

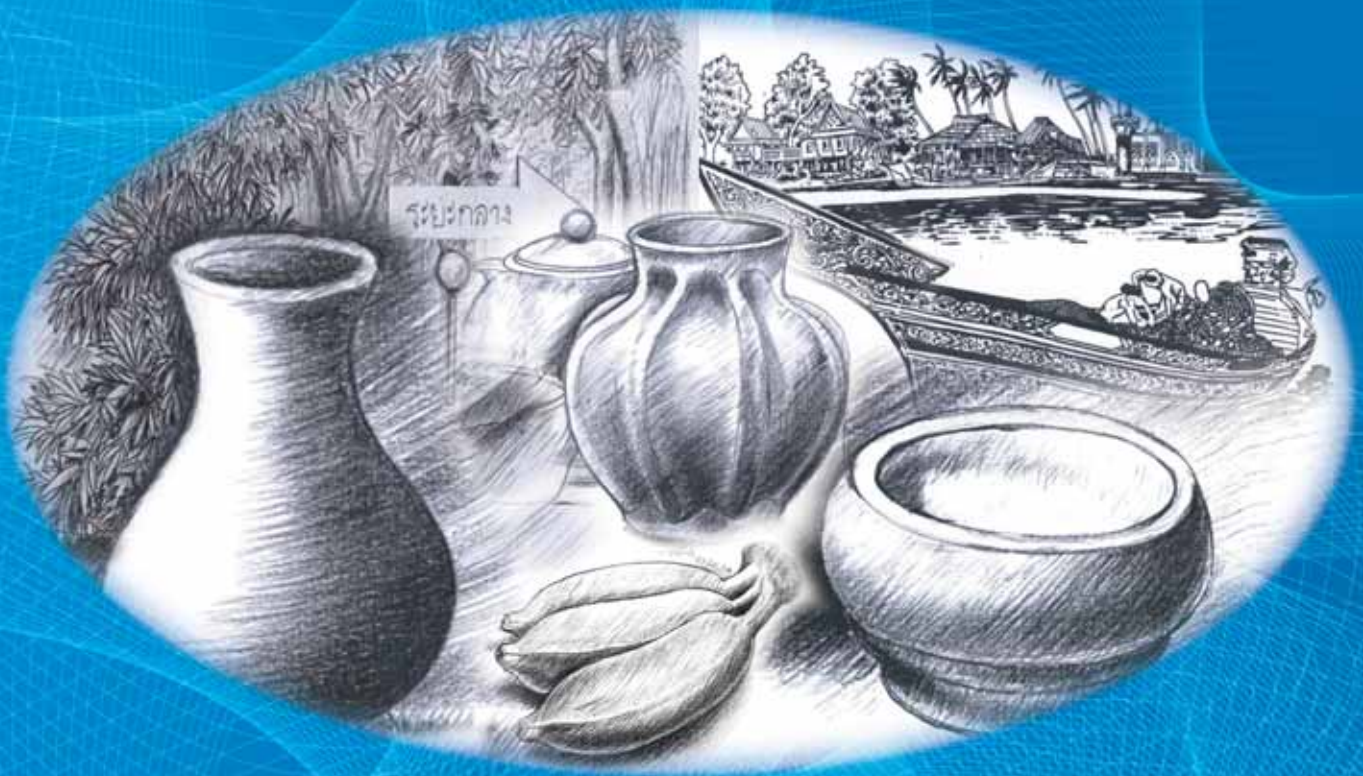

ชุดการเรียนรู้ทางไกล
รายวิชา

เล่นสร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้

รหัสรายวิชา ทช 33023 จำนวน 2 หน่วยกิต

รายวิชาเลือกเสรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษาทางไกล

สำนักงาน กศน.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามจำหน่าย

ชุดการเรียนรู้ทางไกลเล่มนี้จัดทำต้นฉบับและจัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณของแผ่นดิน

ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ชุดการเรียนรู้ทางไกล รายวิชาเส้นสร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้
รหัสรายวิชา ทช 33023จำนวน 2 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ห้ามจำหน่าย

ชุดการเรียนรู้ทางไกลเล่มนี้จัดทำต้นฉบับและจัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณของแผ่นดิน
ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

**สถาบันการศึกษาทางไกล
สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ**

ISBN 978 616 202 590 7

ชื่อหนังสือ

ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้นสร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้
รหัสรายวิชา ทช 33023 จำนวน 2 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อผู้แต่ง

สถาบันการศึกษาทางไกล

หน่วยงานจัดพิมพ์

สถาบันการศึกษาทางไกล

เดือน/ปีที่พิมพ์

มีนาคม 2555

จำนวน

176 หน้า

ครั้งที่พิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 500 เล่ม

พิมพ์ที่

รังษีการพิมพ์ 44 ถนนบูรณศาสตร์ แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ
เขตพระนคร กทม. 10200
โทรศัพท์ 0 2224 1648-9 โทรสาร 0 2622 1395

ประสานงานการจัดพิมพ์

ส่วนสื่อ เทคโนโลยีและ ICT

คำนำ

สถาบันการศึกษาทางไกลได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถาบันการศึกษาทางไกล ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2553 เพื่อรองรับการจัดการศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถาบันการศึกษาทางไกล ในภาคเรียนที่ 1/2553 โดยในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว ได้มีการพัฒนารายวิชาเลือกในสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ มีค่าน้ำหนักในเรื่องขององค์ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้นสร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นชุดการเรียนรู้ทางไกลที่สถาบันการศึกษาทางไกลออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน วิธีเรียนทางไกล ของสถาบันการศึกษาทางไกล

สถาบันการศึกษาทางไกลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากนักศึกษาได้ศึกษาและปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ทางไกลทุกขั้นตอนแล้ว จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้

อนึ่ง ชุดการเรียนรู้ทางไกลเล่มนี้จัดทำต้นฉบับและจัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณของแผ่นดิน ซึ่งเป็นภาษีอากรของประชาชนทั่วประเทศ เพื่อแจกให้แก่ศึกษานำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน จึงขอให้ นักศึกษาได้ตระหนักถึงการเสียสละของประชาชนทั่วประเทศ โดยการนำหนังสือเล่มนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองให้ได้มากที่สุด

สถาบันการศึกษาทางไกล

พฤศจิกายน 2554

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

คำแนะนำในการศึกษา

โครงสร้างชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ (ทช 33023) 1

แบบทดสอบก่อนเรียน 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น 13

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น 43

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น 77

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง 101

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ 121

บรรณานุกรม 147

แบบทดสอบหลังเรียน 147

เฉลยแบบทดสอบและกิจกรรม 159

- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน 161

- เฉลยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น 162

- เฉลยหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น 165

- เฉลยหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น 170

- เฉลยหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง 174

- เฉลยหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ 177

ภาคผนวก

- คำสั่งสถาบันการศึกษาทางไกล ที่ 80/2554 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2554 183

- คณะผู้จัดทำ 184

- คณะผู้เขียน 185

- คณะบรรณาธิการ 185

คำแนะนำในการศึกษา

องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ทางไกล

ชุดการเรียนรู้ทางไกลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 โครงสร้างของชุดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้ และแบบทดสอบหลังเรียน

ส่วนที่ 2 เฉลยแบบทดสอบและกิจกรรม ประกอบด้วย เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลยกิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้

วิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ทางไกล

เมื่อนักศึกษาได้รับชุดการเรียนรู้ทางไกลแล้ว ให้นักศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดโครงสร้างชุดการเรียนรู้ทางไกลโดยละเอียด เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาต้องเรียนรู้เนื้อหาในเรื่องใดบ้างในรายวิชานี้
2. วางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาและจัดเวลาที่นักศึกษามีความพร้อมที่จะศึกษาชุดการเรียนรู้ทางไกล วันละ 3-5 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถศึกษารายละเอียดของเนื้อหาได้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทำกิจกรรมตามที่กำหนดก่อนสอบปลายภาค
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนของชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชานี้ตามที่กำหนด เพื่อทราบพื้นฐานความรู้เดิมของนักศึกษา โดยตรวจสอบคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบท้ายเล่ม
4. ศึกษาเนื้อหาในชุดการเรียนรู้ทางไกลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้อย่างละเอียดให้เข้าใจทั้งในชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบ (ถ้ามี) และทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน
5. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแต่ละกิจกรรมแล้ว นักศึกษาสามารถตรวจสอบคำตอบได้จากเฉลยท้ายเล่ม หากนักศึกษายังทำกิจกรรมไม่ถูกต้องให้นักศึกษากลับไปทบทวนเนื้อหาสาระในเรื่องนั้นซ้ำจนกว่าจะเข้าใจ
6. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่มว่านักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องทุกข้อหรือไม่ หากข้อใดยังไม่ถูกต้อง ให้นักศึกษากลับไปทบทวนเนื้อหาสาระในเรื่องนั้นให้เข้าใจอีกครั้งหนึ่ง นักศึกษาควรทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของแบบทดสอบทั้งหมด เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถสอบปลายภาคผ่าน
7. หากนักศึกษาได้ทำการศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรมด้วยตนเองแล้วยังไม่เข้าใจ นักศึกษาสามารถสอบถามและขอคำแนะนำได้จากครูที่ปรึกษาประจำรายวิชาตามชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ติดต่อที่สถาบันการศึกษาทางไกลแจ้งให้นักศึกษาทราบ

การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

นักศึกษาอาจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดำราหรือสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชานี้ การศึกษาจากอินเทอร์เน็ต การศึกษาจากพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ การแสดงต่างๆ การศึกษาจากผู้รู้หรือผู้ที่รู้จัก เป็นต้น

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในแต่ละรายวิชานักศึกษาต้องวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. **ระหว่างภาค** ทำข้อสอบอัตนัยที่สถาบันการศึกษาทางไกลจัดส่งให้ โดยใช้ลายมือของนักศึกษาเอง และจัดส่งกลับไปตามเวลาที่สถาบันการศึกษาทางไกลกำหนด
2. **ปลายภาค** เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา นักศึกษาจะต้องเข้าสอบปลายภาคตามวัน เวลา และสถานที่ที่สถาบันการศึกษาทางไกลกำหนด ซึ่งจะแจ้งให้นักศึกษาทราบทางไปรษณีย์ โดยนักศึกษาจะต้องนำบัตรประจำตัวนักศึกษา และบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรข้าราชการไปด้วย หากไม่มีไปแสดง นักศึกษาอาจไม่ได้รับสิทธิในการเข้าสอบ นอกจากนั้นนักศึกษาต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามระเบียบ ห้ามใส่รองเท้าแตะ

โครงสร้างชุดการเรียนรู้ทางไกล

รายวิชา เส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระการเรียนรู้ สาระที่ 4 ทักษะการดำเนินชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

สาระสำคัญ

ความหมาย ความสำคัญ และรูปแบบของการวาดภาพลายเส้น การจัดองค์ประกอบศิลป์ในการวาดภาพลายเส้น ฝึกปฏิบัติในการร่างภาพก่อนวาด การวาดภาพลายเส้นพื้นฐาน การให้แสงและเงา การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งและการวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้นได้
2. อธิบายรูปแบบของการวาดภาพลายเส้นได้
3. บอกการจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้นได้
4. อธิบายรูปแบบ วิธีการคัดเลือกมุม วิธีการร่างภาพก่อนวาดภาพลายเส้นได้
5. อธิบายทัศนียภาพในงานวาดภาพลายเส้นได้
6. วาดลายเส้นชนิดต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการวาดภาพลายเส้นได้
7. อธิบายคุณค่าของความอ่อนแก่ ของแสงและเงาที่กระทบรูปทรงในภาพลายเส้นได้
8. วาดภาพลายเส้นที่แสดงน้ำหนักความอ่อนแก่ของแสงและเงา ซึ่งกระทบรูปทรงและจัดลำดับความสำคัญในการวาดภาพลายเส้นได้
9. อธิบายความหมาย ข้อดี ค่าน้ำหนักของรูปทรง รูปร่างของหุ่นนิ่งได้
10. วาดภาพหุ่นนิ่งตามหลักทัศนียภาพ และจุดที่ตั้งในการวางรูปทรงเพื่อวาดภาพหุ่นนิ่งได้
11. อธิบายความหมาย รูปลักษณะ ระยะและค่าน้ำหนักของการวาดภาพทิวทัศน์ได้
12. วาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ตามหลักทัศนียภาพ 3 แบบได้

ขอบข่ายเนื้อหา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์

สื่อประกอบการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์

: ทุกคนทำได้ รหัสวิชา ทช 33023

จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต (80 ชั่วโมง)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนในชุดการเรียนรู้ทางไกล และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย
3. ทำกิจกรรมตามที่กำหนดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และตรวจสอบแนวตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนในชุดการเรียนรู้ทางไกล และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

การประเมินผล

1. การทำแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน
2. การทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายวงกลม O ล้อมรอบคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดมีความหมายถึงการวาดภาพลายเส้น
 - ก. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง สีฝุ่นในวัดต่าง ๆ
 - ข. ภาพเขียนสีระบายสีบนพื้นระนาบต่าง ๆ
 - ค. ภาพที่เกิดจากการลาก ขุด ขีด ด้วยวัสดุต่าง ๆ
 - ง. ภาพที่เกิดจากการใช้สิ่งใดก็ได้ละเลยสีให้เกิดภาพที่ประทับใจ
2. วิธีการฝึกในข้อใดในวงการศิลปะถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของผู้ที่สนใจศึกษาศิลปะ
 - ก. ฝึกจิตให้นิ่งและมีสมาธิ
 - ข. ฝึกวาดภาพลายเส้นโดยการขุด ขีด วาด ลาก ถูก ฯลฯ
 - ค. ฝึกการผสมสี ใช้พู่กัน ล้างพู่กัน ระบายสีเทคนิคต่าง ๆ
 - ง. ฝึกนำวัสดุต่าง ๆ ในธรรมชาติมาจัดทำอุปกรณ์เครื่องมือวาดภาพ
3. เหตุผลใดที่ทำให้เราถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นทั่วไปเป็นรูปทรง 3 มิติให้มีความรู้สึกว่าเป็นรูปทรง 3 มิติเช่นกันลงบนพื้นระนาบแบน ๆ ที่วาดลายเส้นได้
 - ก. เส้นที่ทำให้เกิดรูปร่าง
 - ข. เส้นที่ทำให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ ของแสงและเงา
 - ค. เส้นที่ทำให้เกิดความหนักเบาในการวาดภาพ
 - ง. เส้นที่ทำให้เกิดพื้นผิวต่าง ๆ ในงานวาดภาพลายเส้น
4. กิจกรรมในข้อใดที่นิยมใช้ฝึกฝนเบื้องต้นเพื่อเพิ่มทักษะในการควบคุมการใช้มือ และสายตาให้สัมพันธ์กันในการถ่ายทอดรูปทรง
 - ก. การวาดภาพ
 - ข. การเขียนภาพระบายสี
 - ค. การปั้นการแกะสลัก
 - ง. การฝึกการถ่ายภาพอัดภาพถ่าย
5. ข้อใดเป็นการวาดภาพที่ถ่ายทอดรูปร่าง รูปทรง ขนาดสัดส่วน แสงและเงา ตามที่ตามองเห็นจริง
 - ก. การวาดภาพแบบเรียลิสติก (Realistic)
 - ข. การวาดภาพแบบเซมิแอ็บสแตรก (Semi – Abstract)
 - ค. การวาดภาพแบบแอ็บสแตรก (Abstract)
 - ง. การวาดภาพแบบไอดีลริสซึม (Idealism)

6. ข้อใดไม่เข้ากลุ่มกับการจัดภาพให้เป็นเอกภาพ (Unity)
- ก. จัดภาพแบบทับซ้อนกัน
 - ข. จัดภาพแบบซ้าย – ขวาเหมือนกัน
 - ค. จัดภาพแบบใช้เส้นรอบนอก
 - ง. จัดภาพแบบใช้เส้นเชื่อมระหว่างภาพรูปทรง 2 – 3 รูปทรงเข้าด้วยกัน
7. ข้อใดเป็นเทคนิคในการเน้นภาพจุดสนใจให้เด่นชัดขึ้นมากที่สุด
- ก. การใช้ระยะและสัดส่วนเน้น
 - ข. การใช้พื้นผิวและเส้นเน้น
 - ค. การใช้จุดและช่องว่างเน้น
 - ง. การใช้ขนาดของรูปทรงและแสงเงาเน้น
8. กระจกที่มีพื้นผิวเช่นใดจึงจะเหมาะแก่การวาดภาพลายเส้นแสดงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาตลอดจนสามารถเก็บรายละเอียดของภาพได้นุ่มนวลที่สุด
- ก. กระจกพื้นผิวเรียบ
 - ข. กระจกพื้นผิวเรียบปานกลาง
 - ค. กระจกพื้นผิวหยาบ
 - ง. กระจกพื้นผิวหยาบมาก ๆ
9. มุมมองในระดับใดที่นิยมใช้ในการฝึกฝนการวาดภาพลายเส้นขั้นพื้นฐานก่อนมุมมองอื่น ๆ
- ก. มุมมองแบบศิลปิน
 - ข. มุมมองแบบตานกมอง
 - ค. มุมมองแบบตาคนมอง
 - ง. มุมมองแบบตามดมอง
10. วิธีใดที่นิยมใช้ในการคัดเลือกมุมวาดภาพที่ประหยัดเหมาะต่อการหามุมที่ชอบและประทับใจในการตัดสินใจวาดภาพในมุมต่าง ๆ
- ก. การเดินสอดสายตาไปให้ทั่วเพื่อหามุมที่สวยงาม
 - ข. การใช้กล้องถ่ายภาพมุมที่สวยงามมาใช้ในการคัดเลือกมุมวาดภาพ
 - ค. การขอคำแนะนำในการคัดเลือกมุมที่สวยงามจากครูศิลปะ
 - ง. การใช้กระจกเงาเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้ส่องหามุมต่าง ๆ ในธรรมชาติที่สวยงาม

11. ผลงานการวาดภาพลายเส้นแบบเหมือนจริง (Realistic) จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยในข้อใดเป็นสำคัญในการร่างภาพ
- ก. เครื่องมือวาดภาพและวัสดุที่ใช้มีคุณภาพสูง
 - ข. โครงสร้างของภาพที่ถูกสัดส่วน
 - ค. น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่ถูกต้อง
 - ง. วิธีการร่างภาพแบบเบา ๆ นุ่มนวลในระยะเริ่มต้นวาดภาพ
12. วิธีใดเป็นการวัดสัดส่วนของภาพที่ถูกต้องก่อนลงมือร่างภาพวาดภาพลายเส้นที่นิยมนำมาใช้ในการฝึกฝนวาดภาพ
- ก. การประมาณด้วยสายตาโดยใช้ดินสอวาดภาพช่วยในวิธีการประมาณ
 - ข. การวัดระยะ ขนาดของรูปทรงจริงที่จะวาด
 - ค. การคำนวณด้วยเครื่องมือวัดขนาด สัดส่วนของภาพ
 - ง. การใช้ทักษะ ความชำนาญเฉพาะตัวของผู้วาดภาพ
13. ข้อใดไม่ใช่วิธีการวัดสัดส่วนของรูปทรงโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนในภาพที่มองเห็น
- ก. การวัดสัดส่วนหาตำแหน่งกลางภาพตามความสูงของรูปทรงที่จะวาดภาพ
 - ข. การวัดสัดส่วนโดยใช้เส้นตั้งฉากและเส้นแนวนอน
 - ค. การวัดสัดส่วนโดยการเปรียบเทียบส่วนใดส่วนหนึ่งในภาพกับส่วนอื่น ๆ ในภาพ
 - ง. การวัดสัดส่วนโดยใช้เครื่องมือวัดขนาด สัดส่วนของภาพตามที่สายตามองเห็นวัตถุ
14. หลักการในข้อใดที่ช่วยสร้างภาพให้มีมิติ ระยะใกล้ – ไกล ในการมองที่ถูกต้อง
- ก. สายตาที่คมชัดของผู้มองภาพรับรู้ด้วยตนเอง
 - ข. การคำนวณระยะของภาพด้วยสายตา
 - ค. ทักษะวิสัยในการแสดงออก
 - ง. ทักษะภาพวิทยา
15. ข้อใดเป็นการมองเห็นรูปทรงที่วาดค่อย ๆ เล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตา (VP)
- ก. เปอร์สเปกทีฟแบบจุดเดียว
 - ข. เปอร์สเปกทีฟแบบสองจุด
 - ค. เปอร์สเปกทีฟแบบสามจุด
 - ง. เปอร์สเปกทีฟแบบสี่จุด

16. วัตถุประสงค์สำคัญในข้อใดเป็นการฝึกฝนการใช้เส้นแบบต่าง ๆ ในการวาดภาพลายเส้นโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยในการฝึก
- ก. เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการวาดภาพ
 - ข. เพื่อให้เกิดมาตรฐานและการประหยัดในวิธีการวาดภาพ
 - ค. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของมือ สายตาและสมอง
 - ง. เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และความชื่นชอบในการใช้เส้นแบบต่าง ๆ ในการวาดภาพ
17. ข้อใดคือความหมายของ “คุณค่า”(Value) ในงานศิลปะ
- ก. ความดี ความสวยในงานศิลปะ
 - ข. ความมีคุณค่าทางมูลค่าของงานศิลปะ
 - ค. ความเข้มข้นในการใช้องค์ประกอบศิลป์
 - ง. ความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบรูปทรง
18. ภาพที่ดูแล้วรู้สึกว่ามีระยะ มีความลึกลงไปในภาพระยะกลางและระยะหลังในงานวาดภาพ เรียกภาพลักษณะนี้ว่า ภาพอะไร
- ก. ภาพลวงจิต
 - ข. ภาพลวงตา
 - ค. ภาพลวงใจ
 - ง. ภาพได้จิตสำนึก
19. แสงชนิดใดที่มีความเหมาะสมและนิยมที่สุดเมื่อเกิดการตกกระทบลงบนวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นแบบในการวาดภาพ
- ก. แสงจากตะเกียงไฟ
 - ข. แสงจากหลอดไฟฟ้า
 - ค. แสงจากดวงจันทร์
 - ง. แสงจากดวงอาทิตย์
20. สายตาคนเราตามปกติสามารถแยกแยะความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่เกิดบนรูปทรงวัตถุต่าง ๆ ได้กี่ระดับ
- ก. 3 ระดับ
 - ข. 6 ระดับ
 - ค. 9 ระดับ
 - ง. 12 ระดับ

21. ข้อใดเป็นวิธีการจัดทิศทางของแสงเข้ากระทบรูปทรงของวัตถุได้ชัดเจนและนิยมจัดแสงเพื่อ
การวาดภาพ
- ก. แสงเข้าทางด้านหน้าเฉียง 45 องศาของรูปทรงวัตถุ
 - ข. แสงเข้าทางด้านหน้าตรงของรูปทรงวัตถุ
 - ค. แสงเข้าด้านหลังของรูปทรงวัตถุ
 - ง. แสงเข้าจากด้านบนลงล่างของรูปทรงวัตถุ
22. เหตุผลในข้อใดที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ฝึกวาดภาพจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะ
การให้น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาบนรูปทรงของวัตถุทรงกลมผิวเรียบมัน
- ก. เพราะแสงและเงาที่มากกระทบวัตถุทรงกลมผิวเรียบมัน มีความเหมือนกับวัตถุต่าง ๆ
ในธรรมชาติ
 - ข. เพราะแสงและเงาที่มากกระทบวัตถุทรงกลม ทำให้เกิดแสงและเงาทุกระดับง่ายต่อ
การเรียนรู้และฝึกทักษะ
 - ค. เพราะน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา จะเกิดบนวัตถุทรงกลมเท่านั้นที่เรียนรู้และ
ฝึกทักษะได้
 - ง. เพราะรูปทรงอื่น ๆ ไม่เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และ
ฝึกทักษะ
23. เงาที่เกิดขึ้นบนรูปทรงของวัตถุ เมื่อเทียบกับค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่สายตามนุษย์
สามารถแยกแยะได้ คือ ระดับใด
- ก. ระดับ 0
 - ข. ระดับ 1 ถึง 3
 - ค. ระดับ 4 ถึง 7
 - ง. ระดับ 8 ถึง 9
24. เพราะเหตุผลใดที่ผู้ฝึกวาดภาพต้องวิเคราะห์แสงและเงาบนรูปทรงของวัตถุที่จะวาดให้เป็น
พื้นระนาบก่อนลงมือวาดภาพ
- ก. เพราะเป็นขั้นตอนของการวาดภาพที่นิยมกันมาก
 - ข. เพราะพื้นระนาบก่อให้เกิดแสงและเงากลมกลืนกันได้
 - ค. เพราะพื้นระนาบบนรูปทรงของวัตถุ ก่อให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา
 - ง. เพราะจะทำให้มองเห็นคุณค่าความอ่อนแก่ของแสงเงาบนวัตถุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

25. เหตุผลในข้อใดที่ช่วยสนับสนุนผู้ฝึกวาดภาพลายเส้นควรฝึกวาดภาพหุ่นนิ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะเบื้องต้นในการถ่ายทอดรูปทรง 3 มิติลงบนพื้นระนาบ 2 มิติได้
- ก. เป็นภาพที่วาดได้ง่าย วาดได้รวดเร็ว และสวยงาม
 - ข. เป็นภาพไม่เคลื่อนไหว สะดวกในการจัดหาแบบและการฝึกวาด
 - ค. เป็นการลงทุนที่น้อย ผลที่ได้มากกว่าในทางศิลปะ
 - ง. เป็นภาพที่ไม่ต้องใช้ในการสังเกตมากในการถ่ายทอดรูป และพื้น แสงและเงา
26. หลักการสำคัญในข้อใดเป็นการศึกษาการวาดภาพรูปทรงของหุ่นนิ่ง
- ก. รูปร่าง และขนาดสัดส่วนของวัตถุ
 - ข. จุด เส้น สี แสง เงา
 - ค. แบบแผนของรูปทรงและค่าน้ำหนักของแสงและเงา
 - ง. แบบแผนของการจัดวางหุ่นและการกำหนดทิศทางของแสง
27. สิ่งแรกในการมองรูปทรงของหุ่นนิ่งเพื่อช่วยกำหนดขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรงได้ง่าย คือการมองรูปทรงอย่างไร
- ก. มองให้เหมือนธรรมชาติที่สุด
 - ข. มองให้เป็นพื้นระนาบที่แบนราบ
 - ค. มองให้เห็นโครงสร้างภายในของรูปทรงวัตถุที่วาด
 - ง. มองให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต
28. การวาดภาพหุ่นนิ่ง ควรวาดให้เกิดมิติใกล้เคียงจำนวนกี่ระยะเป็นอย่างน้อยในภาพวาดลายเส้น
- ก. 1 ระยะ
 - ข. 2 ระยะ
 - ค. 3 ระยะ
 - ง. 4 ระยะ
29. ข้อใดเป็นหลักการจัดวางองค์ประกอบของภาพหุ่นนิ่งที่ดีและเหมาะสมมากที่สุด
- ก. การจัดวางรูปทรงแบบกระจายเต็มบริเวณ
 - ข. การจัดวางรูปทรงแบบเท่ากันทั้งสองด้าน
 - ค. การจัดวางรูปทรงที่เป็นจุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ
 - ง. การจัดวางรูปทรงให้มีจุดเด่นทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพ

30. ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกของการวาดภาพหุ่นนิ่งที่จัดวางหุ่นแบบซับซ้อนมาก
- การร่างเส้นรูปร่างของวัตถุแบบรวม ๆ อย่างคร่าว ๆ
 - การสังเกตรูปแบบของรูปทรงโดยรวมในการกินพื้นที่บนพื้นระนาบที่จะวาดภาพ
 - การเริ่มต้นลงมือวาดภาพจุดเด่นให้เป็นตำแหน่งที่ 1 ในภาพ
 - การคิดวิเคราะห์การลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพ
31. จากข้อความต่อไปนี้ “วัตถุขนาดเท่ากันมีหลายชิ้น แต่วางในจุดต่างกัน ทำให้มองเห็นวัตถุมีขนาดใหญ่มากกว่าในจุดระยะหน้า และมองเห็นวัตถุขนาดเล็กกว่าในจุดที่อยู่ระยะหลัง” จากข้อความดังกล่าวบ่งบอกถึงหลักการในข้อใด
- หลักทัศนศึกษาในการจัดวาง
 - หลักทัศนศึกษาในการรับรู้
 - หลักทัศนวิสัยในการมองเห็น
 - หลักทัศนียภาพวิทยา
32. การวางรูปทรงของแก้วใส่น้ำที่อยู่ต่ำกว่าเส้นระดับสายตาตามากเท่าใด จะมีผลต่อการมองเห็นภาพแก้วใส่น้ำใบดังกล่าวเป็นเช่นไร

ก.

ข.

ค.

ง.

33. ข้อใดเกี่ยวข้องกับ “ภาพภูมิประเทศบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและอาจจะมีสิ่งทีมนุุษย์สร้างขึ้นด้วย”

- ก. จุลทัศน์
- ข. ทศนวิสัย
- ค. ทิวทัศน์
- ง. โลกทัศน์

34. การวาดภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทีมนุุษย์สร้างขึ้นจะดี มีความถูกต้องสมบูรณ์ในการมองเห็นต้องอาศัยหลักการใดเป็นสำคัญ

- ก. หลักการมองความจริง
- ข. หลักทัศนียภาพวิทยา
- ค. หลักสังขธรรม
- ง. หลักการรับรู้

35. ข้อใดเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับภูมิประเทศบริเวณของพื้นดินเป็นสำคัญ อาจมีคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ในภาพด้วย

- ก. Landscape
- ข. Seascape
- ค. Architectural Landscape
- ง. Skyscape

36. ในการวาดภาพทิวทัศน์ประเภทใดที่ให้ความสำคัญกับหลักทัศนียภาพวิทยาเคร่งครัดมากกว่าทิวทัศน์ประเภทอื่น ๆ

- ก. ภาพทิวทัศน์ท้องฟ้า
- ข. ภาพทิวทัศน์ทางบก
- ค. ภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง
- ง. ภาพทิวทัศน์ทะเล

37. สิ่ง чтоช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ อารมณ์คล้ายตามให้เกิดขึ้นแก่ผู้ชมภาพทิวทัศน์ มีสิ่งใดที่ช่วยสร้างสรรค์ภาพให้เกิดลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นสำคัญ

- ก. ระยะและค่าน้ำหนักของแสงเงา
- ข. เนื้อหาสาระที่ผู้วาดแสดงในภาพ
- ค. เส้น รูปร่าง รูปทรง
- ง. ขนาด ทิศทางและมุมในการวาดภาพ

38. การกำหนดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพทิวทัศน์ ควรให้เกิดขึ้นในระยะใดของภาพ จึงจะเป็นการช่วยเน้นจุดสนใจในภาพ
- ก. ระยะหลัง
 - ข. ระยะหน้า
 - ค. ระยะใดก็ได้
 - ง. ระยะใกล้จุดรวมสายตา
39. ถ้าจะวาดภาพทิวทัศน์ให้ระยะกลางของภาพเป็นที่ดึงดูดสนใจในภาพแล้ว ระยะหน้าของภาพจะวาดอย่างไร
- ก. วาดให้มีความคมชัดของแสงและเงา
 - ข. วาดให้มีเนื้อหาสาระเป็นเอกภาพ
 - ค. วาดให้เป็นเพียงจุดนำสายตาไปสู่ระยะอื่น ๆ ในภาพ
 - ง. วาดให้มีการเน้นในการใช้เส้น พื้นผิว เนื้อหาสาระในภาพ
40. จากคำกล่าวที่ว่า “การวาดภาพทิวทัศน์ต้องยึดหลักทัศนียภาพวิทยาอย่างเคร่งครัด แต่ทำไมผู้วาดภาพเวลาร่างภาพจะไม่ใช้ไม้บรรทัดหรืออุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยสร้างภาพที่ถูกต้องได้มาตรฐานทางทัศนียภาพ”
- ก. เพราะการวาดภาพเน้นความงาม บรรยากาศของภาพเป็นสำคัญและก็เข้าใจหลักทัศนียภาพด้วย
 - ข. เพราะการวาดภาพเน้นความถูกต้องของหลักทัศนียภาพเป็นสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด
 - ค. เพราะการใช้เครื่องมือมาสร้างวัดระยะขีดเส้นในภาพวาดให้ถูกต้องได้มาตรฐานในงานทัศนียภาพจะทำให้ภาพวาดอ่อนช้อยมากขึ้น
 - ง. เพราะผู้วาดขาดความรู้ ความชำนาญในหลักการทางทัศนียภาพวิทยาในการวาดภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

การวาดภาพลายเส้น

โครงสร้างของหน่วย

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้นได้
2. อธิบายรูปแบบของการวาดภาพลายเส้นได้
3. บอกการจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้นได้
4. บอกถึงเครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการวาดภาพลายเส้นได้

รายละเอียดขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 พื้นฐานการวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 1.1 ความหมาย ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 1.2 รูปแบบของการวาดภาพลายเส้น

ตอนที่ 2 การจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.1 การจัดองค์ประกอบศิลป์ในการวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.2 เครื่อง และวัสดุในการวาดภาพลายเส้น

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 13 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น
2. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละตอนตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ตในหัวข้อ “ภาพวาดลายเส้นของหุ่นนิ่ง หรือ ภาพวาดลายเส้นทิวทัศน์”

ประเมินผล

ประเมินผลด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้ทางไกล
แล้วตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

ตอนที่ 1

พื้นฐานการวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 1.1 ความหมาย ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้น

การวาดภาพลายเส้น คือ การวาดเขียนด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเป็นลายเส้น อาจด้วยวิธีการขีด ขีดลาก วาด ถู ฯลฯ มีวิธีการและอุปกรณ์ที่ไม่ยุ่งยาก วัสดุอาจใช้ดินสอ เกรียง ชอล์ก แท่งถ่าน ฯลฯ การวาดภาพลายเส้นเป็นจุดเริ่มต้นพื้นฐานที่สำคัญของผู้ที่สนใจทำงานศิลปะทุกแขนง (ลาก อ่ำไพรัตน์. 2547 : 4)

อารี สุทธิพันธุ์ (2519 : 1 – 2) กล่าวว่า “การวาดเขียน” หมายถึง การลาก ขีด ขีด เขียน ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนชนิดต่าง ๆ บนระนาบ เพื่อให้เห็นเป็นรูปร่างตามที่ต้องการ และสามารถสร้างความเข้าใจระหว่างมนุษย์ด้วยกันได้ เพื่อบอกกล่าว เสนอแนะ มีความรู้สึกในความงาม ชื่นชมในคุณค่าด้านต่าง ๆ ของภาพ และภาพวาดเขียนประกอบด้วย เทคนิค วิธีการ รูปแบบต่าง ๆ มากมาย การศึกษาการวาดภาพลายเส้นต้องศึกษาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน

สมโภชน์ อุปอินทร์ (2527 : 1 – 2) กล่าวว่า การวาดภาพลายเส้น คือ การถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นหรือประทับใจมาเป็นสัญลักษณ์ ในธรรมชาติไม่มีเส้น เมื่อเรารู้สึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรารับรู้ว่ามันเป็นสิ่งสามมิติ เราทำได้เพียงแปลความหมายเชิงสามมิติในเงื่อนไขของเส้นรอบนอก โดยระบบของแสงและเงาในคุณค่าต่าง ๆ เราสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้สึกในรูปทรงดังกล่าวลงบนแผ่นกระดาษได้

การวาดเขียน คือ การลากเส้น และการกวาดน้ำหนักด้วยสื่อวัสดุไปมาบนระนาบให้เกิดเป็นภาพ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2544 : 2)

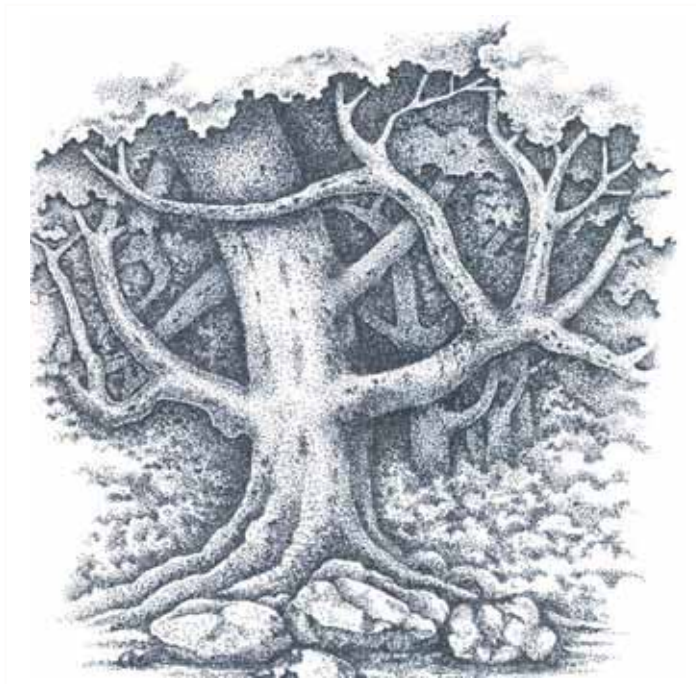

“วัดเบญจมบพิตร” โดยนายวิวัฒน์ไชย จันทน์สุคนธ์ ดินสอดำ ขนาดภาพ 21 × 30 ซม. วาดเมื่อ 5 ก.ค. 2554

การวาดเขียน ตามหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า วิชาว่าด้วยการเขียนรูปภาพต่าง ๆ คำว่า วาด หมายถึง เขียน หรือลากเส้นเป็นลวดลาย หรือรูปภาพต่าง ๆ

(ราชบัณฑิตยสถาน . 2538 : 761)

ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้น

“ต้นไม้” ผลงานของนายจ่านิ่ง วันวิชัย ปากกาหมึกดำ ขนาดภาพ 24 × 26 ซม. วาดเมื่อ มิ.ย. 2554

การวาดภาพลายเส้น หรือการวาดเขียนเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญแก่ผู้เรียนศิลปะ และการออกแบบ เกือบทุกแขนง เพราะเป็นการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานในด้านการควบคุมการใช้มือ และสายตาให้สัมพันธ์กัน การร่างภาพให้มีความถูกต้อง แม่นยำในรูปร่าง ขนาด สัดส่วน การแรเงา แสงเงาให้ถูกต้องตามแบบวัตถุที่มองเห็นจริง การวาดภาพลายเส้นเป็นความสามารถที่ใช้ร่วมกับการศึกษาศิลปะประเภทอื่น ๆ ทุกสาขา ผู้มีทักษะในการวาดภาพลายเส้นเป็นความสามารถช่วยในการวางแผนงานศิลปะขั้นต้นก่อนลงมือปฏิบัติจริง ช่วยในการร่างภาพสำหรับเพื่อสร้างงานต่อไปให้สมบูรณ์ หรือเพื่อใช้ในการออกแบบในงานต่าง ๆ ต่อไป

สรุปสาระสำคัญ

การวาดภาพลายเส้น หมายถึง การวาดเขียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดภาพลายเส้นด้วยวิธีการลาก ขูด จีด เขียน วาด ภู ด้วยวัสดุ หรือเครื่องเขียนชนิดต่าง ๆ ลงบนพื้นระนาบ เพื่อให้เห็นเป็นรูปร่าง รูปทรงตามที่ต้องการ สามารถสร้างความเข้าใจ ความรู้สึกในความงาม ชื่นชมในคุณค่าด้านต่าง ๆ ของภาพ การศึกษาการวาดภาพลายเส้นต้องศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน

ความสำคัญของการวาดภาพลายเส้น เป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับผู้เรียนศิลปะ และการออกแบบ เป็นการฝึกทักษะในด้านการควบคุมการใช้มือและสายตาให้สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะการร่างภาพให้ถูกต้อง ในรูปร่าง ขนาด สัดส่วน ตลอดจนการให้แสงเงาในภาพได้ถูกต้องตามความจริง ตามที่ตามองเห็นวัตถุต่าง ๆ ได้

เรื่องที่ 1.2 รูปแบบของการวาดภาพลายเส้นแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1.2.1 รูปแบบเหมือนจริง (Realistic) คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปทรง รูปลักษณะตามที่ปรากฏจริงในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นภาพคน สัตว์ สิ่งของ วัตถุต่าง ๆ ผู้วาดถ่ายทอดให้มีขนาด สัดส่วน แสง และเงาให้คล้ายของจริงตามที่สายตามองเห็นวัตถุเหล่านั้นให้มากที่สุด

“ไม้เทพทาโรกลิ้ง” โดยนายสฤณีชัย ศิริพร ดินสอดำบนกระดาษขาว ขนาดภาพ 14 × 20 ซม.

วาดเมื่อ 8 ส.ค. 2554

1.2.2 รูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi – Abstract) คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ที่มี หรือเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ วัตถุ สิ่งของ ให้มีรูปลักษณะที่ผิดเพี้ยนไปจากของจริง โดยการตัดทอน หรือเพิ่มเติม แต่ยังสามารถบอกได้ว่ามาจากภาพอะไร ในธรรมชาติหรือวัตถุต่าง ๆ ที่มีจริงในธรรมชาติ

ภาพวาดกึ่งนามธรรม “การสู้รบในเกอร์นิกา” โดยปาโบล ปิกัสโซ ภาพร่างดินสอดำบนกระดาษขาว

ขนาดภาพ 24 × 45 ซม.

1.2.3 รูปแบบนามธรรม (Abstract)คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดความงามในรูปแบบที่ขึ้นอยู่กับโครงสร้าง รูปร่าง รูปทรง จังหวะของเส้น สี น้ำหนัก ฯลฯ ของวัตถุ หรือส่วนย่อยบางส่วนของธรรมชาติ และวัตถุมาถ่ายทอด โดยไม่สนใจความเป็นจริงตามที่ปรากฏทั้งหมด ผู้ชมงานศิลปะนามธรรม และศิลปินผู้สร้างสรรค์งานจะรับรู้ และซาบซึ้งในความงามในงานศิลปะนามธรรมได้ตามแต่ละบุคคลจะคิดจินตนาการเอาเองจากภาพที่เห็นสร้างสรรค์

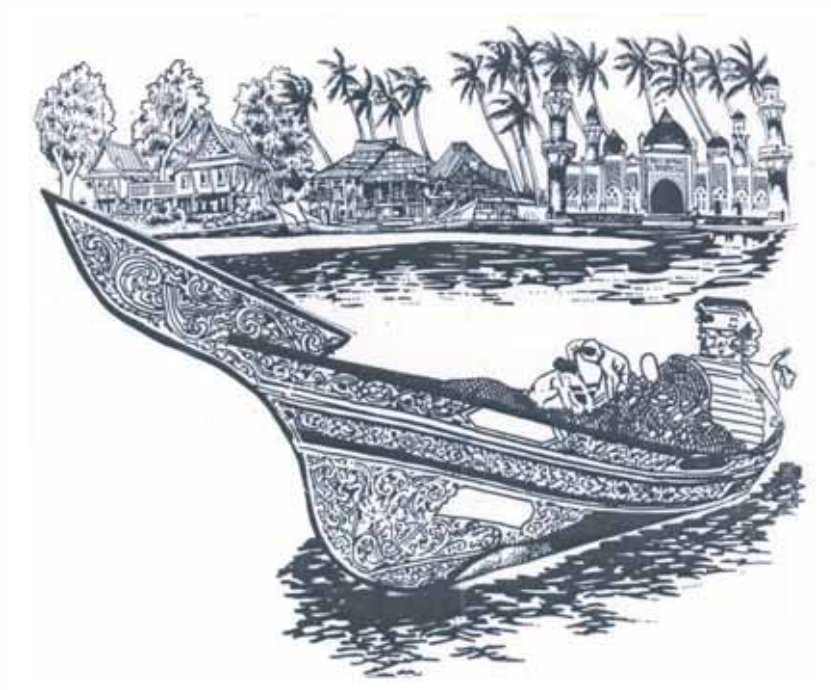

ภาพแบบนามธรรม “หวืองเปลือยลงบันได” โดยดูจามป์ สีนํ้ามัน

สรุปสาระสำคัญ

รูปแบบของการวาดภาพลายเส้น แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ

1. **รูปแบบเหมือนจริง (Realistic)** หมายถึง เป็นภาพวาดลายเส้นที่ถ่ายทอดภาพของธรรมชาติ และวัตถุ เป็นภาพตามความจริงตามที่ตามองเห็น เน้นรูปร่าง รูปทรง แสงและเงาตามความเป็นจริง
2. **รูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi – Abstract)** หมายถึง เป็นภาพวาดลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง แต่ยังสื่อให้เห็นร่องรอยของต้นแบบเดิมอยู่
3. **รูปแบบนามธรรม (Abstract)** หมายถึง เป็นภาพวาดลายเส้นที่ถ่ายทอดความงามในรูปแบบโครงสร้าง รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ ของธรรมชาติและวัตถุโดยไม่สนใจความเป็นจริง หรือความเหมือนจริงของวัตถุและธรรมชาติ ขึ้นอยู่กับความคิด จินตนาการของผู้วาด แสดงรูปลักษณ์ห่างจากความเป็นจริงมากที่สุด

“เรือกอและ” โดยนายชัยยันต์ มณีสะอาด ปากกาดำบนกระดาษขาว ขนาดภาพ 16 × 20 ซม. วาดเมื่อ พ.ศ.
2549

กิจกรรมที่ 1

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. การวาดภาพลายเส้น หรือการวาดเขียนมีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การวาดภาพลายเส้นมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. การวาดภาพหลายเส้นจำเป็นออกเป็นกี่รูปแบบ และแต่ละรูปแบบมีแนวทางในการวาดภาพหลายเส้นอย่างไร

[illegible]

ตอนที่ 2

การจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.1 การจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้น

ในการวาดภาพลายเส้น ต้องมีการจัดวางรูปร่าง รูปทรงของภาพที่จะวาดลงบนพื้นระนาบ หรือลงบนแผ่นกระดาษที่จะวาดให้ดูเหมาะสมกับหน้ากระดาษ คือ ภาพที่วาดไม่เล็ก ไม่ใหญ่ ไม่เอียงไปทางซ้ายหรือทางขวา ไม่เอียงไปทางด้านบน หรือด้านล่างมากเกินไป จะทำให้ดูสวยงาม จึงต้องอาศัยหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ช่วยในการจัดวางภาพ การวาดภาพลายเส้นโดยใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ประกอบด้วยหลักการจัดดังนี้ คือ

2.1.1 การวาดภาพโดยการจัดภาพแบบเอกภาพ (Unity)

การวาดภาพลายเส้นโดยจัดภาพแบบเอกภาพ

“ดอกบัว” โดยนายวิวัฒน์ไชย จันทน์สุคนธ์ ดินสอดำบนกระดาษก๊าดลายผ้า ขนาดภาพ

19 × 21 ซม. วาดเมื่อ 3 ก.ค. 2554

การวาดภาพโดยการจัดภาพแบบเอกภาพ คือ การวาดภาพให้มีการรวมสิ่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปเข้าด้วยกัน หรือเรียกว่า รวมเป็นหน่วยในการวาดภาพ รวมกันเป็นกลุ่มเดียวกันของจุดเด่น (ประธานในภาพ) และจุดรองไม่ให้อยู่กระจัดกระจายเป็น 2 ภาพ

การวาดภาพให้เป็นเอกภาพมีวิธีการจัดวางภาพดังนี้

ก. การวาดภาพให้เป็นเอกภาพโดยวิธีทับซ้อนกัน

ภาพแสดงการจัดภาพแบบเอกภาพโดยวิธีทับซ้อนกัน ซ้อนกัน

“ร่างภาพหุ่นนิ่ง” โดยนายสฤณดิษฐ์ ศิริพร ดินสอดำบนกระดาษขาว ขนาดภาพ 20 × 20 ซม.

วาดเมื่อ 9 ส.ค. 2554

ข. การวาดภาพให้เป็นเอกภาพโดยวิธีใช้เส้นรอบนอกของภาพกำหนดองค์ประกอบของภาพรวมเป็นกลุ่มเป็นก้อน

ภาพแสดงการจัดภาพแบบเอกภาพโดยวิธีใช้เส้นรอบนอกของภาพกำหนดองค์ประกอบเป็นกลุ่มเป็นก้อน

“จตุคามรามเทพ” โดยนายชัยยันต์ มณีสะอาด ปากกาดำบนกระดาษขาว ขนาดภาพ 16 × 20 ซม.

วาดเมื่อ พ.ศ. 2550

ค. การวาดภาพให้เป็นเอกภาพโดยวิธีใช้เส้นเชื่อมมวลสิ่ง 2 หรือ 3 มวลเข้าด้วยกัน

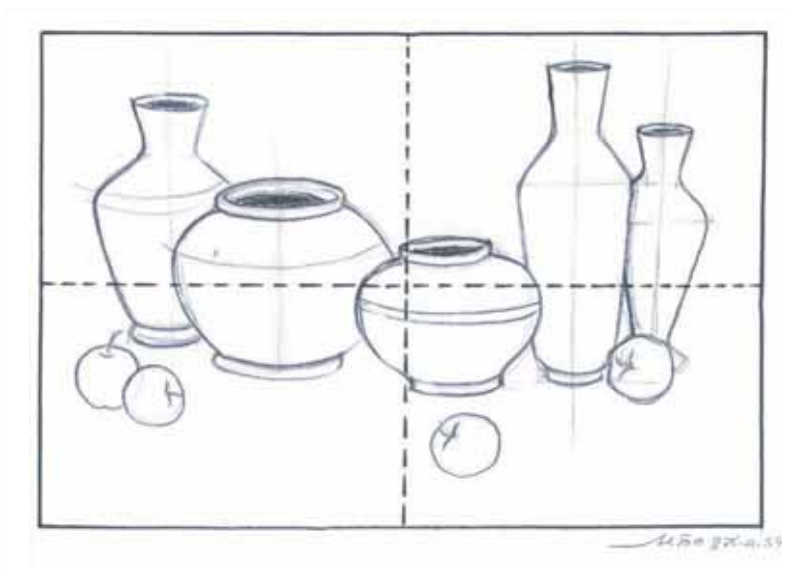

ภาพแสดงการจัดภาพแบบเอกภาพโดยวิธีใช้เส้นเชื่อมมวลสิ่ง 2 หรือ 3 มวลเข้าด้วยกัน“ภายในห้อง”
อารี สุทธิพันธุ์. 2519 : 21

2.1.2 การวาดภาพโดยการจัดภาพแบบสมดุล (Balance)

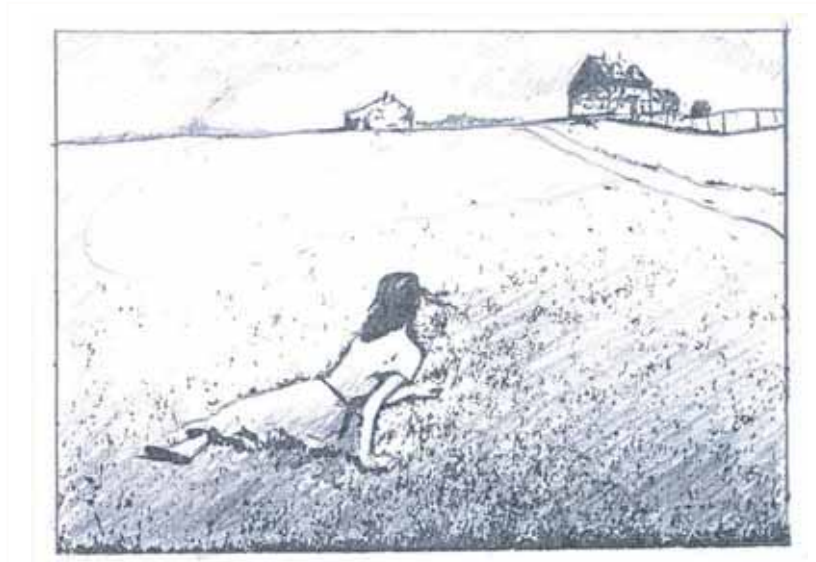
คือ การวาดภาพให้มีรูปร่าง รูปทรงของภาพที่วาดให้มีสภาพส่วนรวมของเรื่องราวที่ปรากฏในผลงานด้านซ้ายและขวาประมาณว่าเท่ากัน การวาดภาพแบบสมดุล มี 2 วิธี คือ

ก. ความสมดุลของภาพซ้ายขวาเท่ากัน

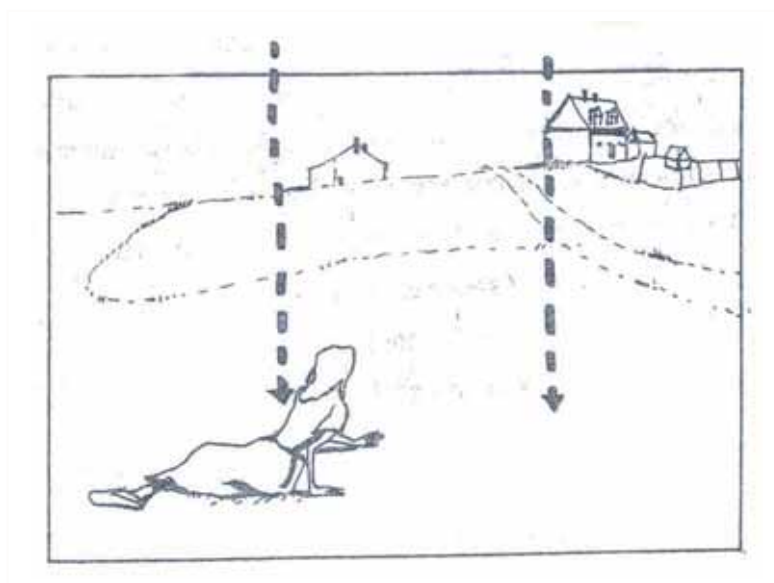

ภาพแสดงการวาดภาพแบบสมดุลซ้ายขวาเท่ากัน

ข. ความสมดุลด้วยความรู้สึกที่มองเห็นได้ด้วยตา คือ การสร้างความสมดุลแบบซ้าย ขวา ไม่เท่ากัน แต่เป็นการสร้างด้วยน้ำหนักของเส้น รูปทรง เรื่องราว ฯลฯ ให้เกิดในภาพ และสามารถถ่วงกันได้ด้วยความรู้สึกว่า ในภาพมีความสมดุลขึ้นทั้งซ้ายและขวา

ภาพแสดงการวาดภาพแบบสมดุลซ้าย ขวา ไม่เหมือนกัน แต่รู้สึกว่าจะเกิดดุลยภาพ

ภาพเขียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2526 : 340.

2.1.3 การวาดภาพโดยการจัดภาพแบบจุดเด่นและการเน้น (Dominance & Emphasis)

จุดเด่น คือ ส่วนที่สำคัญในภาพมีความชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรก มีวิธีการสร้างจุดเด่นในภาพวาดลายเส้น 4 วิธี ดังนี้

ก. จุดเด่นด้วยรูปทรง (Form) คือ วาดให้รูปทรงมีปริมาณใหญ่กว่ารูปทรงอื่น ๆ ในรูปเดียวกัน

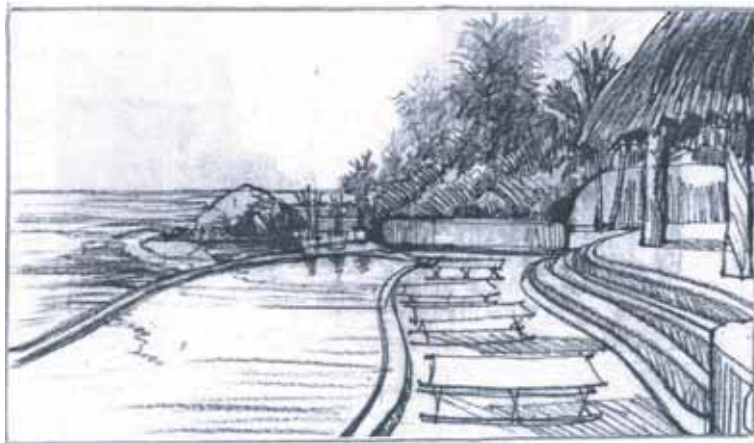
ภาพแสดงจุดเด่นของภาพด้วยรูปทรงขนาดใหญ่กว่ารูปทรงอื่น ๆ ในรูปเดียวกัน

ข. จุดเด่นด้วยการวางจุดเด่นไว้กลางภาพ เป็นประธาน ส่วนอื่น ๆ วางไว้ด้านซ้าย ขวาเป็นส่วนรอง

ภาพแสดงการวางจุดเด่นไว้กลางภาพ

ค. จุดเด่นด้วยการใช้เส้นนำสายตาไปหาจุดเด่นของภาพ

ภาพแสดงการใช้เส้นนำสายตาไปหาจุดเด่นของภาพ วาดโดยนายบรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง. 2554 : 31

ง. จุดเด่นด้วยการใช้คุณค่าของแสงและเงา ส่วนที่ให้เป็นจุดเด่นของภาพ ให้แสงและเงาตกกระทบบนรูปทรงของจุดเด่นที่ชัดเจนส่วนอื่น ๆ ก็เป็นส่วนรองลงไปแสงและเงาไม่ชัดเจน

ภาพแสดงจุดเด่นที่เน้นด้วยแสงและเงาที่ชัดเจนในภาพ

ส่วนการเน้น ก็คือ การกำหนด หรือเจตนาทำให้บริเวณที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น

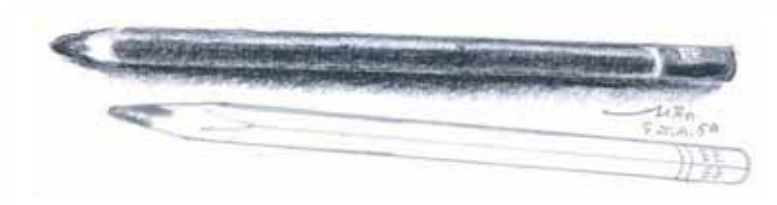
สาระสำคัญ

การจัดองค์ประกอบศิลป์ในงานวาดภาพลายเส้น เพื่อการจัดวางรูปร่าง รูปทรงของภาพลงบนพื้นระนาบให้เหมาะสม สวยงาม โดยการจัดภาพแบบเอกภาพ (Unity) ซึ่งใช้วิธีทับซ้อนกัน หรือวิธีใช้เส้นรอบนอกของภาพกำหนดองค์ประกอบของภาพรวมเป็นกลุ่ม หรือใช้วิธีใช้เส้นเชื่อมมวลสิ่ง 2 – 3 มวลเข้าด้วยกัน การจัดภาพแบบสมดุล โดยใช้วิธีสมดุลของภาพซ้าย ขวาเท่ากัน หรือใช้วิธีสมดุลด้วยความรู้สึกที่มองเห็นด้วยตาว่า สมดุลกัน การจัดภาพแบบจุดเด่นและการเน้นด้วยรูปทรง การจัดวางไว้กลางภาพ, การใช้เส้นนำสายตาไปหาจุดเด่น, การเน้นด้วยแสงและเงา

เรื่องที่ 2.2 เครื่องมือและวัสดุในการวาดภาพลายเส้น ประกอบด้วย

1. ดินสอดำ (Pencil) ดินสอดำมี 2 ชนิด คือ

1.1 ดินสอไส้อ่อน (Soft Pencil) มีไส้อ่อนนุ่ม มีระดับความดำน้อยไปถึงความดำมาก เริ่มตั้งแต่เกรด B ไปถึง 6B หรือถึง EB หรือถึง EE (ดำสุด) ดินสอประเภทนี้เหมาะสำหรับการร่างภาพ ลงน้ำหนักของแสงและเงาในภาพลายเส้น

ภาพที่แสดงดินสอดำ EE ที่ใช้วาดภาพลายเส้น

1.2 ดินสอไส้แข็ง (Hard Pencil) มีไส้แข็งมีระดับของไส้ดินสอเริ่มจากเกรด H ไปถึง 9H เหมาะสำหรับการวาดเส้นรอบนอกมากกว่าลงน้ำหนักของแสงและเงาในภาพ

วิธีการจับดินสอในการวาดภาพลายเส้น มี 2 วิธี

ก) การจับดินสอแบบปกติ คือ จับแบบเขียนหนังสือทั่วไป จับดินสอให้อยู่ระหว่างปลายนิ้วกลางนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ ให้ดินสอกระชับมั่นคง ใช้นิ้วก้อยทำหน้าที่วางบนกระดาษที่วาด

ภาพแสดงการจับดินสอวาดภาพแบบเขียนหนังสือทั่วไป

ข) วิธีจับดินสอแบบคว่ำมือ เป็นวิธีที่ใช้ในการร่างภาพลายเส้นแบบคร่าว ๆ หรือใช้กำหนดน้ำหนักของแสงและเงาเบื้องต้น มีวิธีจับดินสอด้วยนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง คว่ำจับดินสอให้มั่นคง ส่วนนิ้วนาง และนิ้วก้อยช่วยทำหน้าที่ประคองดินสอให้มั่นคง

ภาพแสดงวิธีการคว่ำมือจับดินสอเพื่อใช้ในการวาดภาพแบบคร่าว ๆ

ด้ามต่อดินสอ (Pencil Extention) ใช้สำหรับต่อดินสอที่วาดภาพจนดินสอเหลือนสั้นลงจนไม่สามารถหรือไม่สะดวกในการจับดินสอวาดภาพต่อไปได้แล้ว นำมาใส่ในด้ามต่อดินสอ จะใช้วาดภาพต่อไปได้
 จนดินสอใช้หมดแท่ง ช่วยประหยัดเงินค่าซื้อดินสอ

ภาพแสดงด้ามต่อดินสอ

2. ดินสอสี (Coloured Pencils) มี 2 ชนิด คือ

2.1 ดินสอสีทั่วไป (Coloured Pencils) ใช้วาดลายเส้น และลงน้ำหนักของแสงและเงาในภาพวาดลายเส้น

2.2 ดินสอสีละลายน้ำ (Water Soluble Pencils) เมื่อวาดภาพลายเส้น และลงน้ำหนักของแสงและเงาในภาพเสร็จแล้ว ใช้ฟู่กันจุ่มน้ำมาระบายให้สีละลายเข้าหากันได้

3. ถ่านชาโคล (Charcoal) มีลักษณะเป็นแท่งยาว ๆ เนื้อนุ่ม หลุดง่าย แท่งที่ผอมเหมาะสำหรับการร่างภาพ แท่งที่อ้วนเหมาะสำหรับวาดพื้นที่ใหญ่ ๆ ได้รวดเร็ว ผงเปื้อนง่าย เมื่อวาดภาพเสร็จควรพ่นน้ำยาเคลือบภาพไว้ การวาดด้วยถ่านชาโคลต้องจับแท่งถ่านในลักษณะคว่ำมือลง ให้ปลายแท่งถ่ายกับปลายนิ้วก้อยแตะลงบนพื้นกระดาษ แล้วจึงวาดภาพลายเส้นได้

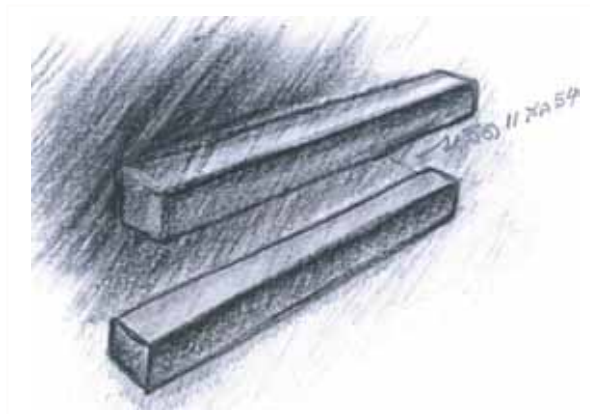

ภาพแท่งถ่านชาโคล

ภาพที่วาดด้วยแท่งถ่านชาโคลโดยนายบรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง. 2554 : 164

4. คอนเต้ เครยอง (Conte Crayons) คล้ายถ่านชาโคล เป็นแท่งปริมาตรสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง $\frac{1}{4}$ นิ้ว มีความยาวประมาณ 2 – 3 นิ้ว มีชนิดเนื้ออ่อน ปานกลางและแข็ง เมื่อวาดภาพแล้วลบค่อนข้างยากกว่าถ่านชาโคล มีหลายสี เช่น สีดำ สีแดงอมน้ำตาล สีขาว สีน้ำตาลเข้ม วิธีวาดโดยใช้มือจับเครยองแบบคว่ำมือ เช่นเดียวกับจับถ่านชาโคล ใช้ด้านแบน ปาด จัด เขียน เป็นน้ำหนักอ่อนแก่ หรือเป็นพื้นที่กว้าง ๆ ใช้มุมสัน จัดเป็นเส้นได้ นิยมนำมาวาดบนกระดาษสีต่าง ๆ ที่ไม่สดมากนัก เช่น สีอ่อน หรือสีขาว

ภาพคอนเต้ เครยอง

ภาพที่วาดด้วยคอนเต้ เครื่องอย่างง่ายที่มาของภาพ

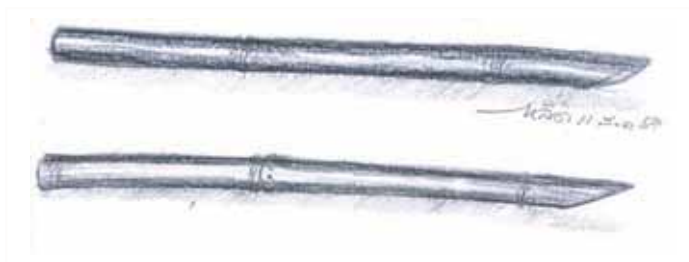
5. ปากกาและหมึก (Pen & Ink)

5.1 หมึก (Ink) ที่ใช้วาดภาพลายเส้นนิยมใช้หมึกดำ หรือเรียกว่าหมึกอินเดียอิงค์ หมึกดำเป็นสื่อในการวาดที่ใช้ปากกา แปร่ง และพู่กัน

5.2 ปากกา (Pen) เป็นเครื่องมือในการวาดภาพลายเส้น และใช้เขียนตัวอักษร ใช้ปากกากับน้ำหมึก ชนิดของปากกา มี 2 ชนิด คือ

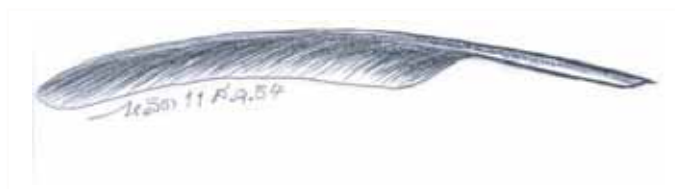
5.2.1 ปากกาทำด้วยมือ ได้แก่

ก. ปากกาไม้้อ (Reed & Cane Pens)

ภาพปากกาไม้้อ

ข. ปากกาขนนก (Quill Pens)

ภาพปากกาขนนก

5.2.2 ปากกาปลายโลหะ

(Metal Pens) ได้แก่

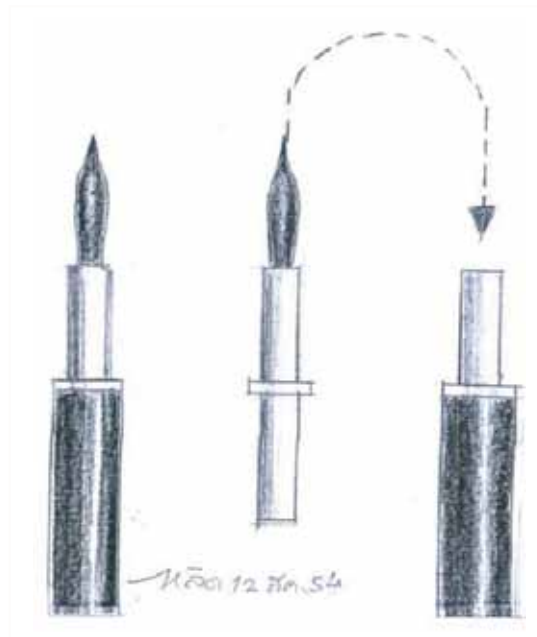
ก. ปากกาหมึกซึม

(Fountain Pens)

ภาพปากกาหมึกซึม

ข. ปากกาจุ่มหมึก (Dip Pens)

ค. ปากกาเขียนตัวอักษร (Lettering Pens)

ภาพปากกาเขียนตัวอักษร

ง. ปากกาลูกกลิ้ง (Ball Point Pens)

ภาพปากกาลูกกลิ้ง

6. พู่กัน แปรง (Brush) การวาดภาพลายเส้นด้วยพู่กัน หรือแปรง ใช้วิธีการขีด เขียน ระบาย ปาดสี หรือ หมักลงบนพื้นระนาบกระดาษที่ต้องการวาด พู่กัน แปรงแบ่งได้หลายชนิดดังนี้

ก. แปรงขนแข็ง ปลายแบน เหมาะสำหรับวาดภาพด้วยสีน้ำมัน

ภาพแปรงขนแข็ง ปลายแบน

ข. พู่กันกลม ปลายเรียวแหลม ขนอ่อนนุ่ม มี 2 ชนิด คือ พู่กันกลมขนสัตว์ ทำมาจากขนหมู ขนวัว ขนกระรอก ฯลฯ ใช้วาดทั้งสีน้ำมัน และสีน้ำ และพู่กันกลมขนใยสังเคราะห์ ไนลอน นิยมใช้วาดเส้นด้วย สีอะครีลิค

ภาพพู่กันกลมปลายเรียวแหลม

7. กระดาษ (Paper) ทำมาจากใยพืช เช่น ใยไม้ ใยของผ้าลินิน และฝ้าย ฯลฯ พื้นผิวของกระดาษ มี 3 ลักษณะ คือ

7.1 กระดาษพื้นผิวเรียบ (Smooth Texture) เหมาะกับงานวาดภาพลายเส้นที่ต้องการลงน้ำหนัก แสงเงา และเก็บรายละเอียดได้ดี ใต้นุ่มนวล ประณีต กระดาษประเภทนี้ เช่น กระดาษด้าน (Bond Paper) กระดาษอาร์ตมัน กระดาษการ์ด กระดาษบุรูป และกระดาษถ่ายเอกสาร (ใช้ฝึกฝน)

7.2 กระดาษผิวหยาบปานกลาง (Tooth Texture) เช่น กระดาษ 80 ปอนด์เรียบ มีรอยขรุขระ เล็กน้อย

7.3 กระดาษพื้นผิวหยาบ (Rough Texture) เหมาะสำหรับระบายภาพสีน้ำ

การเลือกกระดาษเพื่อใช้กับงานวาดภาพลายเส้น

ก. กระดาษที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้นด้วยดินสอ ควรเลือกกระดาษผิวหน้าเรียบ ทำให้ลงน้ำหนัก แสงเงา และเก็บรายละเอียดของภาพได้ดี เช่น กระดาษปอนด์ผิวเรียบ กระดาษบุรูป ฯลฯ

ข. กระดาษที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้นด้วยดินสอสี ควรใช้กระดาษผิวหน้าเรียบ และผิวหน้าหยาบปานกลาง

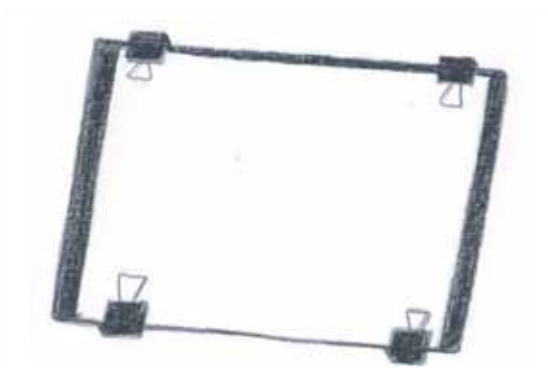
ค. กระดาษที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้นด้วยถ่านชาโคล คือ กระดาษพื้นผิวสีขาว มีผิวหน้าที่สามารถยึดเกาะผงฝุ่นของถ่านชาโคลได้ คือ มีผิวเรียบปานกลางไปจนถึงผิวหยาบ

ง. กระดาษที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้นด้วยปากกาและหมึก ควรเป็นกระดาษที่มีผิวหน้าเรียบสีขาว เนื้อกระดาษแน่น ชุ่มชื้นน้ำได้ปานกลาง

จ. กระดาษที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้นด้วยแปรงและหมึก ควรเป็นกระดาษที่มีผิวหน้าหยาบ

8. สมุดวาดภาพ (Sketch Book) มีหลายขนาด ขนาดเล็ก คือ 4×6 นิ้ว ขนาดกลางคือ 9×12 นิ้ว และขนาดใหญ่คือ 14×17 นิ้ว หรือ 18×24 นิ้ว

9. กระดานรองวาดภาพ (Drawing Board) นิยมใช้แผ่นไม้อัด หรือกระดาษอัดผิวหน้าเรียบ มีมุมฉาก มีความหนา 3–4 มิลลิเมตร ใช้สำหรับรองงานวาดภาพลายเส้น ควรมีความกว้าง – ยาวขนาด 40×60 ซม. ขึ้นไป

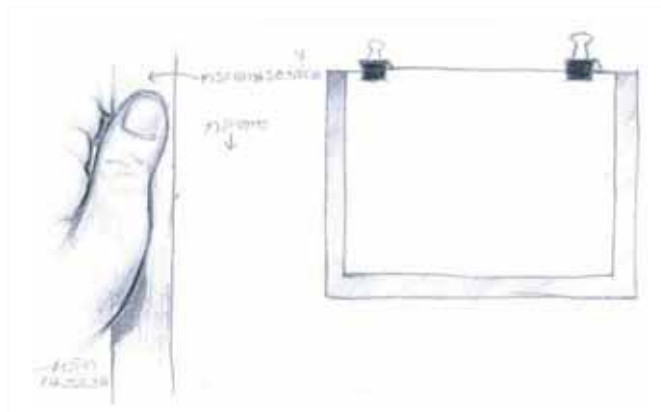
10. ยางลบ (Eraser) ใช้ลบเส้นดินสอ และรอยสกปรกต่าง ๆ บนกระดาษออก ยางลบคุณภาพดีทำจากยางไม้ (Gum Eraser) เมื่อลบแล้วไม่ทำให้ผิวหน้ากระดาษเป็นรอยเสียหาย

11. ตัวหนีบกระดาษ (Bulldog Clip) ใช้หนีบแผ่นกระดาษวาดเขียนให้อยู่บนแผ่นกระดานรองวาดภาพในสภาพที่เรียบ โดยการหนีบมุมแผ่นกระดาษทั้ง 4 มุม หรืออาจจะหนีบเพียง 2 มุมด้านบน ควรเลือกใช้ตัวหนีบกระดาษที่มีขนาดไม่ใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้ไม่สะดวกในการวาดภาพ มืออาจจะสะดุดตัวหนีบกระดาษได้ขณะวาดภาพ

ภาพตัวหนีบกระดาษวาดภาพ

วิธีการหนีบกระดาษ ควรหนีบกระดาษบนแผ่นกระดานรองวาดภาพให้มีพื้นที่เหลือไว้เล็กน้อย เพื่อใช้จับตรงด้านข้างขณะวาดภาพ จะช่วยให้กระดาษไม่เบี้ยว

ภาพแสดงการหนีบกระดาษโดยเว้นขอบไว้จับแผ่นกระดาษรองวาดภาพ

12. มีดเหลาดินสอหรือคัตเตอร์ (Knives or Cutter) ใช้เหลาดินสอวาดภาพลายเส้น ลงแสงและเงาในภาพ

13. กระดาษทราย ใช้กระดาษทรายฝนไล่ดินสอที่เหลาเอาเนื้อไม้หุ้มดินสอออกแล้ว เพื่อให้ได้ปลายของดินสอที่แหลมไม่ทู่ จะสะดวกและประหยัดเวลาในการเหลาปลายดินสอมากเหมาะแก่การวาดภาพ

ลายเส้นที่เน้นเส้นคมชัดของภาพวาด ตลอดจนแสงและเงาในภาพ กระดาษทรายช่วยฝนให้ปลายดินสอแหลม

- 14. กล่องใส่ดินสอ** ใช้ใส่ดินสอ ยางลบ มีด ฯลฯ ทำให้เป็นสัดส่วน และช่วยรักษาปลายดินสอไม่ให้หักได้ง่าย เพราะเมื่อใส่กล่องดินสอ จะไม่มีสิ่งใดมาทับให้ปลายดินสอหักได้

ภาพกล่องใส่ดินสอ มีด ยางลบ

สรุปสาระสำคัญ

เครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการวาดภาพลายเส้น ประกอบด้วยดินสอดำ ซึ่งใช้ดินสอดำไส้อ่อน เริ่มตั้งแต่เกรด B – 6B หรือ EB หรือ EE เหมาะสำหรับการใช้วาดภาพลายเส้นให้แสงและเงา ส่วนดินสอดำไส้แข็ง เริ่มตั้งแต่เกรด H – 9H เหมาะวาดเส้นรอบนอกมากกว่าลงแสง – เงาในภาพ การจับดินสอในการวาดภาพ 2 วิธี คือ การจับดินสอแบบปกติ แบบเขียนหนังสือ และการจับดินสอแบบคว่ำมือ ส่วนวัสดุอื่น ๆ ในการวาดภาพ เช่น ดินสอสี , ถ่านชาโคล, คอนเท ครยอง, ปากกาและหมึกแบบต่าง ๆ, พู่กันแปรง, ระบายวาดภาพแบบต่าง ๆ เช่น ระบายผิวหน้าเรียบใช้กับวาดภาพด้วยดินสอดำ, ระบายผิวเรียบและผิวหยาบปานกลาง ใช้วาดด้วยดินสอสี, ระบายผิวสีขาวยและผิวหยาบปานกลาง ใช้วาดด้วยถ่านชาโคล, ระบายผิวหน้าเรียบสีขาวย ใช้วาดภาพด้วยปากกาและหมึก, ระบายผิวหน้าหยาบใช้วาดภาพด้วยแปรงและหมึก, สมุดวาดภาพ, กระดานรองวาดภาพ, ยางลบ, ตัวหนีบกระดาษ, มีดเหลาดินสอ, กระดาษทรายใช้ฝนปลายดินสอให้แหลม, กล่องใส่ดินสอ

กิจกรรมที่ 3

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการวาดภาพลายเส้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การจัดภาพแบบเอกภาพคืออะไร มีวิธีการวาดภาพให้เป็นเอกภาพกี่วิธี และแต่ละวิธีมีการวาดให้เป็นเอกภาพอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การจัดภาพแบบสมมูลคืออะไร การวาดภาพแบบสมมูลมีกี่วิธี แต่ละวิธีมีการจัดภาพให้สมมูลเช่นไร

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple sets of three horizontal dashed lines, providing a guide for letter height and placement. The lines are evenly spaced across the entire page, which is otherwise blank.

4. การจัดภาพแบบจุดเด่นและการเน้นคืออะไร มีวิธีการสร้างจุดเด่นกี่วิธี แต่ละวิธีสร้างจุดเด่นในภาพ มีวิธีการสร้างจุดเด่นอย่างไร

[illegible]

กิจกรรมที่ 4

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ดินสอคำมีกี่ชนิด แต่ละชนิดมีเกรดอะไรบ้าง และแต่ละชนิดเหมาะแก่การวาดภาพเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิธีจับดินสอในการวาดภาพมีกี่วิธี แต่ละวิธีมีวิธีการจับดินสอเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น

โครงสร้างของหน่วย

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายวิธีการคัดเลือกมุม วิธีการร่างภาพก่อนวาดภาพลายเส้นได้
2. อธิบายทัศนียภาพในงานวาดภาพลายเส้นได้
3. วาดเส้นชนิดต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการวาดภาพลายเส้นได้

รายละเอียดขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 การคัดเลือกมุม และวิธีการร่างภาพก่อนวาดภาพลายเส้น

ตอนที่ 2 ทัศนียภาพในงานวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.1 ทัศนียภาพในงานวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.2 เส้น และพื้นฐานการวาดเส้นชนิดต่าง ๆ

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 13 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารายละเอียดจากชุดการเรียนรู้ทางไกล
2. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละตอนตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ตในหัวข้อ วิธีการวาดภาพลายเส้น หรืองานวาดเขียน
และทัศนียภาพในงานวาดภาพลายเส้น

ประเมินผล

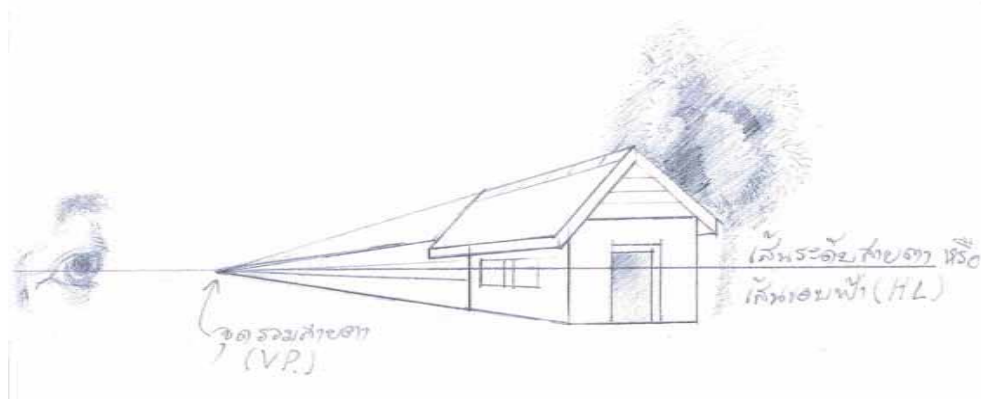
ประเมินผลด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้ทางไกล
แล้วตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

ตอนที่ 1 การคัดเลือกมุม และวิธีการร่างภาพก่อนวาดภาพลายเส้น

การคัดเลือกมุมในการวาดภาพลายเส้น

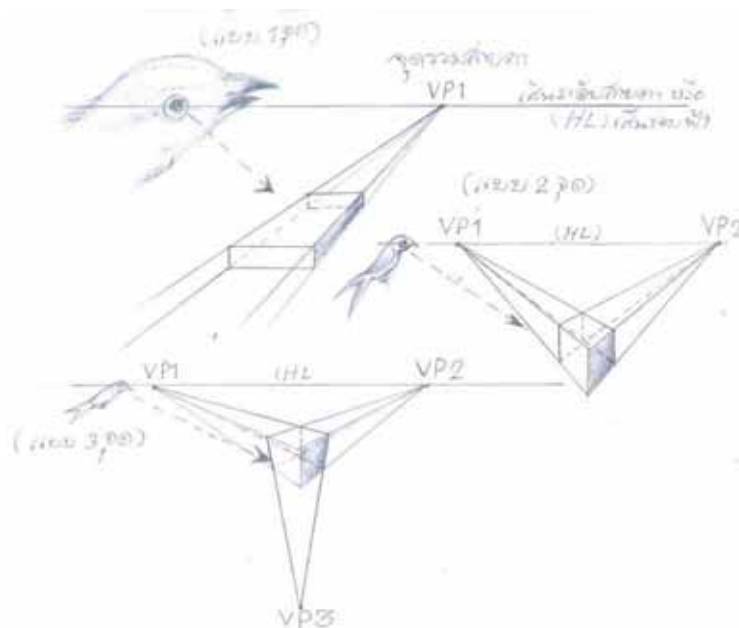
มุมในการมองเห็นภาพที่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาพลายเส้น จำแนกได้ 3 ระดับมุมมอง คือ

1. มุมมองแบบตาคนมองในระดับปกติ (Man's Eye View) คือ การมองเห็นในระดับสายตาคนมองปกติ ในแนวราบกับพื้นดิน นิยมใช้มุมมองแบบนี้ในการวาดภาพ เพราะเป็นระดับที่สายตาคนเราใช้ และเคยชินในระดับมุมมองแบบนี้ หลักทัศนียภาพในการมองระดับนี้จะใช้และถ่ายทอดได้ถูกต้อง

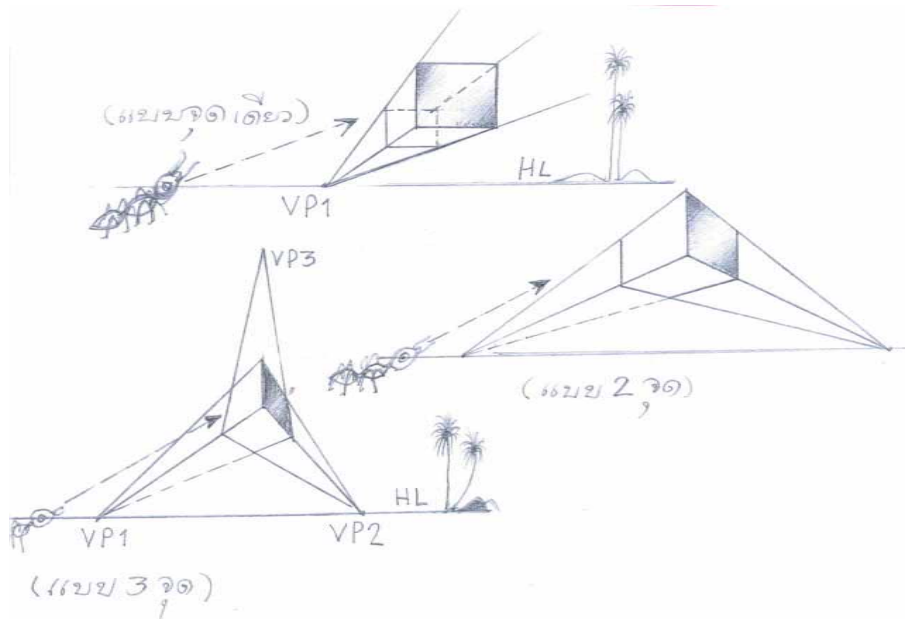
ภาพแสดงระดับมุมมองแบบตาคนมองในระดับปกติ

2. มุมมองแบบตานกมอง (Bird's Eye View) คือ ตาของนกขณะบินอยู่ หรือจะเกาะกิ่งไม้ก็ตาม นกจะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ จากที่สูงลงสู่ที่ต่ำกว่า การวาดภาพในลักษณะนี้ต้องใช้ความชำนาญด้านทัศนียภาพอย่างมากจึงจะวาดภาพได้ภาพที่ไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักความจริงในธรรมชาติ

ภาพแสดงระดับมุมมองแบบตานกมองจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

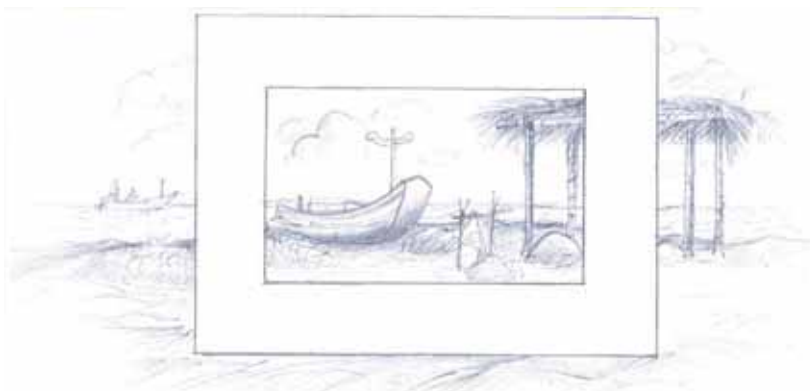
3. มุมมองแบบตามดมอง (Ant's Eye View) คือ การมองในระดับที่ต่ำขึ้นไปสู่ที่สูงกว่า การวาดภาพในลักษณะนี้จะวาดให้ถูกต้องได้ยาก ต้องใช้ความชำนาญด้านทัศนียภาพอย่างมากจึงจะไม่ดูผิดเพี้ยนไปจากหลักความจริงในธรรมชาติ

ภาพแสดงระดับมุมมองแบบตามดมองจากที่ต่ำไปสูงกว่า

การคัดเลือกมุมในการวาดภาพโดยใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยม

การคัดเลือกมุมในการวาดภาพโดยวิธีนี้เหมาะสำหรับการวาดภาพทัศนียภาพทุกรูปแบบ โดยการใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 3×5 นิ้ว จากขนาดของกระดาษ 5×7 นิ้ว มีวิธีใช้โดยการจับแผ่นกระดาษดังกล่าวบริเวณมุมล่างด้านใดด้านหนึ่งแล้วยื่นแขนออกไปให้สุดแขนเพื่อส่องหามุมมองต่าง ๆ ในภาพทัศนียภาพตามธรรมชาติข้างหน้าผู้วาดภาพ ให้ผู้วาดภาพมองลอดช่องสี่เหลี่ยมที่เจาะไว้ในแผ่นกระดาษ โดยหลับตาอีกข้างหนึ่ง การถือแผ่นกระดาษดังกล่าวสามารถเลื่อนแผ่นกระดาษเข้า ออก เพื่อค้นหามุมวาดภาพที่ผู้วาดภาพคิดว่าสวยงามเหมาะสมแก่การวาดภาพมากที่สุดในบริเวณนั้น

ภาพแสดงการเลือกมุมวาดภาพทัศนียภาพในธรรมชาติที่สวยงามโดยใช้แผ่นกระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า

การคัดเลือกมุมในการวาดภาพหุ่นนิ่ง

การวาดภาพหุ่นนิ่งต้องใช้วิธีการจัดหุ่นนิ่งให้เป็นแบบที่สามารถควบคุมทิศทางของแสงและเงาที่มากระทบหุ่นนิ่งต้นแบบ ด้วยตัวผู้วาดเองได้ ขึ้นอยู่กับความชอบ ความพอใจของผู้วาดว่าจะต้องการวาดภาพหุ่นนิ่งมุมใดหรือรูปแบบของหุ่นนิ่งแบบใดก็จัดหามาเป็นแบบวาดได้

ภาพแสดงการจัดหุ่นนิ่งไว้เป็นแบบในการวาดภาพโดยสามารถควบคุมแสง เงาที่กระทบแบบหุ่นนิ่งได้

วิธีการร่างภาพก่อนวาดภาพลายเส้น

การวาดภาพลายเส้นโดยเฉพาะการวาดภาพรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) จะให้ประสบความสำเร็จในผลงาน คือ ต้องให้ความสำคัญกับการร่างโครงสร้างของภาพ ถ้าร่างโครงสร้างไม่ถูกสัดส่วน และจะผิดเพี้ยนตลอดไป ถึงแม้จะให้น้ำหนักของแสงและเงาที่ดีเพียงไร ภาพที่วาดเสร็จก็จะผิดเพี้ยนไปตามโครงสร้างที่ร่างไว้ผิดแต่แรกแล้ว ดังนั้น โครงสร้างของภาพจะถูกต้องขึ้นอยู่กับสัดส่วนของภาพ จึงจำเป็นต้องรู้ถึงวิธีการวัดสัดส่วนของภาพ

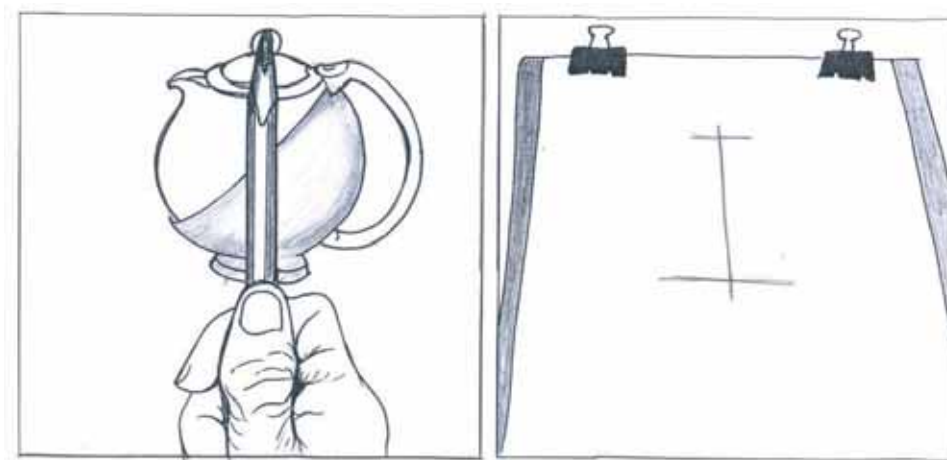
วิธีการวัดสัดส่วนของภาพที่จะวาด

วิธีการวัดสัดส่วนของภาพที่จะวาดโดยการประมาณด้วยสายตา เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนของภาพวัตถุ หรือหุ่นที่จะวาด เพื่อย่อลงบนแผ่นกระดาษให้ได้ความถูกต้องตามสัดส่วนจริงของวัตถุ หรือหุ่นที่จะวาด โดยการใช้ดินสอที่วาดภาพวัดระยะ ผู้วาดจะต้องจับดินสอในลักษณะตั้งตรงแนวนอน หรือตั้งนอนแนวนอน และยื่นมือออกไปจนสุดปลายแขนให้นานกับพื้นดิน พร้อมทั้งหลับตาข้างหนึ่งให้ตาอีกข้างหนึ่งมองผ่านดินสอไปยังวัตถุ หรือหุ่นที่จะวาด มองเห็นทั้งดินสอและวัตถุที่จะวาดพร้อม ๆ กัน กำหนดระยะของส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุเป็นเกณฑ์สำหรับวัดเพื่อเปรียบเทียบกับระยะอื่น ๆ ในภาพวัตถุชิ้นนั้นต่อไป

ตัวอย่างการวาดภาพกาน้ำชา

โดยการประมาณด้วยสายตา มีวิธีการวัดสัดส่วนตามขั้นตอนดังนี้

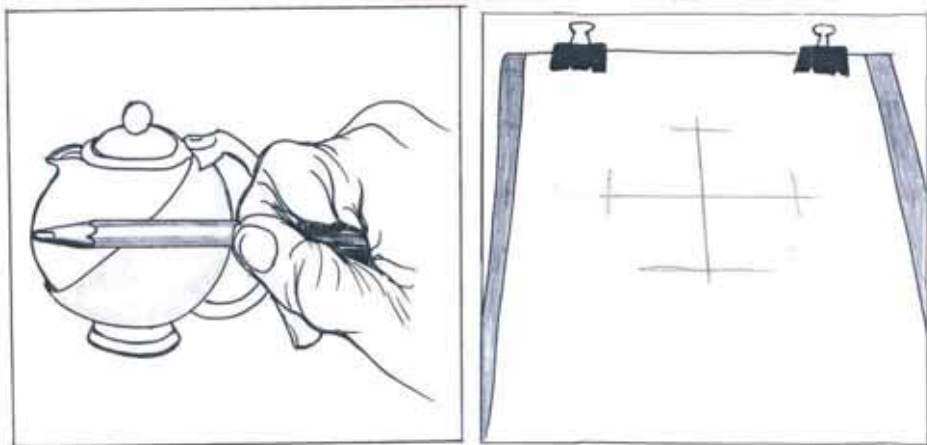
ขั้นตอนที่ 1 วัดระยะความสูงของกาน้ำชา โดยผู้วาดควรกำหนดเส้นแกนกลางแนวตั้งฉากของรูปทรงกาน้ำชาหนึ่งเส้น ทำได้โดยใช้มือจับดินสอตั้งขึ้นเป็นแนวตั้งฉากกับพื้นดิน ยื่นแขนที่ใช้จับดินสอไปข้างหน้าให้สุดแขนและขนานกับพื้น ใช้หัวแม่มือกำหนดไว้ที่ขอบด้านล่างของรูปทรงกาน้ำชา และกำหนดส่วนบนสุดไว้ที่ปลายดินสอ จะได้ความสูงของรูปทรงกาน้ำชา นำระยะความสูงที่ได้มาวัดเส้นแนวตั้งความสูงของกาน้ำชาลงบนแผ่นกระดาษที่จะวาด โดยกำหนดเส้นให้เหมาะสมกับกระดาษ และการจัดองค์ประกอบของภาพดังภาพประกอบ

ภาพแสดงวิธีวัดระยะขนาดความสูง ภาพแสดงการนำระยะความสูงของกาน้ำชา

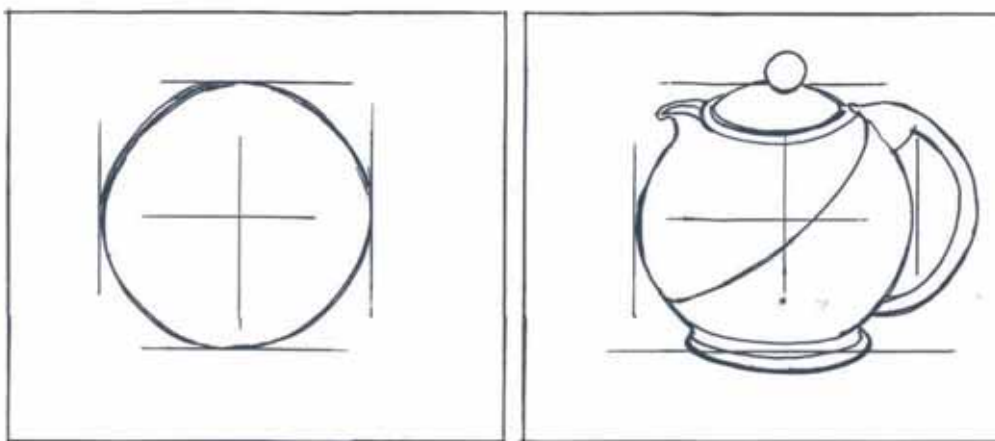
ของรูปทรงกาน้ำชา ที่วัดระยะได้ถ่ายทอดลงบนกระดาษที่จะวาด

ขั้นตอนที่ 2 วัดระยะความกว้างของกาน้ำชา โดยการจับดินสอเป็นแนวนอนขนานกับพื้น ยื่นแขนที่จับดินสอออกไปให้สุดแขน โดยการกำหนดให้ปลายดินสอชิดขอบด้านซ้ายของรูปทรงกาน้ำชาและกำหนดนิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านขวาสุดของรูปทรงกาน้ำชา ก็จะได้ความกว้างของรูปทรงกาน้ำชา (ถ้าผู้วาดถนัดมือซ้ายก็ให้กำหนดตรงกันข้ามกัน) ต่อจากนั้นให้นำระยะความกว้างของรูปทรงกาน้ำชาที่ประมาณด้วยสายตาได้มา กำหนดสัดส่วนความกว้างของรูปทรงกาน้ำชาลงบนแผ่นกระดาษที่จะวาด และวัดระยะส่วนอื่น ๆ ที่เหลือ (ที่จับกาน้ำชา) โดยการเทียบเคียงส่วนหนึ่งกับอีกส่วนหนึ่ง แล้วร่างภาพโครงสร้างรูปทรงเรขาคณิตของกาน้ำชาลงบนแผ่นกระดาษที่วาดที่ละส่วนจนเสร็จดังภาพประกอบด้านล่าง

ภาพแสดงการวัดระยะทางความกว้างของกาน้ำชา ภาพแสดงการนำระยะความกว้างของกาน้ำชาที่
โดยการประมาณด้วยสายตาใช้ดินสอเป็น ประมาณได้ด้วยสายตามาถ่ายทอดระยะลงใน
อุปกรณ์ช่วยกำหนดระยะ ระยะคาน้ำชา

ขั้นตอนที่ 3 การร่างภาพกาน้ำชาจากระยะที่ประมาณได้ๆ เมื่อได้ระยะสัดส่วนความสูงและความกว้างของ
กาน้ำชาที่ถูกต้องแล้ว จึงจะลงมือวาดเส้นตบแต่งรายละเอียดของภาพกาน้ำชา โดยการลงเส้นเป็นรูปทรง
เรขาคณิตคือรูปทรงกลมก่อน ต่อจากนั้นก็ให้ปรับเส้นมีความโค้งมนตามรูปของกาน้ำชาตามที่สายตาผู้วาด
ภาพมองเห็นต่อไป ควรวาดเส้นให้มีน้ำหนักอ่อนในส่วนที่ถูกแสงจัดและวาดเส้นให้มีน้ำหนักเข้มในส่วนที่
เป็นเงา จะทำให้เส้นมีแสงเงาอยู่ในตัวเอง

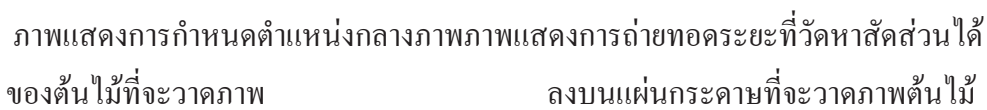

ภาพแสดงการวาดเส้นเป็นวงกลมลงบน ภาพแสดงการวาดเส้นให้มีรูปร่างเหมือนกาน้ำชา
สัดส่วนที่ประมาณได้จากความสูงและ ตามที่สายตามองเห็นกาน้ำชาจริง
ความกว้างของกาน้ำชา

หมายเหตุ การวัดสัดส่วนโดยการประมาณด้วยสายตาวีธีนี้ควรระวังในการวัด ผู้วาดต้องจับดินสอยื่นแขน
ให้มีความยาวของแขนคงที่ หากยื่นแขนไม่สุดปลายแขนจะทำให้การวัดครั้งต่อไปผิดพลาดได้ ตลอดจน

การวัดสัดส่วนรูปทรงของวัตถุที่เป็นแบบในการวาดภาพให้ชีวิตวัดเพื่อเปรียบเทียบสัดส่วน 3 วิธี ดังนี้

รวมทั้งการกำหนดความสูงด้านบน และด้านล่าง เพื่อจะได้รู้ส่วนสูงทั้งหมด ช่วยให้วาดภาพไม่เกิน
กรอบกระดาษที่วาด ต่อจากนั้นจึงเพิ่มเส้นร่าง และวาดรายละเอียดอื่น ๆ ให้ถูกต้องตามที่มองเห็นภาพจริง
ในต้นแบบต่อไป

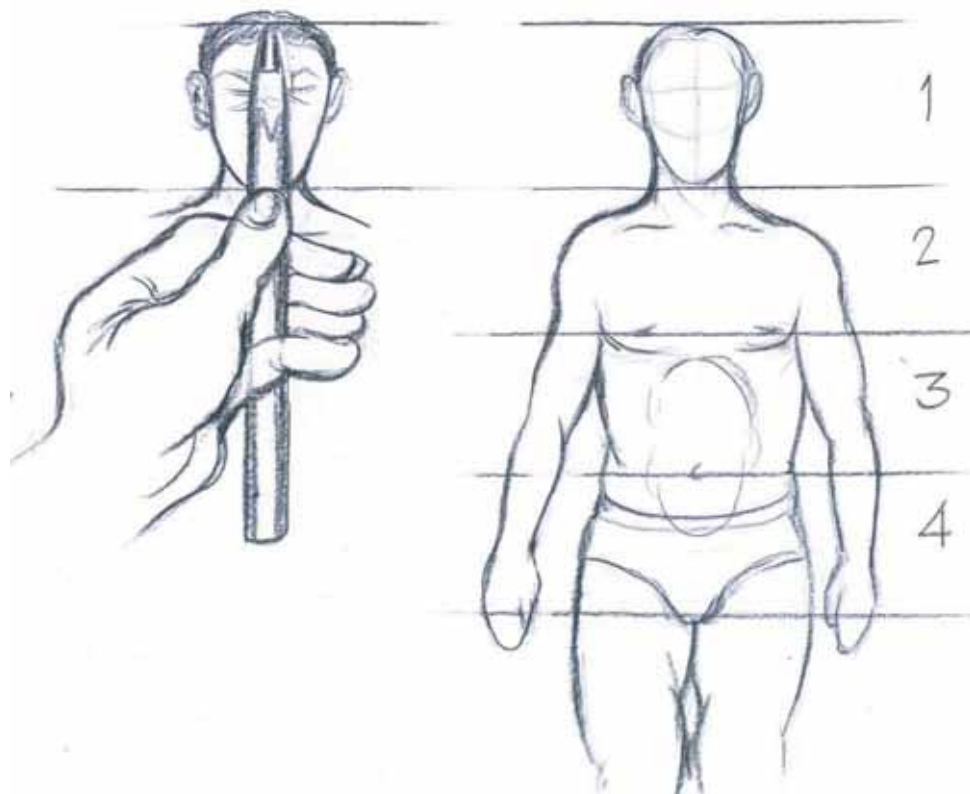

คือ การใช้ดินสอทำหน้าที่เป็นเส้นตั้งตรง หรือเป็นเส้นแนวราบเพื่อวัดเปรียบเทียบและตรวจสอบความถูกต้องของตำแหน่งต่าง ๆ ในรูปทรงของภาพที่วาด

3. การวัดสัดส่วนโดยการเปรียบเทียบ

คือ การวัดโดยใช้ความยาวของดินสอไปกำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบรูปทรงที่จะวาด แล้วนำไปเปรียบเทียบกับส่วนอื่น ๆ ในระยะความยาวที่เท่ากัน เพื่อการวาดภาพที่มีสัดส่วนที่ถูกต้องต่อไป

ภาพแสดงการวัดโดยการเปรียบเทียบส่วนใดส่วนหนึ่งของรูปทรงกับส่วนอื่น ๆ ของรูปทรงเดียวกัน

สรุปสาระสำคัญ

รูปแบบมุมมองในการมองเห็นภาพที่มีต่อการวาดภาพลายเส้น มี 3 รูปแบบ คือ 1. มุมมองแบบตาคนมองในระดับปกติ นิยมใช้มุมมองนี้ในการวาดภาพ 2. มุมมองแบบตานกมอง คือ มองจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ 3. มุมมองแบบตามคมอง คือ มองจากระดับต่ำขึ้นไปสู่ที่สูงกว่า มุมมองรูปแบบที่ 2 และ 3 เป็นการวาดภาพให้ถูกต้องได้ยากมากต้องอาศัยความชำนาญจึงจะวาดไม่ผิดเพี้ยน

การคัดเลือกมุมในการวาดภาพโดยใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมาะสำหรับการส่องหามุมวาดภาพทิวทัศน์ทุกรูปแบบที่ชอบที่เห็นว่าสวยงามใช้เป็นมุมในการวาดภาพทิวทัศน์ต่อไป การร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น ต้องร่างโครงสร้างของภาพให้ถูกสัดส่วน ภาพที่วาดจะไม่ผิดเพี้ยน วิธีวัดสัดส่วนโดยการประมาณด้วยสายตา เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนของวัตถุที่จะวาดเพื่อย่อลงบนกระดาษให้ได้ความถูกต้องตามสัดส่วนจริงทั้งความสูงและความกว้างของรูปทรงวัตถุหนึ่งและระหว่างรูปทรงวัตถุใกล้เคียงกันด้วย

วิธีวัดสัดส่วนของรูปทรง 3 วิธี คือ 1.การวัดเพื่อหาตำแหน่งกลางภาพตามความสูงของรูปทรงที่จะวัด 2. การวัดสัดส่วนโดยใช้เส้นตั้งฉากและเส้นแนวนอน 3. การวัดสัดส่วนโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนหนึ่งของรูปทรงไปเปรียบเทียบกับส่วนอื่น ๆ ในระยะความยาวที่เท่ากัน

กิจกรรมที่ 1

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. มุมในการมองเห็นภาพ 3 ระดับ ประกอบด้วยมุมมองใดบ้าง แต่ละมุมมองมีหลักการมองเห็นภาพได้เช่นไร และมีหลักทัศนียภาพในการมองเห็นระดับนี้อย่างไร (โดยเขียนแผนภูมิที่ประกอบด้วย จุดมอง (SP) จุดรวมสายตา (VP) เส้นระดับสายตา (HL))

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of numerous horizontal rows, each defined by two parallel dotted lines. The rows are evenly spaced and extend across the entire width of the page, providing a guide for letter height and placement. There is no text or other markings on the page.

2. การคัดเลือกภูมิโดยใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีวิธีการทำและใช้วิธีนี้คัดเลือกภูมิมองในการวาดภาพอย่างไร

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3. จงอธิบายขั้นตอนการร่างภาพลายเส้นด้วยวิธีการวัดสัดส่วนของภาพโดยการประมาณด้วยสายตาอย่างไร

[illegible]

ตอนที่ 2 ทักษะภาพในงานวาดภาพลายเส้น

เรื่องที่ 2.1 ทักษะภาพในงานวาดภาพลายเส้น

ทัศนียภาพ (Perspective) ในการวาดภาพ หรือเขียนภาพทิวทัศน์ ภาพหุ่นนิ่ง ภาพคนเหมือน และภาพอื่น ๆ เรื่องของทัศนียภาพมีความสำคัญต่อการแสดงออกอย่างยิ่ง เพราะเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ภาพมีมิติ ระยะใกล้ ระยะไกลในภาพ โดยมีหลักในการวาดคือ สิ่งที่อยู่ใกล้ตาจะมีขนาดใหญ่ สิ่งที่อยู่ไกลตาจะมีขนาดเล็ก

หลักการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพ 3 แบบ คือ

1. ทัศนียภาพแบบ 1 จุด (One Point Perspective)

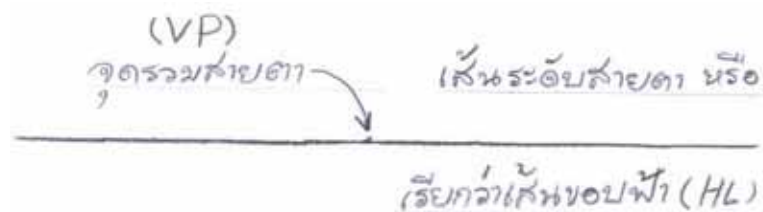
เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา (VP) 1 จุด ภาพที่วาดออกมาจะมีลักษณะมองลึก คือ มองเห็นรูปทรงที่วาดค่อย ๆ เล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตา

ภาพแสดงการวาดภาพที่ใช้ทัศนียภาพแบบจุดเดียว

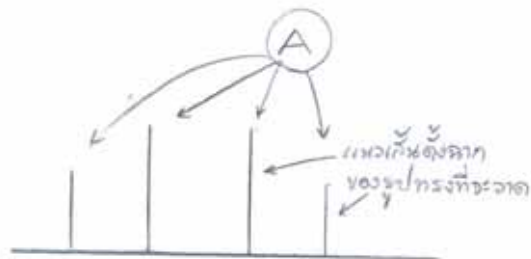
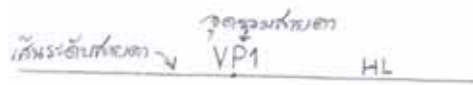
หลักการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพแบบ 1 จุด มีวิธีดังนี้

1. ชีดเส้นระดับสายตา(Eye Level) หรือเรียกว่าเส้นขอบฟ้า (Horizontal Line) ลงบนกระดาษในระดับ 1/3 นับจากด้านบนของขอบกระดาษลงมา และกำหนดจุดรวมสายตา VP (Vanishing Point) ลงบนเส้นระดับสายตา 1 จุด

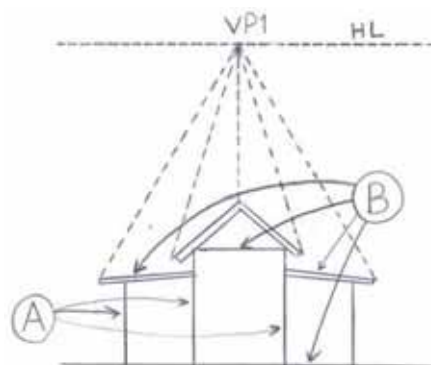
ภาพแสดงการกำหนดจุดรวมสายตาบนเส้นระดับสายตา

2. วาดเส้นแนวตั้งฉาก(A) ขึ้นให้เป็นรูปทรงของภาพที่จะวาด บริเวณด้านล่างใต้จุดรวมสายตา
เส้นตั้งฉากจำนวนกี่เส้นก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของภาพที่จะวาด

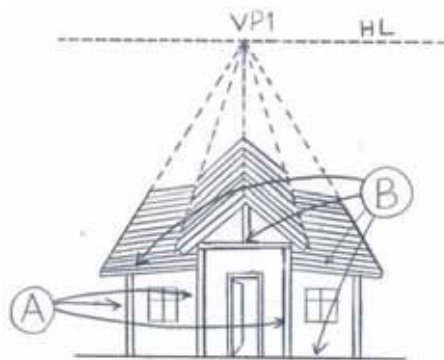
ภาพแสดงการวาดเส้นแนวตั้งฉากใต้จุดรวมสายตาเพื่อกำหนดรูปแบบภาพที่จะวาดตามหลักทัศนียภาพแบบ
จุดเดียว

3. วาดเส้นแนวนอน (B) ให้ตัดกับเส้นแนวตั้งฉาก(A) บริเวณภาพที่จะวาด จำนวนกี่เส้นก็ได้ขึ้นอยู่กับ
ลักษณะของภาพที่จะวาด ลากเส้นจากจุดตัดของเส้นแนวนอน กับเส้นแนวตั้ง ไปยังจุดรวมสายตาทุก
จุดตัดดังกล่าว

ภาพแสดงการลากเส้นจากจุดตัดเส้นแนวนอนตัดกับเส้นแนวตั้งฉากของภาพที่จะวาดไปยังจุดรวมสายตาที่
กำหนดอยู่บนเส้นระดับสายตา

4. วาดเส้นตกแต่งภาพจากโครงสร้างที่เกิดได้จุดรวมสายตาให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ขึ้น

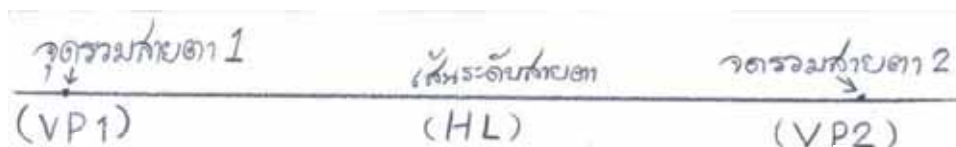
ภาพแสดงการวาดเส้นตกแต่งภาพจากโครงสร้างที่เกิดได้จุดรวมสายตาให้เป็นภาพที่สมบูรณ์และถูกต้องตามหลักทัศนียภาพแบบจุดเดียว

2. ทัศนียภาพแบบ 2 จุด (Two Point Perspective)

เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา (VP) 2 จุดในภาพ จะมองเห็นเส้นของรูปที่วาดอยู่ด้านหน้า และเห็นเส้นด้านข้างทั้ง 2 ข้าง รูปทรงที่วาดจะมองเห็นว่ามีลักษณะเรียวเล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตาทั้ง 2 จุด

หลักการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพแบบ 2 จุด มีวิธีดังนี้

1. เริ่มต้นโดยการขีดเส้นระดับสายตา HL ลงบนกระดาษวาดภาพอย่างเบา ๆ ในระดับ $\frac{1}{2}$ นับจากด้านบนของขอบกระดาษลงมา แล้วกำหนดจุดรวมสายตา VP ลงบนเส้นระดับสายตาทั้ง 2 ข้าง คือ ด้านซ้ายและด้านขวา ดังภาพประกอบ

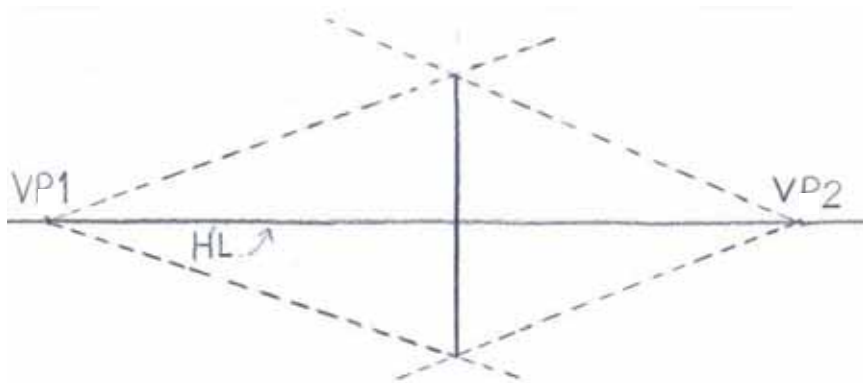
ภาพแสดงการเริ่มต้นวาดภาพตามหลักทัศนียภาพแบบ 2 จุด โดยขีดเส้นระดับสายตาและกำหนดจุดรวมสายตา 2 ข้าง ซ้าย ขวา

2. วาดเส้นแนวตั้งฉากขึ้นเพื่อกำหนดเส้นมุมของรูปทรงที่จะวาด ดังภาพประกอบ

ภาพแสดงการวาดเส้นแนวตั้งบนเส้นระดับสายตาเพื่อกำหนดเป็นมุมของรูปทรงที่จะวาด

3. ลากเส้นจากจุดรวมสายตาด้านซ้ายและด้านขวา ทั้งด้านบนและด้านล่างมาตัดกับเส้นตั้งฉากที่กำหนดให้เป็นเส้นมุมของรูปทรงที่จะวาด ดังภาพประกอบด้านล่าง

ภาพแสดงการกำหนดเส้นบนสุดและล่างสุดของรูปทรงที่จะวาดโดยลากเส้นมาจากจุดรวมสายตาทั้ง 2 ด้านมาตัดกับเส้นมุมเพื่อสร้างรูปทรงที่กำหนด

4. ลากเส้นแนวตั้งฉากเพิ่มจนครบตามลักษณะของรูปทรงที่จะวาด แล้ววาดตกแต่งภาพจากโครงสร้างที่เกิดขึ้นให้สมบูรณ์แบบตามภาพที่มองเห็นก็จะได้ภาพตามที่ต้องการวาดซึ่งถูกต้องตามหลักทัศนียภาพ ดังภาพประกอบด้านล่าง

ภาพแสดงการเพิ่มเส้นรายละเอียดแนวตั้งฉากของรูปที่จะวาดและตกแต่งเส้นเพิ่มให้ภาพสมบูรณ์แบบ

3. ทัศนียภาพแบบ 3 จุด (Three Point Perspective) เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา VP 3 จุด ในภาพจะมองเห็นเส้นของรูปทรงที่วาด 3 ด้าน คือ ด้านข้างซ้าย ด้านข้างขวา และด้านบน ของภาพที่วาด ภาพที่มองเห็นจะเป็นภาพแบบตานกมอง คือ การมองจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

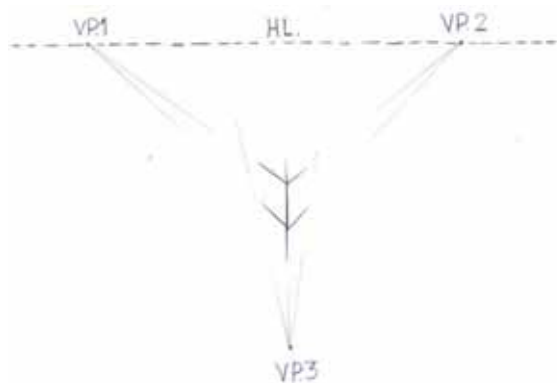
หลักการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพแบบ 3 จุด มีวิธีการดังนี้

1. จี๊ดเส้นระดับสายตา HL ลงบนแผ่นกระดาษอย่างเบา ๆ ในระดับ $\frac{1}{3}$ นับจากด้านบนของขอบกระดาษลงมา แล้วกำหนดจุดรวมสายตา VP ลงบนเส้นระดับสายตาริมด้านซ้าย 1 จุด และด้านริมขวาอีก 1 จุด และกำหนดจุดรวมสายตาจุดที่ 3 บริเวณด้านล่างของเส้นระดับสายตาอีก 1 จุด รวมเป็น 3 จุด ดังภาพประกอบด้านล่าง

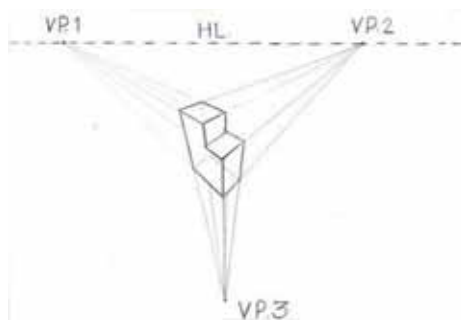
ภาพแสดงการกำหนดจุดรวมสายตา 3 จุด สำหรับการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพแบบ 3 จุด

2. วาดเส้นแนวตั้งฉากขึ้นบริเวณพื้นที่ตรงกลางระหว่างจุดรวมสายตาทั้ง 3 จุด เพื่อจะกำหนดเส้นมุมของรูปทรงขึ้น ดังภาพประกอบด้านล่าง

ภาพแสดงการกำหนดเส้นตั้งฉาก เส้นมุมของรูปทรง เส้นที่ 1 ในการเริ่มต้นขึ้นภาพจากทัศนียภาพแบบ 3 จุด

3. ทุกจุดรวมสายตาให้โยงเส้นไปยังรูปทรงที่จะสร้างขึ้นให้เป็นภาพที่ต้องการวาด ตามทิศทางซ้าย ขวา หรือบน ล่างของภาพ และลากเส้นในภาพให้คมชัดตามทิศทางที่โยงเส้นจากจุดรวมสายตาทั้ง 3 จุด ก็จะได้ภาพวาดที่เกิดจากทัศนียภาพแบบ 3 จุด ดังภาพด้านล่าง

ภาพแสดงการวาดภาพรูปทรงของกล่องตัวแอล (L) โดยวาดขึ้นจากหลักทัศนียภาพแบบ 3 จุด

สรุปสาระสำคัญ

หลักการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพ 3 แบบ คือ

1. ทัศนียภาพแบบ 1 จุด ซึ่งภาพจะเกิดจากเส้นระดับสายตา 1 เส้น กำหนดจุดรวมสายตา 1 จุดลงบนเส้นระดับสายตา ภาพจะเกิดในระดับเส้นระดับสายตา หรือเกิดเหนือเส้นระดับสายตาหรือเกิดด้านล่างได้จุดรวมสายตาได้โดยลากเส้นจากจุดตัดของเส้นตั้งฉากกับเส้นแนวนอนไปยังจุดรวมสายตาก็จะเกิดรูปทรงของภาพที่จะวาดขึ้น

2. ทัศนียภาพแบบ 2 จุด เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา 2 จุดในภาพจะมองเห็นเส้นของรูปที่วาดอยู่ด้านหน้าและด้านข้าง 2 ข้าง รูปทรงที่วาดจะมองเห็นว่า มีลักษณะเรียวเล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตาทั้ง 2 จุด

3. ทัศนียภาพแบบ 3 จุด เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา 3 จุด มองเห็นภาพที่วาด 3 ด้าน คือ ด้านข้างซ้าย, ด้านข้างขวา และด้านบน ของภาพที่วาด ภาพที่มองเห็นเป็นภาพแบบตานกมอง ดาคนมอง หรือตามดมองก็ได้

เรื่องที่ 2.2 เส้น และพื้นฐานการวาดเส้นชนิดต่าง ๆ

เส้นที่แสดงออกในงานวาดภาพลายเส้นมีความสำคัญมาก ให้ความรู้สึกโดยตรงต่อผู้ที่ชมงาน ภาพวาดลายเส้นในความรู้สึกที่มีต่อภาพวาดโดยตรงว่า มีความเข้มแข็ง มั่นคง อ่อนหวาน สงบนิ่ง หรือมีความแข็งแรงมีพลังเพียงใด ฯลฯ ขึ้นอยู่กับเส้นเป็นสื่อหลัก ในการวาดภาพลายเส้น ผู้วาดภาพสามารถใช้เส้นได้อย่างอิสระ คือ จะวาดโดยใช้เส้นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเดียว หรือใช้เส้นหลายทิศทางก็ได้ ต้องแสดงออกให้เป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และถนัดที่สุด

เส้นในการวาดภาพลายเส้นจะเป็นสื่อแสดงว่า ผู้วาดมีความชำนาญ หรือเป็นมืออาชีพเพียงใด เส้นบางชนิด เช่น เส้นขัดกัน ไม่เหมาะในการวาดภาพ เด็ก หรือภาพผู้หญิง เพราะไม่ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน อ่อนช้อย แต่ให้ความแข็งแกร่งดั่ง ภาพวาดจะดูดี สวยงาม สมบูรณ์แบบขึ้นอยู่กับองค์ประกอบศิลป์อื่น ๆ ประกอบกับเส้นด้วย คือ จุด น้ำหนักอ่อน แก่ของแสงและเงา ระยะ ช่องว่าง พื้นที่ ฯลฯ ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

เส้นชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวาดภาพลายเส้น

1. เส้นทแยงมุม 45 องศา (ขวา)

เส้นทแยง 45 องศา (ซ้าย)

2. เส้นแนวนอน

3. เส้นสานไขว้

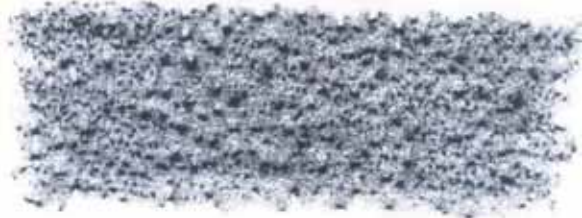
4. เส้นสานตั้งฉาก

5. เส้นขัดกัน

6. เส้นเกิดจากการถู

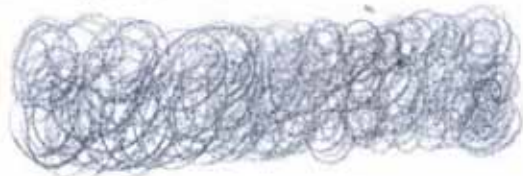
7. เส้นตั้ง

8. เส้น ไม่ต่อเนื่อง

9. เส้นวงกลม

10. เส้นโค้ง

การฝึกฝนใช้เส้น

การใช้เส้นในงานวาดภาพลายเส้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้ที่สนใจจะฝึกฝนตนเองด้านการวาดภาพ ควรจะต้องผ่านขั้นตอนการฝึกฝน และการทดลองในการใช้เส้นชนิดต่าง ๆ ให้มาก เพราะจะทำให้เกิดทักษะ ความชำนาญในการใช้เส้น เกิดความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และประสาทสัมผัส คือ นิ้ว มือ ข้อมือ สายตา และประสาทสัมผัสที่สมองรับรู้ให้สัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การฝึกวาดเส้นในระยะแรก ๆ ควรจะฝึกฝนวาดเส้นให้มาก ๆ โดยเฉพาะการฝึกเขียนเส้นตรง เส้นทแยง เส้นโค้ง และเส้นวงกลม ในการวาดเส้นต่าง ๆ ผู้ที่ฝึกฝนไม่ควรมีอุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยในการวาดเส้น ควรใช้นิ้วมือ จับดินสอดำฝึกฝนลากเส้นลงบนแผ่นกระดาษ เพื่อให้เกิดทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างมือ สายตา และสมอง

ภาพแสดงตัวอย่างการฝึกเขียนเส้นตรงทแยงขวา

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นขัดกัน

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดภาพเส้นนอน

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นวงกลม

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นสานกัน

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นไม่ต่อเนื่อง

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นโค้ง

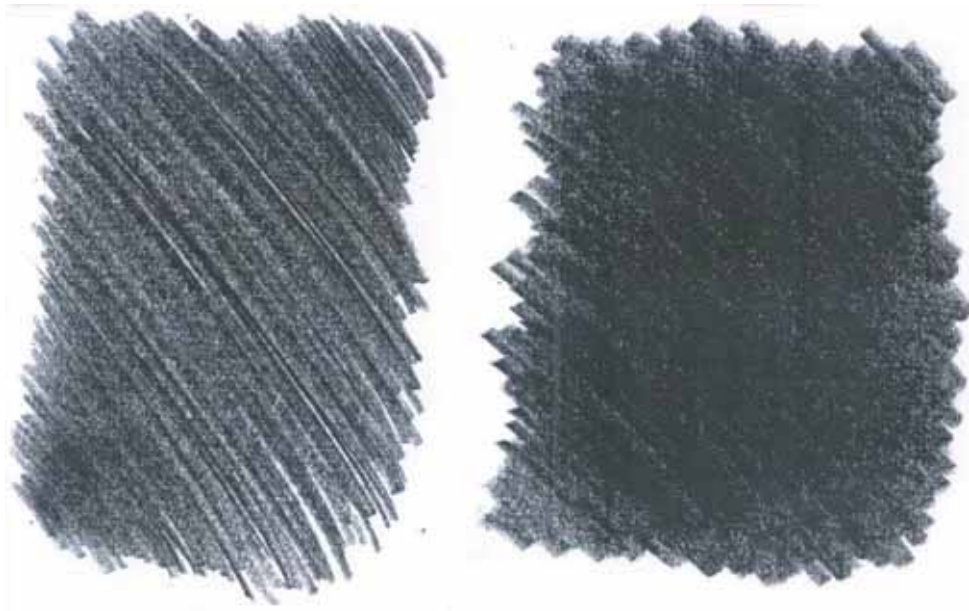
ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นตั้ง

ภาพแสดงการฝึกฝนวาดเส้นตรงทแยงซ้าย

การลงเส้นในบริเวณที่เป็นเงาเข้ม

การลงเส้นในบริเวณภาพที่วาดซึ่งต้องการแสดงน้ำหนักที่เข้ม เพื่อสื่อให้เห็นว่าเป็นบริเวณเงาเข้มจัด ให้ผู้วาดใช้วิธีการลงเส้นด้วยความมั่นใจ คือ ลงน้ำหนักเข้มไปเลย หากลงน้ำหนักแบบไม่มั่นใจ โดยการเขียนเข้าไป – มาในจุดเดิมหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้ภาพบริเวณนั้นมีกระดาษที่ซ้ำได้ ทำให้ภาพมีจุดบกพร่องไม่สวยงาม วิธีแก้ไขคือ ต้องฝึกเขียนบ่อย ๆ ในน้ำหนักเข้ม โดยเขียนไม่เข้าไปมามากนัก

ภาพซ้ายแสดงการลงน้ำหนักเส้นที่เข้มจัด ภาพขวาแสดงการลงน้ำหนักเข้มจัดแบบลง
ในบริเวณเงาเข้ม โดยลงเส้นแบบไม่ซ้ำที่ เส้นซ้ำไปมาหลาย ๆ ครั้ง จนทำให้กระดาษ
จุดเดิมบ่อย ๆ ซึ่งทำให้ภาพบริเวณนั้นดู บริเวณนั้นซ้ำได้
สะอาดตา

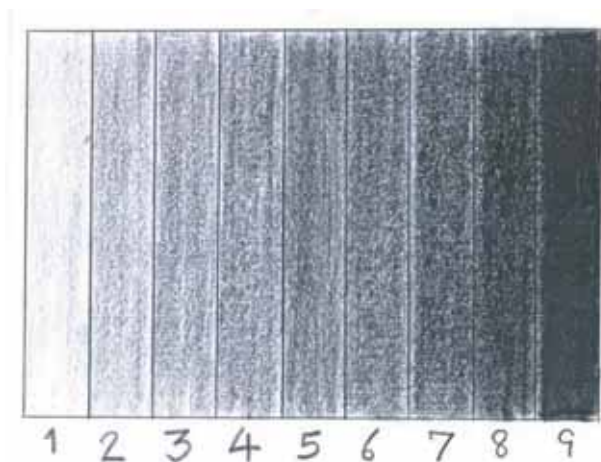
ฝึกการใช้เส้นให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่

ผู้ที่สนใจฝึกงานวาดภาพลายเส้นมีความจำเป็นต้องฝึกฝนวาดเส้นให้สามารถไล่น้ำหนักอ่อนแก่
เพราะน้ำหนักอ่อน แก่ของเส้นสามารถนำมาใช้ในการให้น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่เกิดขึ้นในรูปทรง
ของภาพที่วาดให้ดูสวยงาม ซึ่งมีวิธีการฝึก 2 วิธี คือ

1. การฝึกวาดเส้นไล่น้ำหนักจากอ่อนไปหาแก่
2. การฝึกไล่น้ำหนักแบบแบ่งเป็นช่องจำนวน 9 ช่อง 9 น้ำหนักอ่อนแก่

ภาพแสดงการฝึกใช้เส้นไล่น้ำหนักแก่อ่อน 9 น้ำหนักจากน้ำหนักอ่อนไปหาน้ำหนักแก่สุด

ภาพแสดงการฝึกการใช้เส้นลงไล่น้ำหนักอ่อนแก่ 9 น้ำหนักโดยแบ่งเป็นช่องจากอ่อนสุดไปหาแก่สุด

สรุปสาระสำคัญ

เส้นชนิดต่าง ๆ ในการวาดภาพลายเส้นประกอบด้วยเส้นทแยงซ้าย – ขวา 45 องศา , เส้นตรง แนวนอน, เส้นसानไขว้, เส้นสานตั้งฉาก, เส้นขัดกัน, เส้นเกิดจากการถู, เส้นตรงแนวตั้ง, เส้นไม่ต่อเนื่อง, เส้นวงกลม, เส้นโค้ง, การฝึกฝนใช้เส้นชนิดต่าง ๆ จะทำให้เกิดทักษะ ความชำนาญในการใช้เส้นก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ระหว่างกายและประสาทสัมผัส คือ มือ ข้อมือ สายตา และสมองรับรู้ นอกจากการฝึกวาดเส้น แต่ละชนิดแล้ว การฝึกการลงเส้นในบริเวณที่เป็นเงาเข้มด้วยความมั่นใจ คือ ลงน้ำหนักเข้มไปเลย ไม่เขียนแบบซ้ำไปมาในจุดเดิมหลาย ๆ ครั้ง เพราะจะทำให้กระดาษชำรุด และการฝึกการใช้เส้นวาดให้เกิดน้ำหนัก อ่อนแก่ 9 น้ำหนัก

กิจกรรมที่ 2

จดตอบคำถามหรือปฏิบัติการวาดเส้นต่อไปนี้

1. ทศนิยมภาพมีความสำคัญและมีหลักการต่อการแสดงออกในงานวาดภาพลายเส้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ทศนิยมภาพแบบ 1 จุด มีหลักการวาดภาพอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ทศนิยมภาพแบบ 2 จุด มีหลักการวาดภาพอย่างไร

[illegible]

4. ทศนิยมภาพแบบ 3 จุด มีหลักการวาดภาพอย่างไร

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

กิจกรรมที่ 3

จงตอบคำถามหรือลงมือปฏิบัติการต่อไปนี้

1. เส้นชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการวาดภาพมีกี่ชนิด ประกอบด้วยเส้นชนิดใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

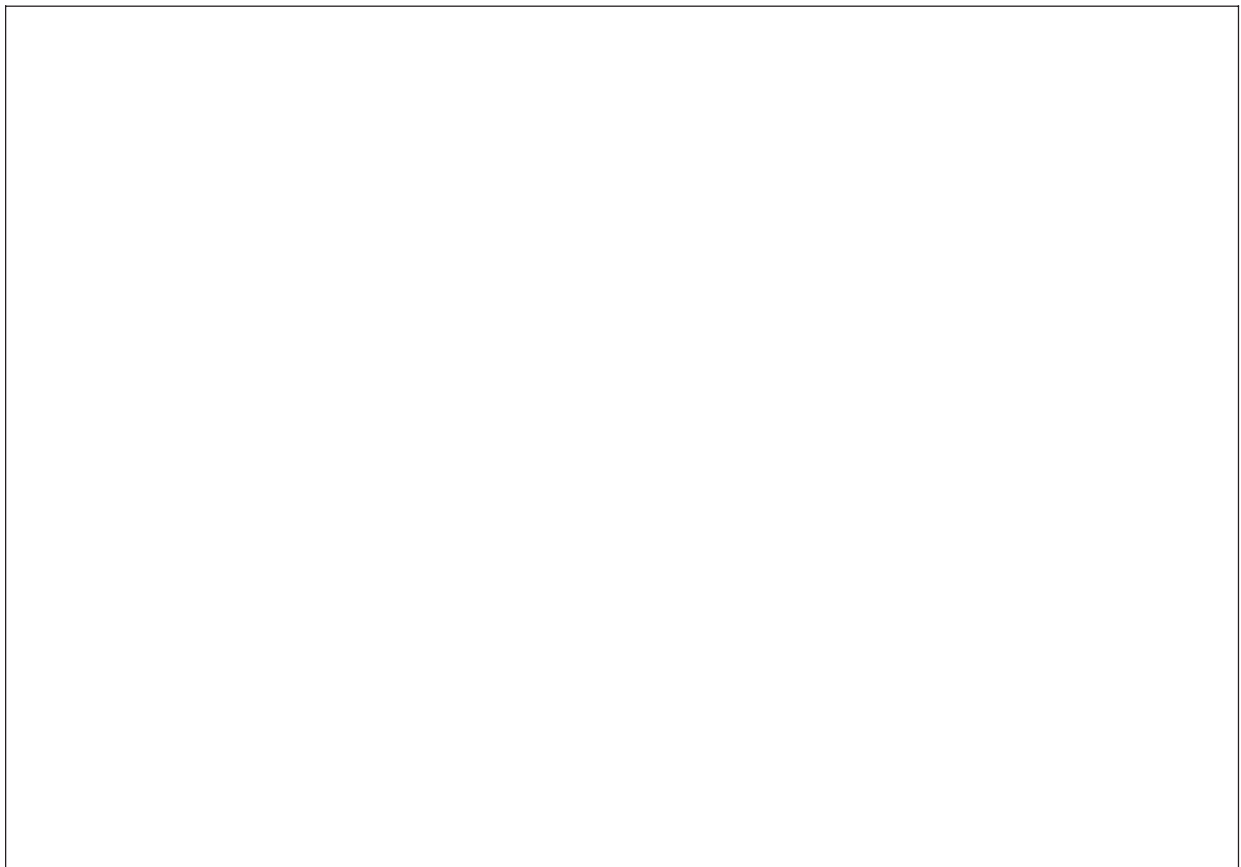
.....

.....

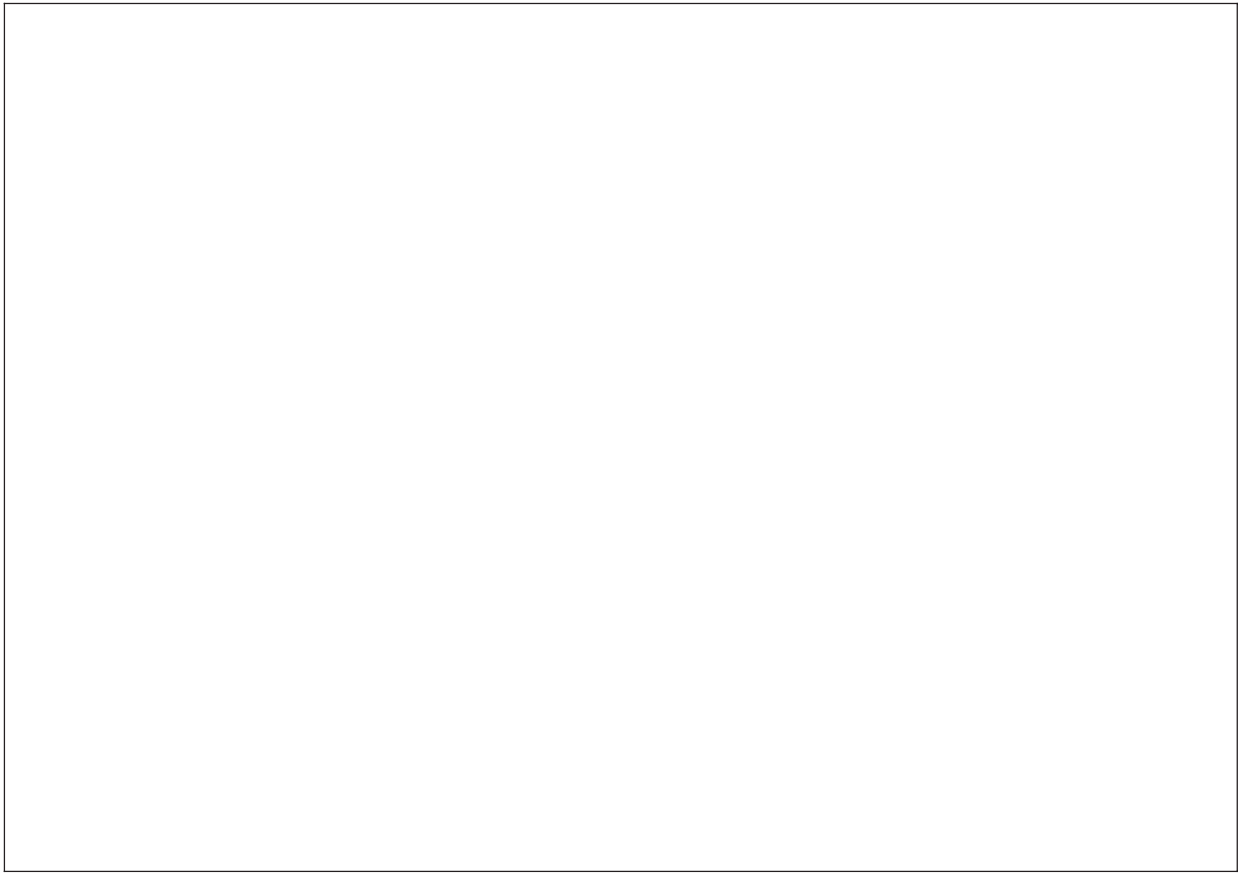
.....

2. ให้ลงมือปฏิบัติการฝึกฝนวาดเส้นชนิดต่าง ๆ ทุกชนิด ๆ ละครึ่งหน้ากระดาษด้วยดินสอดำเกรด EE ลงในกรอบสี่เหลี่ยมให้เต็มพื้นที่

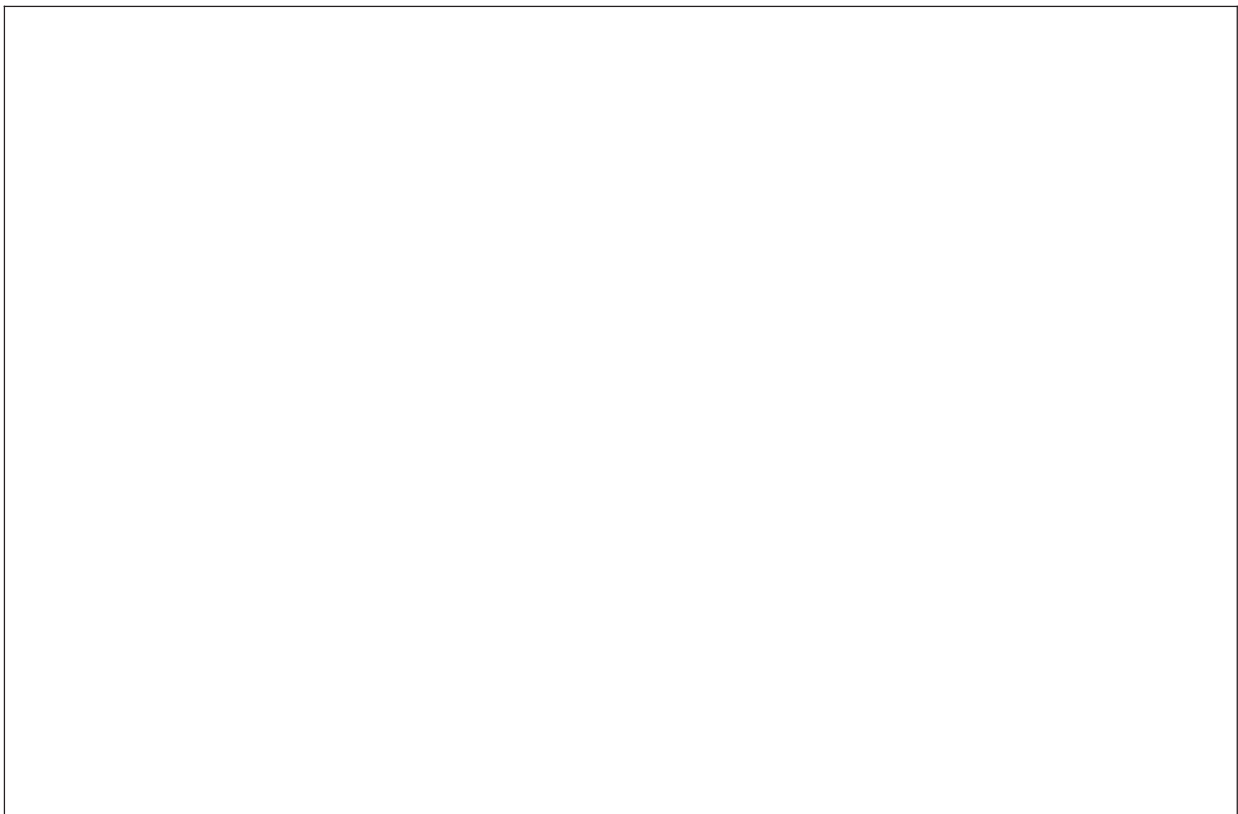
2.1 เส้นตรงทแยงซ้าย 45 องศา

2.2 เส้นตรงทแยงขวา 45 องศา

2.3 เส้นตรงแนวนอน

2.4 เส้นสแกนไขว้

2.5 เส้นสแกนตั้งฉาก

2.6 เส้นจำกัดกัน

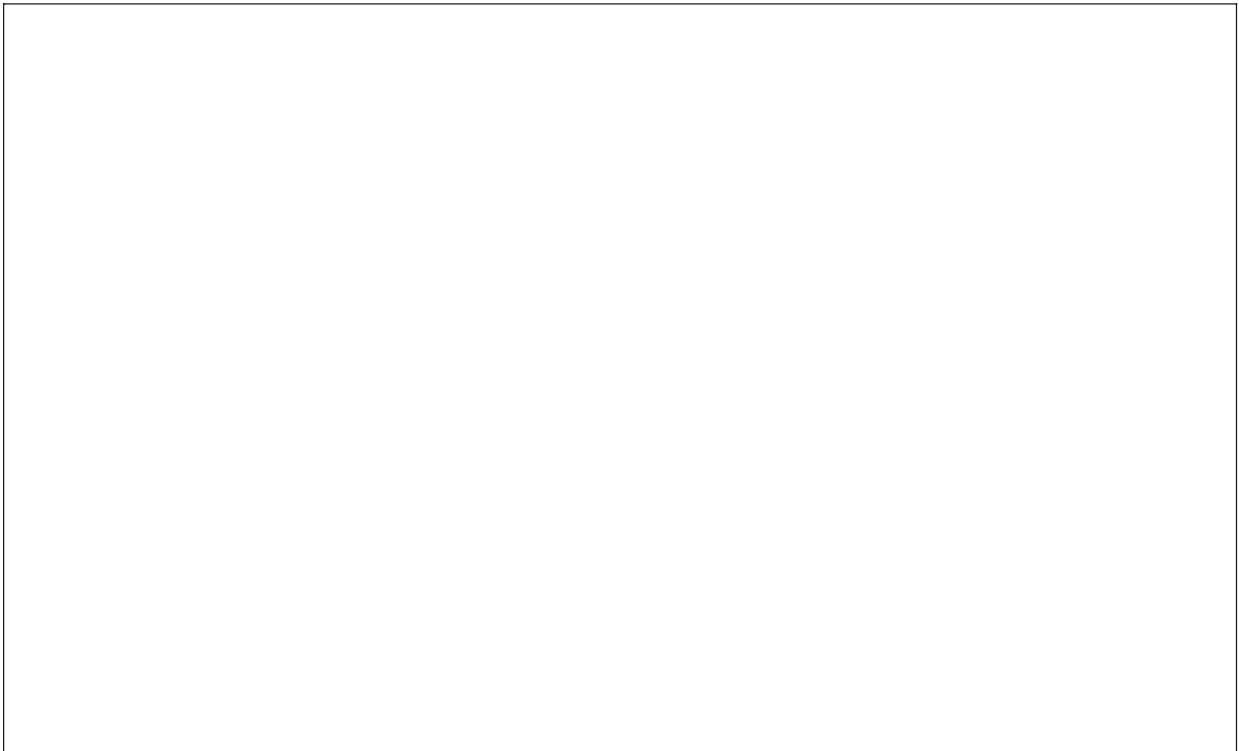
2.7 เส้นเกิดจากการถู

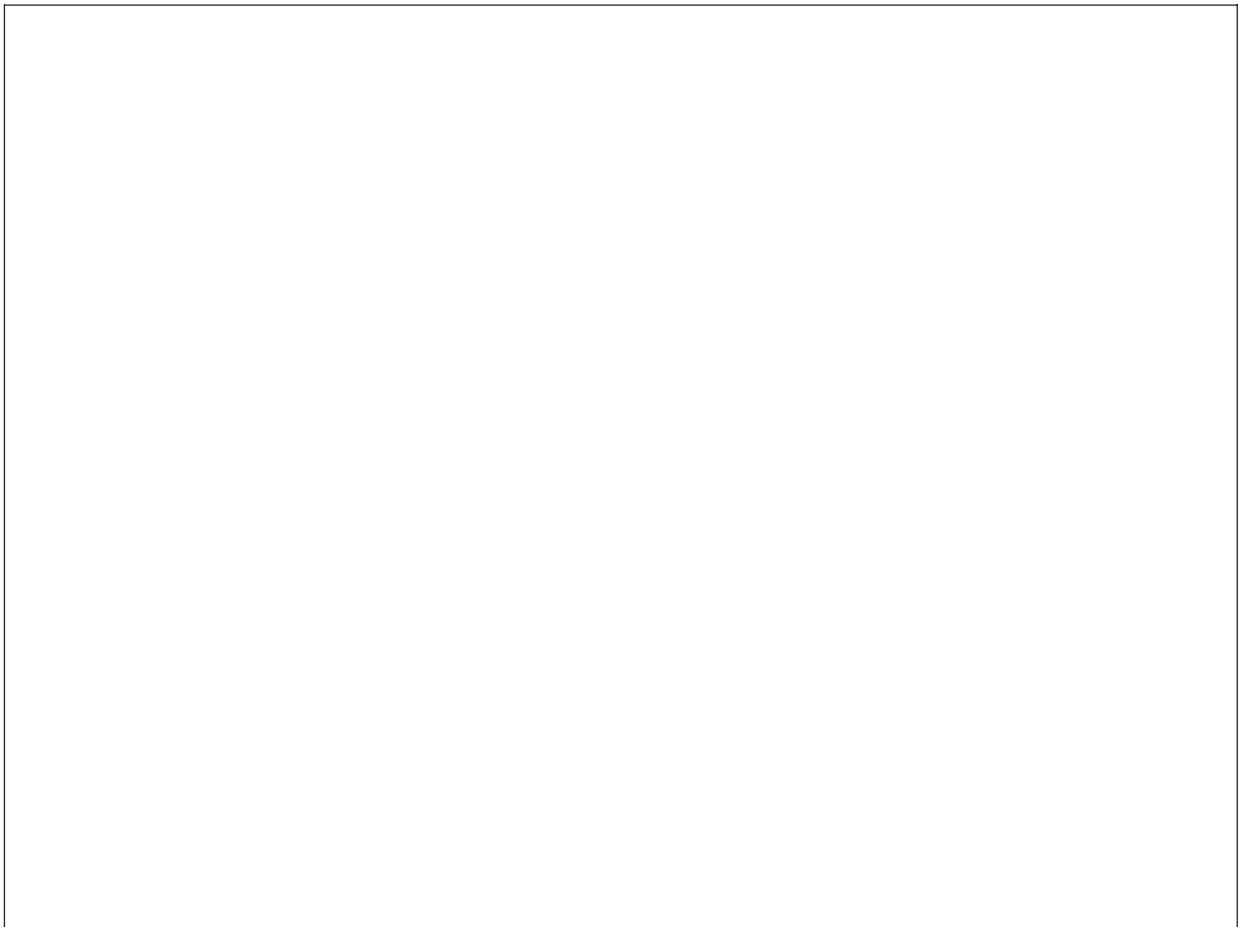
2.8 เส้นตั้ง

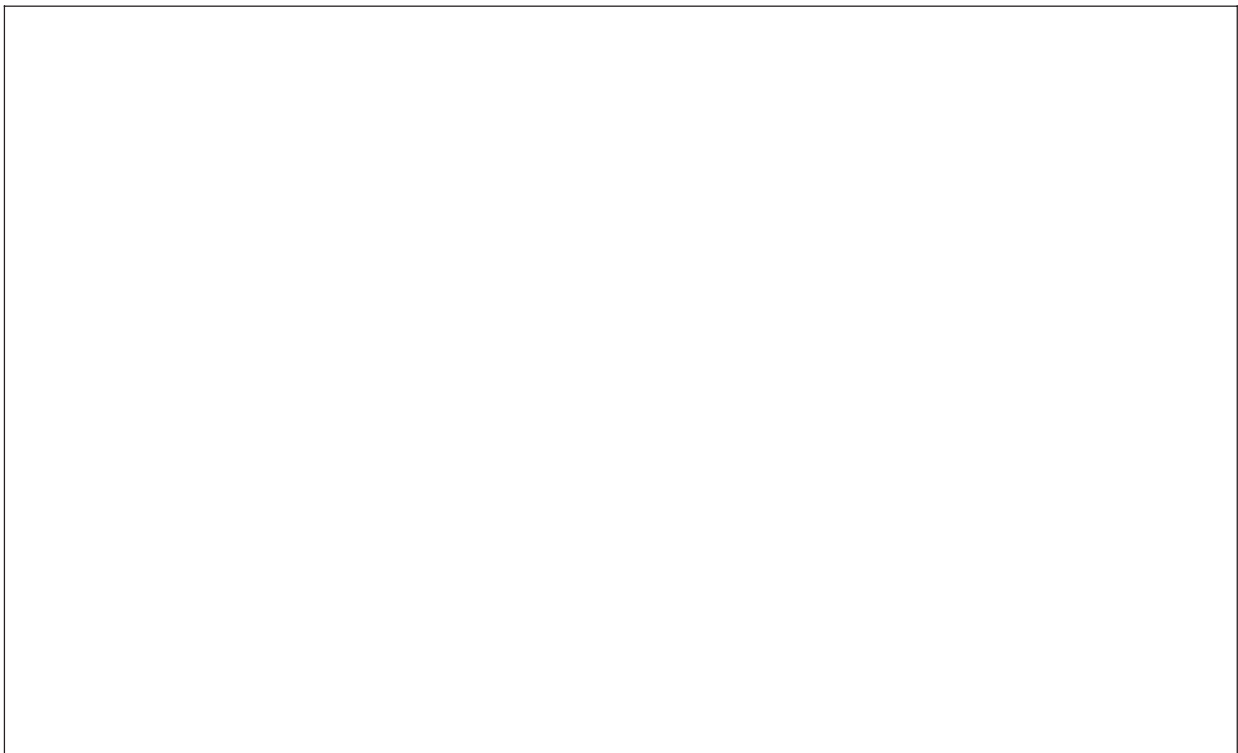
2.9 เส้นไม่ต่อเนื่อง

2.10 เส้นวงกลม

2.11 เส้นโค้ง

3. ให้ลงมือปฏิบัติการฝึกฝนการลงเส้นในบริเวณที่เป็นน้ำหนักเงาเข้ม การลงเส้นแสดงน้ำหนักเงาเข้มจัด (โดยไม่ลงเส้นซ้ำ ๆ จนทำให้กระดาษชำรุด) ลงในกรอบ ☐ ด้านล่างให้เต็มพื้นที่

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น

โครงสร้างของหน่วย

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายคุณค่าของความอ่อนแอของแสงและเงาที่กระทบรูปทรงในภาพลายเส้นได้
2. วาดภาพลายเส้นที่แสดงน้ำหนักอ่อนแอของแสงและเงา ซึ่งกระทบรูปทรง และจัดลำดับความสำคัญในการวาดภาพลายเส้นได้

รายละเอียดขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 คุณค่าของแสงและเงา

ตอนที่ 2 วิธีการฝึกวาดน้ำหนักอ่อนแอบนรูปทรงที่วาดภาพ

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 18 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารายละเอียดจากชุดการเรียนรู้ทางไกล
2. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละตอนตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

ประเมินผล

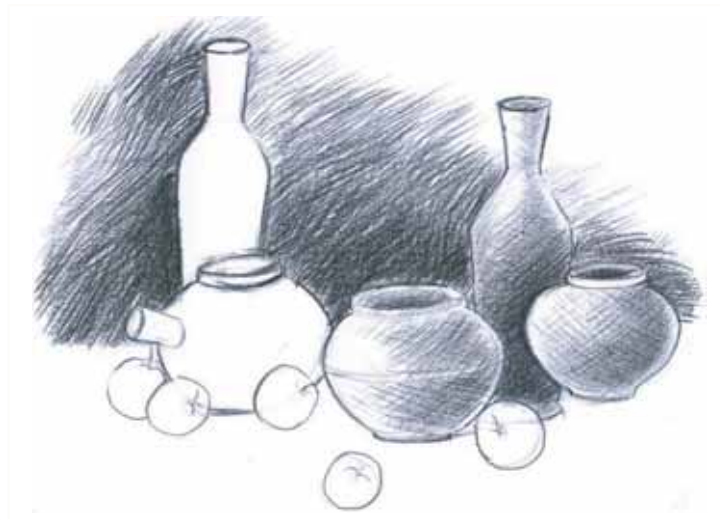
ประเมินผลด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้ทางไกล
แล้วตรวจสอบคำตอบจากคำตอบท้ายเล่ม

ตอนที่ 1 คุณค่าของแสงและเงา

คุณค่า (Value) หมายถึง ค่าความอ่อนแก่ของสีขาวยที่ไล่กันขึ้นไปจนถึงสีดำ ในงานทัศนศิลป์ (ศิลปะที่มองเห็น) ก็คือ คุณค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบรูปทรง หรือวัตถุนั้นเอง

แสง (Light) คือ บริเวณที่สว่างบนวัตถุที่แสงตกกระทบ

เงา (Shade) คือ บริเวณที่ไม่ถูกแสงตกกระทบ

แสงที่ตกกระทบลงบนวัตถุจึงเกิดเงาขึ้นบนวัตถุ ทำให้สามารถมองเห็นรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ เป็น 3 มิติ คือ มีความกว้าง มีความยาว และมีความลึกหรือความหนาของรูปทรงขึ้น ในงานวาดภาพลายเส้น การลงน้ำหนักของแสงและเงาของรูปทรงต่าง ๆ ที่วาดขึ้นมาทำให้ภาพที่วาด เกิดการลวงตา คือบนพื้นระนาบที่แบนราบของกระดาษที่วาด

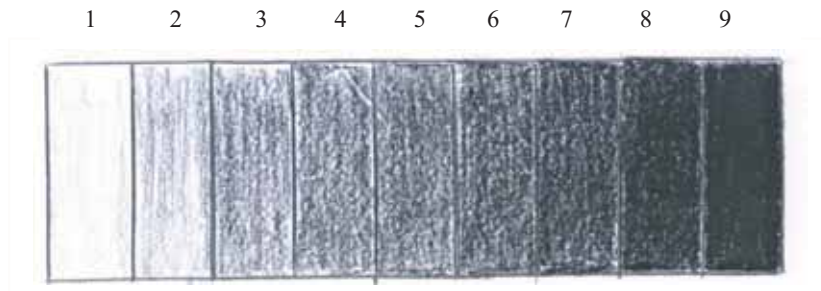
แหล่งกำเนิดของแสง 2 แห่ง คือ

1. แสงเกิดจากธรรมชาติ คือ แสงจากดวงอาทิตย์ ฯลฯ
2. แสงที่เกิดจากการประดิษฐ์ของมนุษย์ เช่น แสงจากหลอดไฟฟ้า เทียนไข ฯลฯ ในงานศิลปะ แสงที่ดีเหมาะสมที่สุดคือ แสงจากดวงอาทิตย์

การแบ่งระดับค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาในงานทัศนศิลป์

ในงานวาดภาพลายเส้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับ “การรับรู้ทางการมองเห็นภาพต่าง ๆ” การมองเห็นคุณค่าของความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่ปรากฏจริงบนวัตถุต่าง ๆ นั้น ผู้วาดภาพสามารถถ่ายทอดภาพที่เห็นลงบนพื้นระนาบของกระดาษได้

คุณค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงา 9 ระดับเป็นความอ่อนแก่ที่สายตาของมนุษย์สามารถแยกแยะความแตกต่างความอ่อนแก่ของแสงและเงา ด้วยสายตาตามมนุษย์ได้เอง

ภาพแสดงคุณค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงา 9 ระดับที่สายตามนุษย์สามารถแยกแยะได้
การจัดทิศทางของแสงต่อวัตถุ (Direction of Light)

1. แสงเข้าด้านหน้าตรง (Front Lighting) เป็นการจัดแสงเข้าด้านหน้าวัตถุ เงาเกิดด้านหลังของวัตถุ ไม่เหมาะแก่การกำหนดแสงและเงาในการวาดภาพ เขียนภาพ

ภาพแสดงแสงเข้าทางด้านหน้าตรงของวัตถุซึ่งไม่เหมาะกับการวาดภาพ เขียนภาพระบายสี

2. แสงเข้าด้านหน้าเฉียงข้าง 45 องศา (Lateral Front Lighting) เป็นการจัดให้แสงเข้าด้านหน้าเฉียงข้าง ทำมุม 45 องศา ทำให้เกิดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ที่สามารถมองเห็นรูปทรงและมิติของแบบได้ชัดเจน นิยมสำหรับการจัดแสงเพื่อการวาดภาพ

ภาพแสดงการจัดทิศทางของแสง โดยให้แสงเข้าด้านหน้าเฉียง 45 องศาของรูปทรงวัตถุที่เป็นแบบวาดภาพ ซึ่งเหมาะกับการวาดภาพ

3. แสงเข้าด้านหลังของวัตถุ (Back Light) เป็นการจัดแสงให้เข้ามาทางด้านหลังวัตถุ เงาจึงเกิดด้านหน้าของวัตถุเป็นเงามืด มองเห็นแสงเรือง ๆ รอบวัตถุ ทำให้มองเห็นภาพวัตถุค่อนข้างแบน เป็นการจัดแสงที่ไม่เหมาะแก่การวาดภาพ

ภาพแสดงการจัดทิศทางของแสงเข้าด้านหลังของวัตถุซึ่งไม่เหมาะกับการวาดภาพ

4. แสงเข้าด้านข้างของวัตถุ (Back Lighting) การจัดแสงลักษณะนี้ จะเกิดเงามืดขึ้นอีกด้านหนึ่ง ทำให้มองเห็นปริมาตรและความลึกของวัตถุเกิดการติดกันของแสงและเงา ทำให้ดูรู้สึกถึงภาพมีความเข้มแข็งรุนแรง

ภาพแสดงการจัดทิศทางของแสงโดยให้แสงเข้าด้านข้างของวัตถุ

5. แสงเข้าจากด้านล่างของวัตถุ (Lighting From Below)การจัดแสงให้เข้าจากด้านล่างส่องขึ้นด้านบนไปกระทบวัตถุ แสงที่ปรากฏไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ให้ความรู้สึกลึกลับ และแปลกตาอีกมิติหนึ่ง

ภาพแสดงการจัดทิศทางของแสงโดยให้แสงเข้าจากด้านล่างของวัตถุ

6. แสงเข้าจากด้านบนลงล่าง (Light From Above) การจัดแสงเข้าแบบนี้จะเกิดเงามืดตรงกันข้ามกับแสงเข้า คือ บริเวณด้านใต้รูปทรงของวัตถุให้ความรู้สึกลึกลับ แต่ไม่นิยมในการฝึกหัดวาดภาพ

ภาพแสดงการจัดทิศทางของแสงโดยให้แสงเข้าจากด้านบนลงล่างซึ่งไม่นิยมใช้ในการวาดภาพ

สรุปสาระสำคัญ

คุณค่า (Value) หมายถึง ค่าความอ่อนแก่ของสีขาวยที่ไล่กันขึ้นไปจนถึงสีดำในงานทัศนศิลป์ คือ ค่าความอ่อนแก่ของแสง และเงาที่กระทบรูปทรงของวัตถุ แสง คือ บริเวณที่สว่างบนวัตถุที่แสงตกกระทบเงา คือ บริเวณที่ไม่ถูกแสงตกกระทบแสงเกิดจาก 2 แห่ง คือ แสงจากธรรมชาติ (ดวงอาทิตย์) และแสงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เช่น แสงจากหลอดไฟฟ้า ฯลฯ

แสงและเงา 9 ระดับ เป็นระดับความอ่อนแก่ที่สายตามนุษย์สามารถแยกแยะความแตกต่างได้เอง การจัดทิศทางของแสงต่อวัตถุมี 6 ทิศทาง คือ แสงเข้าด้านหน้าตรง, แสงเข้าด้านหน้าเฉียงข้าง 45 องศาของวัตถุ, แสงเข้าด้านหลังของวัตถุ, แสงเข้าด้านข้างของวัตถุ, แสงเข้าจากด้านล่างของวัตถุ, และแสงเข้าจากด้านบนลงล่างของวัตถุ

กิจกรรมที่ 1

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. คุณค่า (Value) หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. คุณค่าในงานทัศนศิลป์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. แสง หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. เงา หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

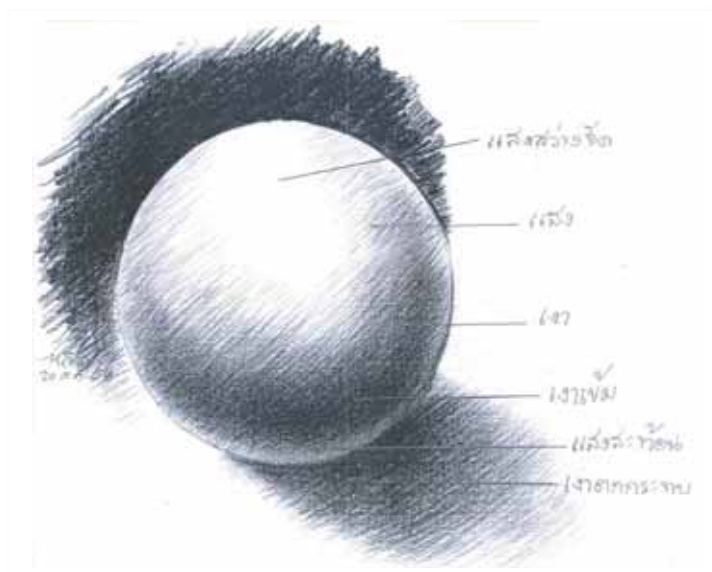
.....

ตอนที่ 2 วิธีการฝึกวาดน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาบนรูปทรงที่วาดภาพ

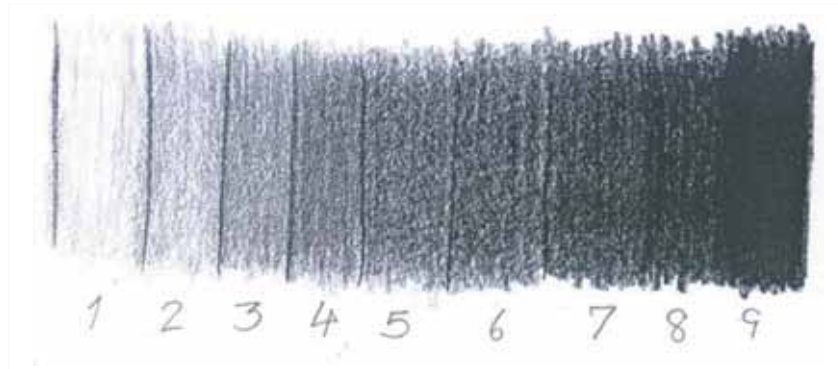
การฝึกวาดเส้นเพื่อการลงน้ำหนักอ่อนแก่ที่เกิดจากแสงและเงาบนกระทบรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ในธรรมชาติ หรือวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ตาม จะเกิดในส่วนที่เป็นแสง คือ ส่วนที่เป็นแสงสว่างจัด (High Light) ส่วนที่เป็นแสง (Light) ส่วนที่เป็นเงา (Shadow) ส่วนที่เกิดเงาเข้ม (Core of Shadow) ส่วนที่เกิดเงาตกกระทบ (Cast Shadow) และส่วนที่เป็นแสงสะท้อน (Reflected Light) ขึ้นมาบนรูปทรงของวัตถุที่วาด ทำให้รูปทรงของวัตถุที่วาดดูมีมิติ 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความลึก ในการฝึกวาดเส้นลงน้ำหนักอ่อนแก่บนรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม จะช่วยให้ผู้ฝึกฝนสามารถเข้าใจ และมีทักษะในหลักการเกิดแสงและเงาที่มากกระทบวัตถุ ในหลักการนี้นำไปใช้ถ่ายทอดกับรูปทรงอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น พืช ผัก ผลไม้ รวมทั้งรูปทรงของมนุษย์ เช่น ใบหน้า ร่างกาย ฯลฯ เวลาถ่ายทอดภาพลายเส้น หรือภาพเขียนสีก็ตามจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักการนี้ไปใช้ในงานดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเหมือนจริงตามธรรมชาติที่สายตาคนเรามองเห็นภาพต่าง ๆ

ความหมายของค่าน้ำหนักแสงและเงาที่กระทบบนวัตถุ

แสงที่ส่องมากระทบวัตถุต่าง ๆ ทำให้เกิดค่าน้ำหนักของแสงและเงาต่างกันไปตามวัตถุ ซึ่งในวิชาวาดภาพลายเส้นสามารถนำความหมายของแสงและเงาที่เกิดขึ้นบนวัตถุไปใช้ในการถ่ายทอดงานวาดภาพลายเส้น ในการให้แสงให้เงากับภาพที่วาดได้ดังนี้ (จากการตกกระทบของแสงบนวัตถุรูปทรงกลม)

ความหมายของค่าน้ำหนักแสงและเงาบนรูปทรงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่สายตามนุษย์สามารถแยกแยะได้ 9 ระดับ

ภาพแสดงความอ่อนแก่ของน้ำหนักแสงและเงา 9 ระดับที่สายตามนุษย์สามารถแยกแยะได้ด้วยตาเปล่า

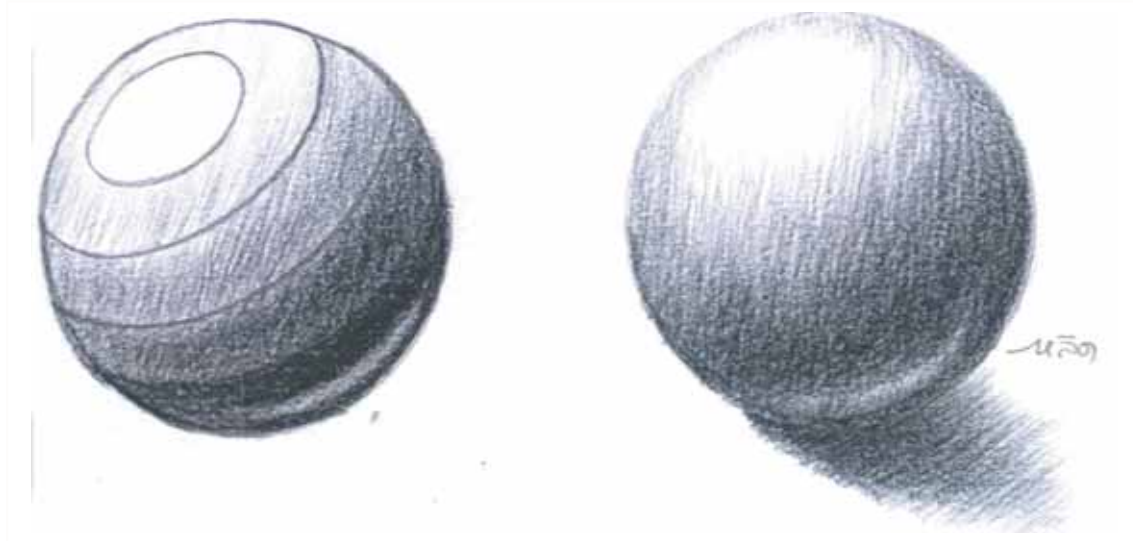
1. **แสงสว่างจัด (High Light)** คือ น้ำหนักที่สว่างสุดบนวัตถุ เป็นบริเวณที่แสงตกกระทบลงมากที่สุด สว่างที่สุดมองเห็นเป็นสีขาว
2. **แสง (Light)** คือ น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับแถบของแผนภูมิด้านบน เป็นบริเวณด้านที่แสงตกกระทบลงบนวัตถุรองมาจากแสงสว่างสุด
3. **เงา (Shadow)** คือ น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาระดับที่ 4 – 7 เมื่อเปรียบเทียบกับแถบของแผนภูมิด้านบนเป็นบริเวณที่แสงตกกระทบบนข้างน้อย
4. **เงาเข้ม (Core of Shadow)** คือ น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาระดับที่ 8 – 9 เมื่อเปรียบเทียบกับแถบน้ำหนักของแผนภูมิด้านบน เป็นบริเวณด้านตรงข้ามกับแสงเข้ามามีลักษณะเงาดำเข้ม
5. **แสงสะท้อน (Reflected Light)** คือ น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาระดับที่ 1 – 3 เมื่อเปรียบเทียบกับแถบน้ำหนักอ่อนแก่ของแผนภูมิด้านบน เป็นบริเวณที่เกิดแสงสะท้อนเรื่อง ๆ ขึ้นมาบนวัตถุที่วาดหรือมองเห็นอยู่ชิดกับเงาเข้ม
6. **เงาตกกระทบ (Cast shadow)** คือ น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา ระดับที่ 9 เมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักอ่อนแก่ในแถบแผนภูมิด้านบน เป็นบริเวณที่เงาของวัตถุตกกระทบไปตามพื้นรองรับวัตถุ เงาตกกระทบนี้ถ้าห่างจากตัววัตถุเท่าใด เงาจะจางลง

การวิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสงและเงาซึ่งเกิดบนรูปทรงของวัตถุที่จะวาดให้เป็นพื้นระนาบ (Plan)

พื้นระนาบ (Plan) เป็นวัตถุที่มีลักษณะทึบตัน เป็นพื้นผิวแบนราบมี 2 มิติ (กว้าง × ยาว) เมื่อนำระนาบมาประกอบเข้าด้วยกัน ก็จะได้รูปทรงที่เป็น 3 มิติ (กว้าง × ยาว × ลึก)

ก่อนที่ผู้วาดภาพจะวาดภาพรูปทรงของวัตถุใด ๆ ก็ตามให้ผู้วาดภาพรู้จักสังเกต โดยการมองวัตถุที่จะวาด และวิเคราะห์รูปทรงของวัตถุนั้นให้เป็นพื้นระนาบ (Plan) มาประกอบกันเป็นโครงสร้างของรูปทรงวัตถุ จะทำให้ผู้วาดภาพมองเห็นค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาบนวัตถุที่จะวาดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้ผู้วาดสังเกตภาพด้านล่างนี้ และเปรียบเทียบระหว่างภาพด้านซ้ายมือกับผู้วาดวิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสง

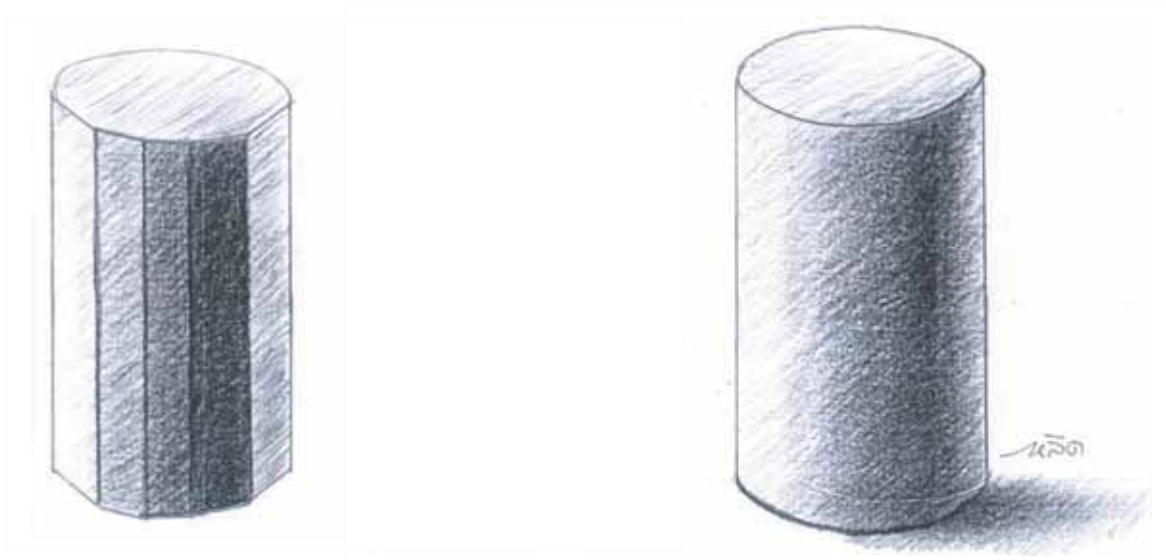
และเงามาเป็นพื้นระนาบที่มีความแตกต่างกัน ส่วนภาพทางด้านขวามือเป็นภาพแสงและเงาที่เกิดบนรูปทรงวัตถุทรงกลมที่มีความอ่อนแก่กลมกลืนกันระหว่างแสงที่สว่างจัด แสง เงา เงาเข้ม แสงสะท้อน และเงาตกกระทบลงบนพื้นของรูปทรงวัตถุที่จะวาดภาพ

ภาพแสดงการวิเคราะห์แสงและเงาบนระนาบ ภาพแสดงแสงและเงาตามปกติที่

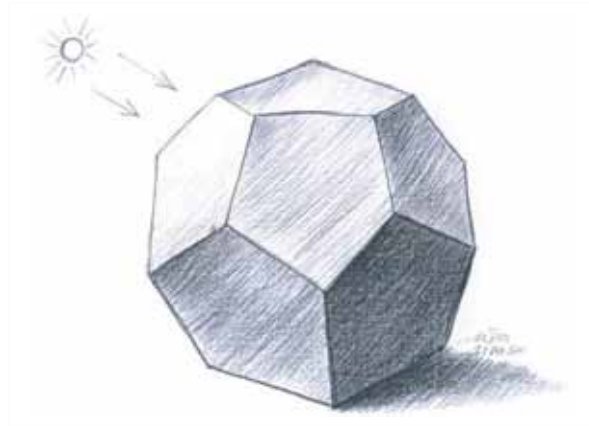
รูปทรงกลม สายตามนุษย์มองเห็นบนรูปทรงกลม

ภาพแสดงเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบบนรูปทรงของวัตถุทรงกลม แบบวิเคราะห์ให้เป็นพื้นระนาบที่มีความอ่อนแก่แตกต่างกัน (ด้านซ้ายมือ) กับภาพที่มีความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่แตกต่างกันอย่างกลมกลืนกัน (ด้านขวามือ)

ภาพแสดงการวิเคราะห์แสงและเงาบนระนาบ ภาพแสดงแสงและเงาตามปกติที่สายตา

รูปทรงกระบอก มนุษย์มองเห็นบนรูปทรงกระบอก

ภาพแสดงความอ่อนแก่ของแสงและเงาบนรูปทรงที่ต่างกันบนพื้นระนาบ
 ลักษณะของการให้แสงและเงาภาพวาดลายเส้นที่มีผลต่อความรู้สึกในการมองภาพที่วาด
 การให้แสงและเงาแก่ภาพที่วาดนั้นมีหลายลักษณะ การให้แสงและเงาแต่ละลักษณะจะให้อารมณ์
 ความรู้สึกในการมองภาพที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้วาดต้องการสื่อความหมายและความรู้สึกในการชม
 ภาพวาดนั้นอย่างไร ผู้วาดภาพจึงจำเป็นต้องมีการวางแผน และกำหนดลักษณะของแสงและเงาให้สัมพันธ์
 กับเนื้อหา เรื่องราวของภาพที่ต้องการแสงออกไว้ล่วงหน้า ซึ่งพอมีวิธีการในการให้แสงและเงาเพื่อสื่อให้
 เกิดอารมณ์ ความรู้สึกของภาพดังนี้

1. การให้แสงและเงาแก่ภาพวาดที่ทำให้ภาพวาดดูแล้วรู้สึกถึงความอ่อนนุ่ม อ่อนโยนของภาพ

มีวิธีการวาดภาพโดยการวาดภาพในลักษณะให้มีการลงน้ำหนักของเส้นที่มีความอ่อนแก่ของแสง
 และเงาในภาพที่ไม่มีความแตกต่างกันมากของแสงและเงาในภาพ คือ ในระดับส่วนที่เป็นแสงให้ลงน้ำหนัก
 อยู่ระหว่าง 1 – 3 ส่วนเงาให้ลงน้ำหนักของเส้นอยู่ในระดับ 4 – 7 เกาะกลุ่มกันไปทุกจุดของส่วนที่เป็นแสง
 กับส่วนที่เป็นเงา ตลอดจนไม่มีการเน้นเส้นบริเวณขอบของภาพรูปทรงที่วาดให้คมชัด ไม่มีการลงน้ำหนัก
 พื้นหลังของภาพให้มีน้ำหนักเข้มแตกต่างไปจากภาพที่วาดด้วย

ภาพแสดงการลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพที่เกาะกลุ่มน้ำหนักของแสง ระดับที่ 1 – 3 และ
 ระดับของเงาที่ 4 – 7 ซึ่งให้ความรู้สึกภาพที่นุ่มนวล อ่อนโยน

2. การให้แสงและเงาแก่ภาพวาดที่ทำให้ดูแล้วรู้สึกถึงความขึงขัง มุ่มมัน จริงจัง และเข้มแข็ง

ภาพแสดงการให้แสงและเงาแก่ภาพวาดลายเส้นที่ให้ความคมชัดของแสงและเงา ก่อให้เกิดความรู้สึก
เข้มแข็ง มุ่มมัน จริงจังในภาพวาด

มีวิธีการวาดภาพโดยการวาดภาพในลักษณะให้มีการลงน้ำหนักของเส้นที่มีความอ่อนแก่ของแสง
และเงาในภาพแตกต่างกันชัดเจน คือ ให้ลงน้ำหนักในส่วนของภาพที่ประกอบด้วยแสงสว่างจัด (High
Light) ในส่วนของแสง (Light) มีน้ำหนักการให้แสงและเงาอยู่ระหว่างน้ำหนัก 1 – 3 มีส่วนของเงา
(Shadow) มีน้ำหนักอ่อนแก่ของเงาอยู่ระหว่าง 4 – 7 ในส่วนของเงาเข้ม (Core of Shadow) มีน้ำหนักอ่อน
แก่ของเงาเข้มอยู่ระหว่าง 8 – 9 ในส่วนของแสงสะท้อนขึ้นมาในภาพ (Refect Light) มีน้ำหนักของแสง
สะท้อนอยู่ระหว่าง 1 – 3 และต้องมีในส่วนของเงาตกกระทบ (Cast Shadow) มีน้ำหนักของการลงเส้นให้
เกิดเงาตกกระทบอยู่ระหว่าง 9 และค่อย ๆ จางลงของเงาตกกระทบลงเป็น 8, 7, 6 ไปเรื่อย ๆ

3. การให้แสงและเงาแก่ภาพวาดที่ทำให้ดูแล้วรู้สึกว่าภาพมีความน่ากลัว ลึกลับ ซ่อนเร้น

ภาพแสดงการให้แสงและเงาแก่ภาพวาดลายเส้นที่ให้น้ำหนักเงาเข้มของภาพวาดกลมกลืนกับพื้นหลังของ
ภาพที่ลงน้ำหนักเข้มแบบเรียบ

มีวิธีการวาดภาพโดยการวาดภาพในลักษณะให้มีการลงน้ำหนักเส้นของภาพในส่วนที่เป็นเงาเข้มให้สอดคล้องกับพื้นหลังที่ลงน้ำหนักเข้มในระดับ 8 – 9 แบบเรียบเช่นกัน

วิธีการฝึกแสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น

การลงแสงและเงา (Hatching) คือ การวาดภาพลงน้ำหนักอ่อนแก่ให้กับภาพวาด เพื่อให้ภาพเกิดมิติสว่างตา 3 มิติ คือ ภาพที่วาดดูมีความกว้าง มีความยาว และมีความลึก ซึ่งเกิดบนพื้นระนาบแบน ๆ ที่ทำการวาดภาพ

ขั้นตอนการวาดภาพลายเส้น ที่สำคัญคือ ก่อนการลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพที่จะวาด ผู้ฝึกวาดภาพจะต้องวางแผนเสียก่อนว่า ในภาพที่ร่างเส้นขึ้นมาแล้ว จะกำหนดส่วนใดเป็นส่วนของแสง และส่วนใดเป็นส่วนของเงา ต้องการให้ส่วนของพื้นหลังของภาพ (Background) เป็นเช่นไร ถ้าผู้ฝึกวาดได้วางแผนดังกล่าวแน่นอนแล้ว จะช่วยให้ขั้นตอนการลงแสงและเงาในภาพเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และง่ายขึ้น ซึ่งมีวิธีการทำตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นด้วยการร่างภาพรูปร่างรวมทั้งหมดของภาพที่จะวาดภาพด้วยเส้นก่อน

ภาพแสดงการร่างภาพด้วยเส้นก่อนเป็นอันดับแรก

ขั้นที่ 2 กำหนดขอบเขตของส่วนที่เป็นแสง และส่วนที่เป็นเงาในภาพร่างขั้นที่ 1 โดยการลงน้ำหนักรวม ๆ ทั้งภาพ ให้ลงน้ำหนักของแสงไปหาน้ำหนักของเงา

ภาพแสดงการลงน้ำหนักรวม ๆ ในส่วนที่เป็นแสงไปหาน้ำหนักที่เป็นเงา

โดยมีวิธีการกำหนดขอบเขตของแสงและเงาในภาพดังนี้ คือ การลงน้ำหนักในส่วนที่เป็นแสงไปหาน้ำหนักที่เป็นเงา อย่างบาง ๆ เบามือ เพื่อให้รู้ว่าส่วนใดคือแสง ส่วนใดคือเงา
ขั้นที่ 3 ค่อย ๆ เพิ่มน้ำหนัก และวาดเก็บรายละเอียดของภาพ

ภาพแสดงการเพิ่มน้ำหนักของแสงและเงาในภาพวาดและเก็บรายละเอียดของภาพ

ขั้นตอนที่ 3 นี้จะเป็นการลงน้ำหนัก โดยค่อย ๆ เพิ่มน้ำหนักในส่วนที่เป็นเงาเข้ม (ระดับที่ 8 – 9) และเงาตกกระทบ (ระดับที่ 9 – ไปหาอ่อน) พร้อมทั้งการวาดภาพเก็บรายละเอียดของภาพทั้งหมด

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบน้ำหนักรวมทั้งหมดของภาพตั้งแต่น้ำหนักของแสงสว่างจัด น้ำหนักของแสง น้ำหนักของเงา น้ำหนักของเงาเข้ม น้ำหนักของแสงสะท้อน และน้ำหนักของเงาตกกระทบให้ถูกต้อง ถ้าผิดเพี้ยนไปให้แก้ไขให้ได้ระดับความอ่อนแก่ ในแต่ละจุดให้ถูกต้อง และเก็บรายละเอียดของภาพทั้งหมดอีกครั้ง

ภาพแสดงการตรวจสอบน้ำหนักของแสงและเงาทุกจุดให้ถูกต้องและเก็บรายละเอียดของภาพทั้งหมด

ขั้นที่ 5 การลงน้ำหนักในส่วนที่เป็นพื้นหลังของภาพ (Background)

พื้นหลังของภาพ มีความสำคัญต่อภาพวาด และภาพเขียนสีมาก เพราะช่วยให้ภาพดูสมบูรณ์ คือ ช่วยเน้นให้ภาพที่วาดมีความชัดเจน มีระยะ มีมิติ ตลอดจนช่วยสร้างบรรยากาศ หรืออากาศในภาพให้เกิดขึ้น เป็น 3 มิติ ในการวาดภาพพื้นหลังมี 2 ลักษณะ คือ

1. พื้นหลังแบบเรียบ คือ ไม่มีการแสดงภาพพื้นหลังให้มีเนื้อหาสาระว่าเป็นภาพอะไร เพียงแต่เป็นการลงน้ำหนักก่อนแก้อยู่ด้านหลังภาพวัตถุ หรือรูปทรงที่วาดเท่านั้น หรือจะวาดพื้นหลังของภาพแบบสลับ ฝั่งน้ำหนัก

ภาพแสดงการลงน้ำหนักพื้นหลังของภาพแบบเรียบ คือ ไม่มีเนื้อหาสาระว่าเป็นภาพอะไร
วิธีการวาดภาพพื้นหลังแบบสลับฝั่งน้ำหนัก โดยการลงน้ำหนักพื้นหลังเข้มในด้านที่แสงเข้าหารูปทรงที่วาด และวาดน้ำหนักพื้นหลังอ่อนในด้านที่เป็นเงาของรูปทรงมาวาด วิธีนี้เป็นการช่วยให้ภาพรูปทรงที่วาด (จุดสนใจของภาพ) มีความเด่นชัดขึ้นมาจากพื้นหลังได้อย่างดียิ่ง

2. การวาดภาพพื้นหลังแบบมีทัศนียภาพอยู่ด้านหลัง คือ การวาดภาพแสดงพื้นหลังเป็นภาพ ทัศนียภาพข้างหลัง เป็นวิธีที่ผู้วาดภาพจะต้องวาดทัศนียภาพข้างหลังภาพที่วาดให้มีเนื้อหาสาระ มีความชัดเจนน้อยกว่ารูปทรง (จุดสนใจของภาพ) เพราะถ้าวาดภาพทัศนียภาพข้างหลังให้มีความชัดเจนเท่ากับภาพที่วาด หรือมีความชัดเจนมากกว่าภาพที่วาดแล้ว จะทำให้ภาพพื้นหลังแข่งขันกับภาพรูปทรงที่วาด ทำให้ขาด จุดเด่น และระยะของภาพจะดูไม่ถูกต้อง

ภาพแสดงการวาดภาพพื้นหลังแบบมีทัศนียภาพอยู่ด้านหลังรูปทรงที่เป็นจุดสนใจของภาพ

การจัดลำดับความสำคัญในการวาดภาพลายเส้น

1. การเตรียมใจให้พร้อมที่จะวาดภาพ
2. การเตรียมความพร้อมในเรื่องเวลา สมาธิ
3. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพ
4. การเลือกมุมวาด เลือกต้นแบบที่เหมาะสมมาวาดภาพ
5. เริ่มจากการร่างภาพให้ถูกต้องตามโครงสร้าง รูปทรงที่ถูกต้อง
6. ให้นำน้ำหนักแสงและเงาที่ถูกต้อง
7. มีลูกเล่น หรือเทคนิควิธีการเฉพาะตัวที่ผู้วาดชอบ และถนัดแสดงออกเฉพาะตัว

สรุปสาระสำคัญ

การฝึกวาดเส้นเพื่อลงน้ำหนักอ่อนแก่ ที่เกิดจากแสงและเงากระทบบนรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นแสง คือ แสงสว่างจัดและส่วนที่เป็นแสง ส่วนเป็นเงา คือ เงา, เงาเข้ม, เงาตกกระทบและแสงสะท้อน เกิดขึ้นบนรูปทรงของวัตถุ ทำให้รูปทรงของวัตถุที่วาดมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความลึก (หนา) การฝึกวาดเส้นลงน้ำหนักอ่อนแก่ บนรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม จะช่วยให้ผู้ฝึกเข้าใจ และมีทักษะในการถ่ายทอดแสงและเงาที่กระทบลงบนวัตถุต่าง ๆ เมื่อนำแสงและเงาบนรูปทรงของวัตถุมาเทียบกับแผนภูมิระดับอ่อนแก่ของแสงและเงาที่สายตามนุษย์สามารถแยกแยะได้แล้ว ในส่วนของแสงสว่างจัดจะอยู่ในระดับ 0, แสงจะอยู่ในระดับ 1 - 3, เงาจะอยู่ในระดับ 4 - 7, เงาเข้ม จะอยู่ในระดับ 8 - 9, แสงสะท้อนจะอยู่ในระดับ 1 - 3 และเงาตกกระทบจะอยู่ในระดับที่ 9 ไปหาอ่อนสุด การวิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสงและเงาบนรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ให้เป็นพื้นระนาบก่อนการวาดภาพ จะทำให้ผู้วาดภาพมองเห็นค่าความอ่อนแก่ของแสงและเงาบนวัตถุที่วาดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การจัดลำดับความสำคัญในการวาดภาพลายเส้นต้องเริ่มจากการเตรียมใจให้พร้อมที่จะวาดภาพ เตรียมความพร้อมในเรื่องเวลา สมาธิ เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพ การเลือกมุมวาดภาพ การร่างภาพให้ถูกต้องตามโครงสร้างของภาพ การให้นำน้ำหนักของแสงและเงา และการมีลูกเล่นเทคนิคเฉพาะตัวผู้วาด

กิจกรรมที่ 2

จดตอบคำถามต่อไปนี้และปฏิบัติการวาดเส้นประกอบ

1. ให้นักศึกษาระบุถึงน้ำหนักอ่อนแก่ในระดับต่าง ๆ ของแสงและเงาที่กระทบรูปทรงของวัตถุทรงกลม ทำให้มีผลต่อการมองวัตถุอย่างไร พร้อมทั้งวาดภาพลายเส้นของแสงและเงาที่กระทบลงบนรูปทรงวัตถุทรงกลมมาให้ถูกต้อง และเขียนระบุทิศทางที่เกิดแสงและเงาในระดับต่าง ๆ ด้วย

.....

.....

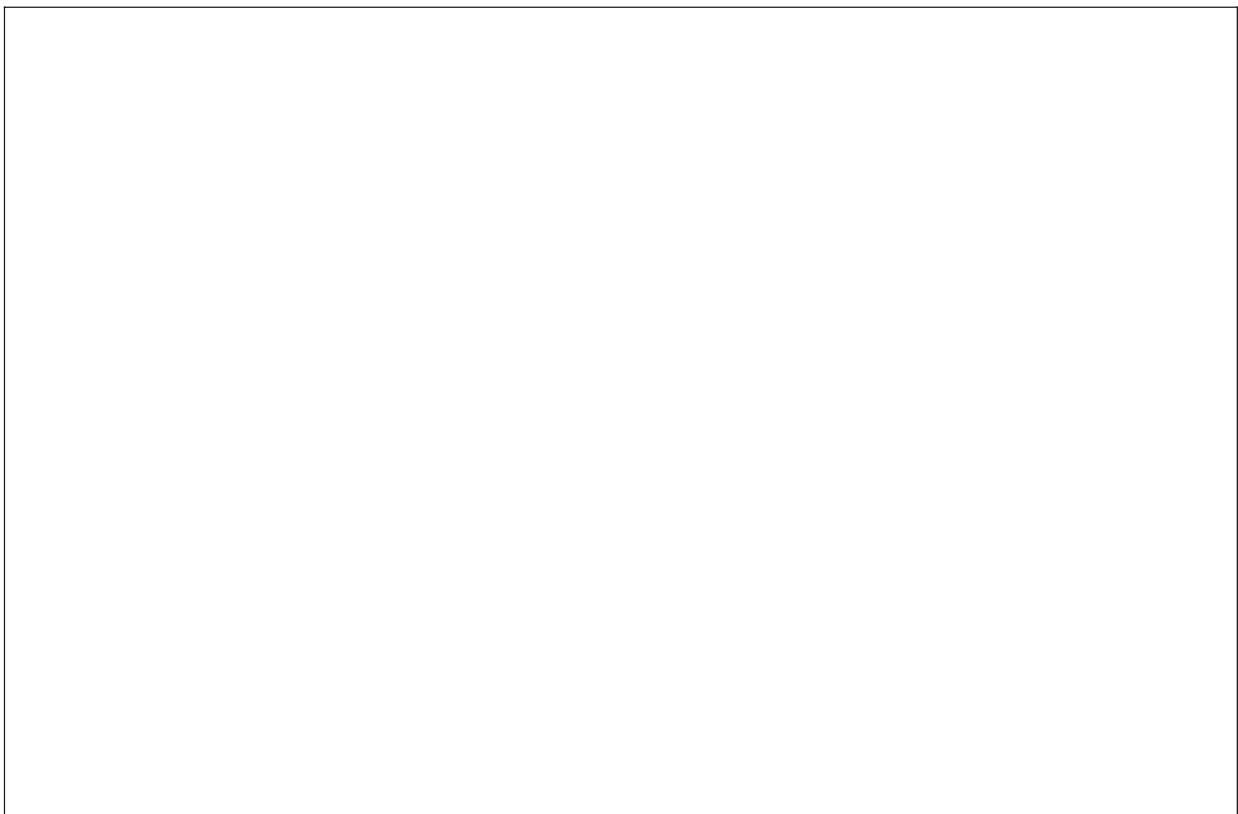
.....

.....

.....

.....

.....

ภาพฝึกปฏิบัติการวาดเส้นของแสงและเงาที่เกิดบนวัตถุทรงกลม

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

2. ให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติการฝึกฝนการใช้เส้นวาดให้เกิดน้ำหนักอ่อน แก่ 9 ระดับ ลงในกรอบตาม
แนวตั้ง 2 กรอบ

(น้ำหนักแก่)			(น้ำหนักอ่อน)
(น้ำหนักอ่อน)			(น้ำหนักแก่)

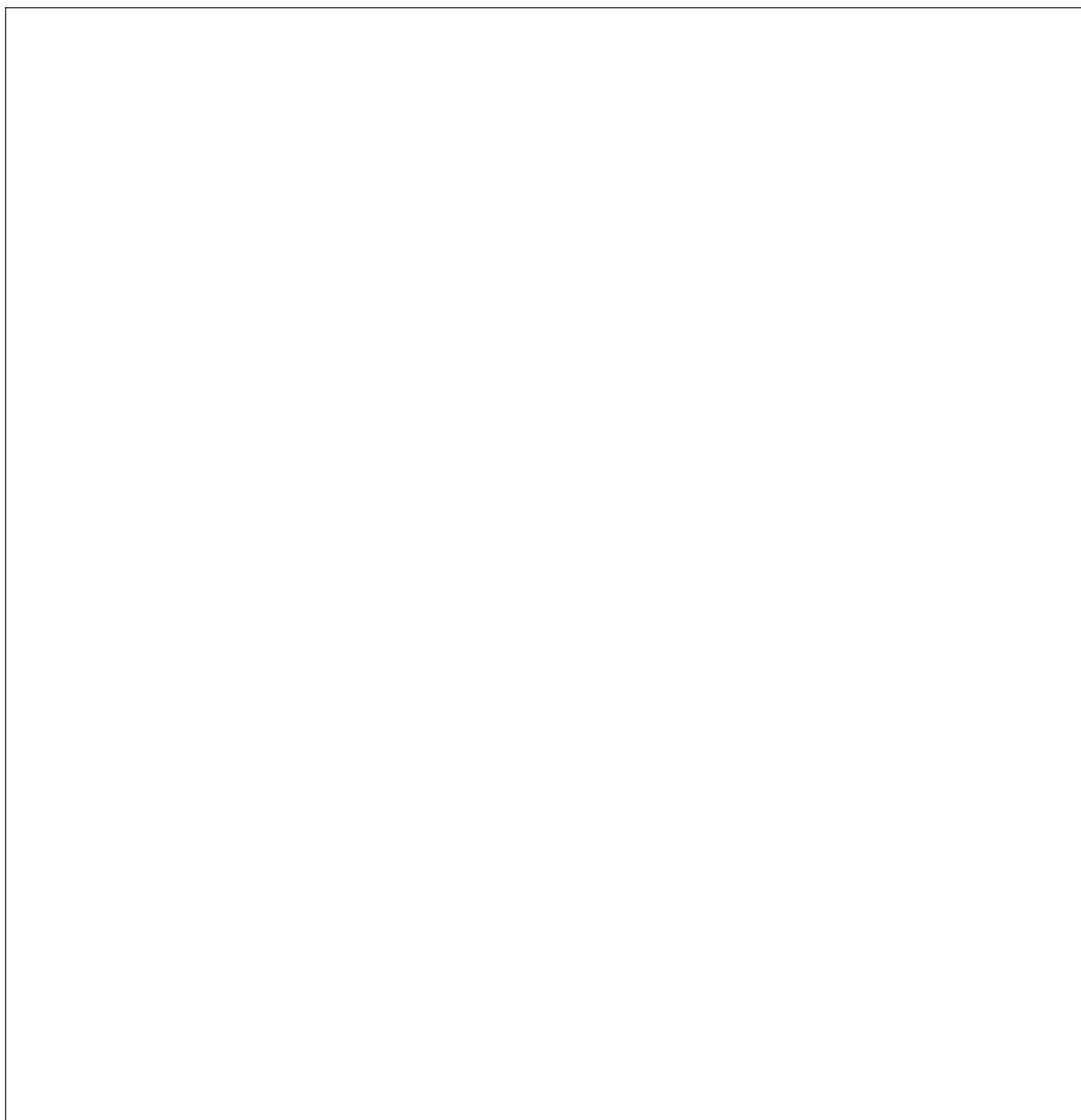
ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

3. ให้นักศึกษาวาดภาพลายเส้น วิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่เกิดบนรูปทรงของวัตถุทรงกลม ให้เป็นพื้นระนาบ (Plan) และระบุความหมายของน้ำหนักแสงและเงาในระดับต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนระนาบของทรงกลมด้วยลงในพื้นที่สี่เหลี่ยมด้านล่างนี้

ภาพฝึกปฏิบัติแสดงแสงและเงาบนระนาบวัตถุทรงกลม

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

4. ให้นักศึกษาวาดภาพจากผลส้มเขียวหวานของจริง จำนวน 1 ผล ตามหัวข้อต่อไปนี้

4.1 วาดภาพผลส้ม โดยให้แสงเงาที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความอ่อนนุ่ม หรืออ่อนโยน (ตามวิธีการให้แสงและเงาที่ทำให้ความรู้สึกอ่อนนุ่ม) ลงในช่องนี้

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก ☐ พอใจ ☐ ปรับปรุง _____

4.2 วาดภาพผลส้มโดยให้แสงและเงาแล้วรู้สึกเข้มแข็ง มุ่งมั่น จริงจัง

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก ☐ พอใจ ☐ ปรับปรุง _____

4.3 วาดภาพผลส้มโดยให้แสงและเงาที่ทำให้ภาพผลส้มดูแล้วรู้สึกลิ้มรส ซ่อนเร้น น่ากลัว ลงใน
ช่อง ด้านล่าง

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

5. ให้นักศึกษาปฏิบัติการฝึกวาดภาพวัตถุใด ๆ ก็ได้ อาจเป็น สิ่งของ เครื่องใช้ หรือดอกไม้ หรือผลไม้ โดยวาดภาพลงแผ่นกระดาษ ในช่อง ☐ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ก. การร่างภาพรวมเป็นลายเส้นของภาพที่จะวาด

ข. ลงน้ำหนักเส้นเบา ๆ เพื่อกำหนดส่วนที่เป็นแสงระดับที่ 1 – 3 และส่วนที่เป็นเงา ระดับที่ 4 – 7

ค. เพิ่มน้ำหนักในส่วนที่เป็นเงาเข้ม (ระดับ 8 – 9) และส่วนที่เป็นเงาตกกระทบ (ระดับที่ 9 – ไปหาอ่อนสุด) ถ้ามีแสงสะท้อนในภาพที่วาดให้วาดภาพแสดงแสงสะท้อนด้วย (ระดับที่ 1 – 3)

ง. ให้เลือกลงน้ำหนักพื้นหลังของภาพระหว่างพื้นหลังแบบเรียบกับพื้นหลังแบบมีทัศนียภาพอยู่ด้านหลังภาพ

ภาพปฏิบัติการฝึกปฏิบัติวาดภาพลายเส้นแสดงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพ

ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยตนเอง (ความพึงพอใจ)

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุง

[illegible]

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง

โครงสร้างของหน่วย

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมาย ข้อดี ค่าน้ำหนักของรูปทรง รูปร่างของหุ่นนิ่งได้
2. วาดภาพหุ่นนิ่งตามหลักทัศนียภาพ และจุดที่ตั้งในการวางรูปทรงการวาดภาพหุ่นนิ่งได้

รายละเอียดขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 ภาพหุ่นนิ่ง

ตอนที่ 2 ฝึกวาดภาพหุ่นนิ่ง

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 18 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารายละเอียดจากชุดการเรียนรู้ทางไกล
2. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละตอนตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

ประเมินผล

ประเมินผลด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้ทางไกล แล้วตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

ตอนที่ 1 ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life)

การวาดภาพหุ่นนิ่ง เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้สนใจฝึกวาดภาพลายเส้นมาก เพราะผู้ที่ฝึกวาดภาพสามารถนำเอาความรู้ ความเข้าใจทางด้านหลักการ ทฤษฎีพื้นฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในการวาดภาพลายเส้น เช่น เรื่องการใช้เส้นในรูปแบบวิธีการแบบต่าง ๆ การคัดเลือกมุมวาดภาพ การจัดองค์ประกอบศิลป์ การร่างภาพ การถ่ายทอดในเรื่องรูปและพื้น การให้น้ำหนักของแสงและเงาบนรูปทรงแบบต่าง ๆ ตลอดจนการถ่ายทอดภาพให้ได้บรรยากาศ ระยะของภาพ ขนาดสัดส่วนของภาพ หลักการทัศนียภาพ ผู้ฝึกวาดภาพสามารถนำหลักการพื้นฐานดังกล่าวมาฝึกฝนใช้จริงเพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญ ความมั่นใจได้ง่ายขึ้น การวาดภาพหุ่นนิ่งมีความสะดวกและง่ายในการจัดหาวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ รอบตัวมาใช้เป็นแบบ ไม่ว่าวัตถุนั้นมีความแตกต่างในด้านขนาด รูปแบบ พื้นผิว ผู้ฝึกวาดภาพมีความสะดวกในการฝึกวาดได้ตลอดเวลาที่ต้องการฝึกฝนวาดภาพ จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผู้ฝึกวาดภาพลายเส้น

ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) หมายถึง ภาพวาดลายเส้น หรือภาพระบายสีที่ถ่ายทอดภาพของการจัดวางกลุ่มวัตถุ สิ่งของที่ไม่เคลื่อนไหว เน้นให้เกิดความงามเพื่อสนองสุนทรียรส กลุ่มวัตถุที่จัดวางนี้อาจน้อยควรมีวัตถุชิ้นหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง เช่น แก้วน้ำ แจกัน หรือสิ่งอื่น ๆ เข้าร่วมประกอบเสมอ

ข้อดีของการวาดภาพหุ่นนิ่ง

การวาดภาพหุ่นนิ่งมีข้อดีกว่าการวาดภาพประเภทอื่น ๆ คือ ผู้วาดภาพสามารถจัดแบบวาดในห้องใดห้องหนึ่งได้ ทำให้ผู้วาดภาพมีสมาธิ สามารถคิดแก้ปัญหาในการวาดภาพได้ดี เหมาะสำหรับผู้ฝึกวาดภาพลายเส้นในระยะเริ่มต้นที่ฝึกวาดภาพลายเส้น เพราะแบบของภาพไม่เคลื่อนไหว จึงทำให้ผู้ฝึกมีเวลาพอในการสังเกตภาพวาดต้นแบบว่ามีรูปลักษณะ ขนาด สัดส่วน น้ำหนักของแสงและเงา หรือพื้นผิว สี และชนิดของวัตถุต้นแบบเป็นเช่นไรได้

การศึกษารูปทรงของหุ่นนิ่ง เป็นสิ่งสำคัญที่ควรเรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรงของหุ่นนิ่ง 2 ด้าน คือ

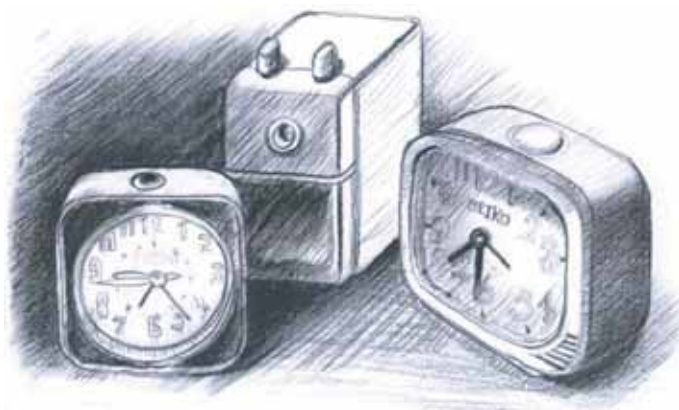
1. การศึกษาค่าน้ำหนักก่อนแก่ของแสงและเงาในภาพหุ่นนิ่ง ที่ให้ความสำคัญของแสงและเงาทุกระดับ คือ ในส่วนที่เป็นแสงสว่างจัด แสง เงา เงาเข้ม แสงสะท้อน และส่วนที่เป็นเงาตกกระทบ

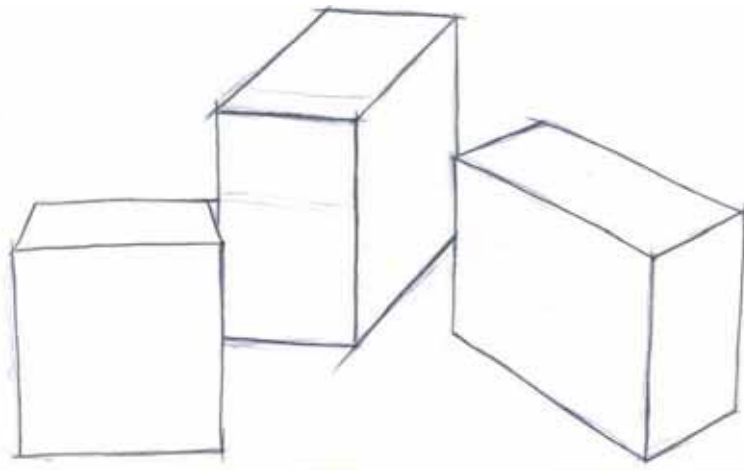
2. การศึกษาแบบแผนของรูปทรง คือ การเรียนรู้ความทึบตัน (Solid) ของวัตถุ 3 มิติ คือ เมื่อมองเห็น วัตถุต่าง ๆ ผู้วาดภาพที่จะถ่ายทอดภาพวัตถุที่มองเห็นให้มาเป็นเส้น เป็นรูปทรง และน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา เพื่อวาดลงบนพื้นระนาบ 2 มิติที่เป็นพื้นแบนราบของกระดาษหรือพื้นอื่น ๆ สิ่งแรก คือ การมองรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ที่จะวาดให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต เพื่อช่วยกำหนดขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ โดยการคำนวณด้วยสายตา และเปรียบเทียบกับส่วนต่าง ๆ ของแบบที่วาด เพื่อหาสัดส่วนที่ถูกต้อง และวาดภาพให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติได้

การศึกษารูปร่างของหุ่นนิ่ง

การมองรูปทรงต่าง ๆ ในธรรมชาติให้เห็นเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกระบอก รูปทรงกลม รูปทรงสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ จะทำให้ง่ายในการร่างภาพ และเก็บรายละเอียดในการวาดภาพของแสงและเงาในภาพ

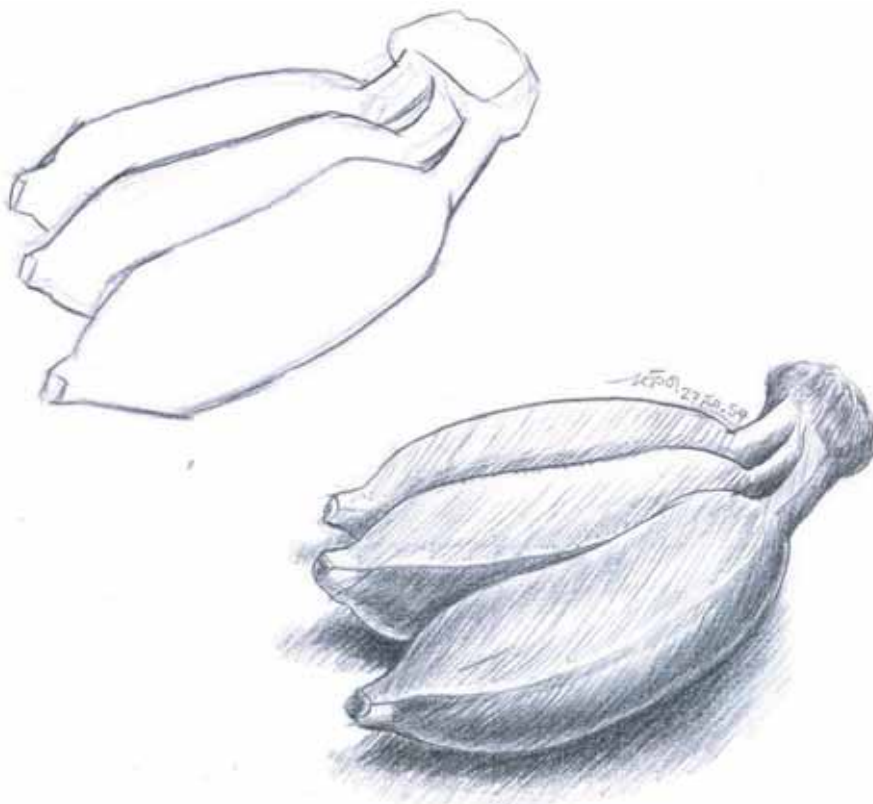

ภาพของวัตถุหุ่นนิ่งจากภาพการมองเห็น

ภาพแสดงการถ่ายทอดรูปทรงของวัตถุให้เป็นรูปทรงเรขาคณิตจะทำให้ง่ายต่อการร่างภาพและเก็บรายละเอียดในการวาดภาพ

ในการวาดภาพหุ่นนิ่งต่าง ๆ การถ่ายทอดภาพเป็นโครงสร้างของภาพที่จะวาด เป็นรูปทรงเรขาคณิต และเป็นโครงสร้างที่ง่าย ๆ ก่อน จะทำให้สามารถวาดภาพ กำหนดสัดส่วนของภาพตลอดจนการลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาได้ถูกต้องตามมา และทำให้ภาพมีความถูกต้อง แม่นยำ และง่ายขึ้น

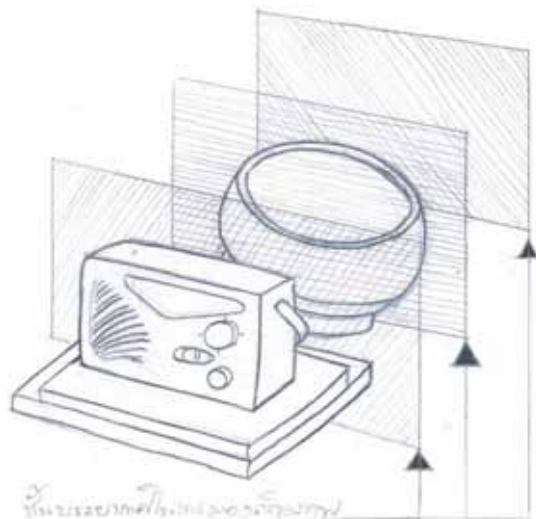

การสร้างมิติ ระยะของภาพในภาพถ่ายเส้นหุ่นนิ่ง

การวาดภาพลายเส้นเพื่อให้เกิดมิติ หรือเกิดระยะของภาพ คือ การเกิดระยะใกล้ ไกลในภาพ และทำให้ภาพที่วาดมีอากาศ ดูแล้วไม่ทึบตัน ระยะในการวาดภาพที่นิยม คือ 3 ระยะ เป็นอย่างน้อย คือ ระยะหน้า ระยะกลาง และระยะไกล (หรือระยะหลัง)

ภาพแสดงระยะ 3 ระยะ คือ ระยะหน้า ระยะกลาง และระยะไกลในการวาดภาพหุ่นนิ่ง
ระยะของภาพ มีหลักการในการวาดภาพ คือ รูปทรง หรือวัตถุที่อยู่ใกล้ตา จะมีความคมชัด มีรายละเอียดของภาพที่ชัดเจนกว่าวัตถุที่อยู่ไกลตา เนื่องจากเมื่อมองไปยังวัตถุตาจะถูกบังโดยชั้นบรรยากาศที่อยู่รอบ ๆ ตัวรูปทรง วัตถุที่อยู่ไกลออกไปมากเท่าไร ก็จะถูกบังโดยชั้นบรรยากาศมากขึ้น ทำให้ความคมชัดและรายละเอียดของรูปทรงวัตถุจะลดลงตามลำดับ

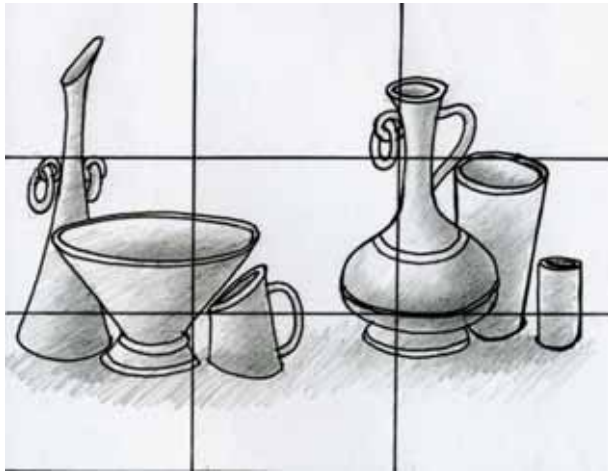

ภาพแสดงการวาดภาพหุ่นนิ่งแสดงมิติหรือระยะของภาพ 3 ระยะ คือ ระยะหน้า ระยะกลาง และระยะไกล

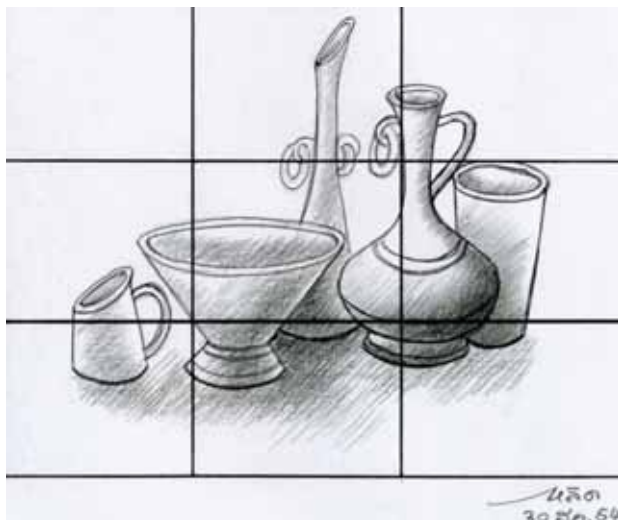
การจัดองค์ประกอบในการวาดภาพหุ่นนิ่ง

การจัดองค์ประกอบในการจัดวางรูปทรงของการวาดภาพหุ่นนิ่ง ไม่ควรจัดรูปทรงของภาพที่วาดแบบกระจายเต็มบริเวณพื้นด้านหน้าของภาพ ยกเว้นแต่ผู้วาดภาพตั้งใจเสนอมุมมอง และความคิดสร้างสรรค์ที่จะถ่ายทอดลงบนภาพ

การวาดภาพหุ่นนิ่งไม่ควรจัดองค์ประกอบของภาพในลักษณะที่เท่ากัน หรือสมดุลกันทั้ง 2 ด้าน เพราะจะทำให้ภาพดูไม่มีจุดเด่นและขาดความเป็นเอกภาพ

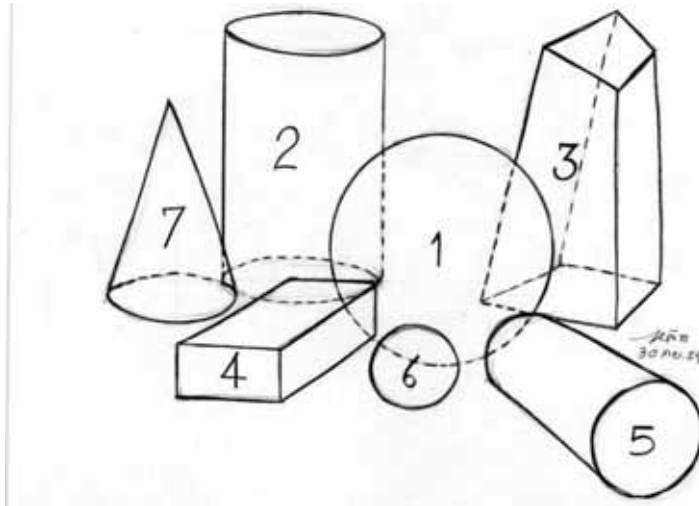

การวาดภาพหุ่นนิ่งควรจัดวางองค์ประกอบของภาพรูปทรงวัตถุที่วาดให้ภาพมีจุดเด่นทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพ และไม่ควรให้จุดเด่นวางอยู่ตรงกลางภาพ เพราะจะทำให้ภาพดูจืดชืด ธรรมดาเกินไป

ขั้นตอนการร่างภาพกลุ่มหุ่นนิ่งที่จัดวางแบบซับซ้อน

การวาดภาพหุ่นนิ่งที่มีการจัดวางเป็นกลุ่มก้อน มีความซับซ้อน จะมีผลทำให้การวาดภาพถ่ายทอดออกมาสับสนในรูปทรง เพราะรูปทรงของภาพที่วาดมีการถูกลบบังเพียงบางส่วน การร่างภาพอาจผิดพลาดได้

หลักการร่างภาพหุ่นนิ่งที่ซับซ้อนมีวิธีการดังนี้

1. ก่อนลงมือร่างภาพให้สังเกตกลุ่มแบบหุ่นนิ่งว่า รูปแบบของรูปทรงโดยรวมทั้งกลุ่มกินพื้นที่แนวตั้ง หรือแนวนอนของกระดาษที่จะวาดภาพ
2. ร่างภาพรูปร่างของวัตถุที่วาดโดยภาพรวมแบบคร่าว ๆ เพื่อจัดวางตำแหน่งของภาพให้มีความสมดุล และมีความเป็นเอกภาพตามหลักการจัดวางองค์ประกอบศิลป์
3. เริ่มร่างภาพโครงสร้างของวัตถุที่วาดในตำแหน่งที่ 1 ซึ่งเป็นจุดเด่น หรือจุดสนใจกลางกลุ่มของภาพให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต คือ เป็นรูปทรงกลม รูปทรงเหลี่ยม ฯลฯ
4. และร่างโครงสร้างของภาพข้างเคียงเป็นลำดับไป ในการร่างภาพโครงสร้างของรูปทรงวัตถุที่วาดแต่ละรูป ซึ่งอาจจะมีการทับกัน บังกันก็ให้วาดโครงสร้างของรูปทรงแต่ละภาพให้เต็มรูปแบบ ถึงแม้จะมีการบังกัน หรือมองเห็นเพียงเสี้ยวเดียวก็ตาม ก็ต้องวาดให้เต็มโครงสร้างก่อน โดยวาดแบบเบา ๆ มีอ
5. เมื่อร่างภาพโครงสร้างของรูปทรงวัตถุหุ่นนิ่งแต่ละรูปครบหมดแล้ว จากนั้นให้เน้นน้ำหนักเส้นให้ชัดเจนตามการมองเห็น และเว้นในเส้นที่บังกัน หรือทับซ้อนกัน
6. เริ่มเก็บรายละเอียดของภาพตามความเป็นจริง และลงน้ำหนักของแสงและเงาของภาพตลอดจนลงน้ำหนักระยะกลาง และระยะหลังของภาพต่อไป

สรุปสาระสำคัญ

ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) หมายถึง ภาพวาดหรือภาพระบายสีที่ถ่ายทอดภาพของการจัดวางกลุ่มวัตถุสิ่งของที่ไม่เคลื่อนไหว เน้นให้เกิดความงาม ข้อดีของการวาดภาพหุ่นนิ่ง คือ ผู้วาดสามารถจัดแบบวาดในห้องใดก็ได้ ผู้วาดภาพมีสมาธิแบบของภาพไม่เคลื่อนไหว ผู้วาดมีเวลาในการสังเกตรูปลักษณ์ ขนาด สัดส่วน น้ำหนักแสงและเงา พื้นผิว สีได้ การศึกษารูปทรงของหุ่นนิ่ง 2 ด้าน คือ 1. การศึกษาคำนวณน้ำหนักก่อนแก้ของแสงและเงา 2. การศึกษาแบบแผนของรูปทรง การมองรูปทรงต่าง ๆ ให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต จะทำให้ง่ายในการร่างภาพเก็บรายละเอียดในการวาดภาพของแสงและเงาในภาพ

การวาดภาพลายเส้นให้เกิดมิติ หรือ ระยะของภาพ 3 ระยะ คือ ระยะหน้า, ระยะกลาง และ ระยะไกล โดยมีหลักการ คือ วัตถุที่อยู่ใกล้ตาจะมีความคมชัด มีรายละเอียดที่ชัดเจนกว่าวัตถุที่อยู่ไกลตา, วัตถุที่อยู่ไกลออกไป จะถูกบดบังด้วยชั้นบรรยากาศ ทำให้ความคมชัด และรายละเอียดของวัตถุลดลงตามลำดับ การจัดวางรูปทรงของภาพหุ่นนิ่งในการวาดภาพไม่ควรจัดวางภาพแบบกระจายเต็มบริเวณพื้นที่ระยะด้านหน้าของภาพ และวางให้เท่ากันสมดุลทั้ง 2 ด้าน จะทำให้ขาดจุดเด่นและเอกภาพ ไม่ควรให้จุดเด่นวางอยู่ตรงกลางภาพจะทำภาพดูจืดชืดธรรมดาไป หลักการร่างภาพหุ่นนิ่งที่ซับซ้อน หลักการร่างภาพหุ่นนิ่งที่ซับซ้อนโดยการสังเกตกลุ่มหุ่นนิ่งว่า รูปแบบของรูปทรงโดยรวมทั้งกลุ่มในพื้นที่ แนวตั้งหรือแนวนอนของกระดานที่จะวาด ร่างภาพโดยรวมแบบคร่าว ๆ เพื่อจัดวางตำแหน่งของภาพให้สมดุลหรือเป็นเอกภาพจากจุดเด่นไปหาภาพข้างเคียงจนเต็มรูปแบบ แล้วเริ่มลงน้ำหนักของแสงและเงา และเก็บรายละเอียดของภาพ ตลอดจนลงน้ำหนักให้ครบทุกระยะของภาพ

กิจกรรมที่ 1

จบตอบคำถามและปฏิบัติการฝึกวาดภาพต่อไปนี้

1. ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) หมายถึง

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2. ข้อดีของการวาดภาพหุ่นนิ่ง คืออะไร

[illegible]

3. คำนำน้หนักของรูปทรงหุ่นนิ่งเกี่ยวข้องกับแสงและเงาในระดับใดบ้าง

[illegible]

4. วิธีในการศึกษารูปทรงของหุ่นนิ่ง มีหลักการเช่นไร

[illegible]

5. การสร้างระยะหรือมิติของภาพหุ่นนิ่งมีหลักการวาดภาพเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. มีขั้นตอนในการวาดภาพหุ่นนิ่งที่จัดวางแบบซับซ้อนเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ฝึกวาดภาพหุ่นนิ่ง

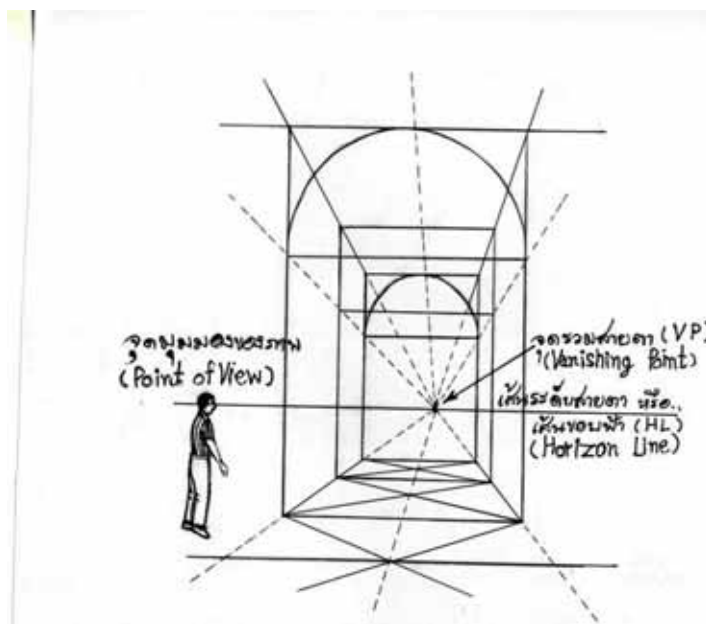
การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งตามหลักทัศนียภาพ

การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งโดยใช้หลักการทัศนียวิทยา (Linear Perspective) สามารถทำให้มองภาพที่วาดแล้วรู้สึกเกิดระยะใกล้ และไกลขึ้นมาได้ในภาพ ช่วยถ่ายทอดวัตถุหุ่นนิ่งต่าง ๆ ที่วาดให้เห็นเป็นภาพ 3 มิติลงตามพื้นระนาบ 2 มิติได้ ผู้ฝึกวาดภาพลายเส้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานของหลักทัศนียภาพวิทยา

หลักทัศนียภาพวิทยา

เป็นการกล่าวถึงการถ่ายทอดระยะใกล้ไกลของการวาดวัตถุต่าง ๆ ด้วยมีหลักสำคัญ คือ วัตถุขนาดเท่ากัน มีหลายชิ้นแต่วางในจุด หรือระยะที่ต่างกันทำให้มองเห็นวัตถุมีขนาดใหญ่กว่าในจุดที่วางระยะหน้า รวมทั้งมีน้ำหนักของแสงและเงาคมชัดกว่าวัตถุที่อยู่ไกลออกไป และมองเห็นวัตถุเล็กกว่าในจุดที่วางอยู่ระยะหลัง มีน้ำหนักของแสงและเงาจางลง ไม่คมชัดเหมือนระยะหน้า

หลักทัศนียภาพวิทยามีกฎสำคัญ 3 ประการ คือ 1. จุดมอง 2. เส้นระดับสายตา หรือ 3. จุดรวมสายตา (บรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง, 2544)

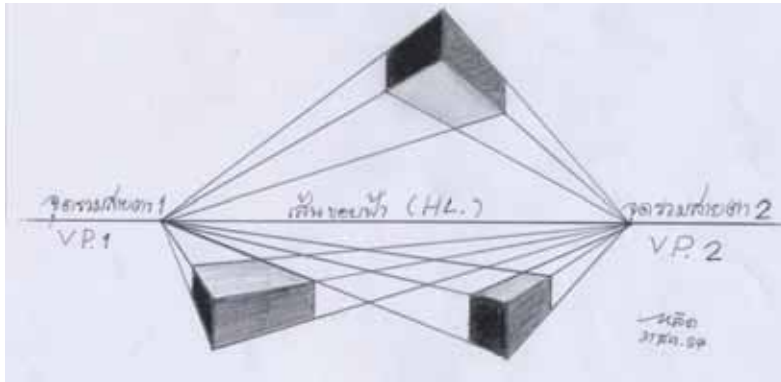

ภาพแสดงหลักทัศนียภาพ

1. จุดมอง (View Point) ได้แก่ จุดตำแหน่งของผู้มอง
2. เส้นระดับสายตา (Eye Level) ได้แก่ เส้นที่ผู้มองตรงไปข้างหน้า โดยไม่ก้มหรือเงย เมื่อหมุนหน้า กวาดสายตาไปทางซ้าย หรือขวา จะมองผ่านวัตถุต่าง ๆ ไปเป็นเส้นตรงแนวนอน

เส้นตรงแนวนอนดังกล่าวนี้เป็นเส้นที่สมมุติขึ้นเพื่อแบ่งระหว่างพื้นดินกับท้องฟ้า คือ เส้นระดับสายตา หรือเรียกอีกอย่างว่า เส้นขอบฟ้า (Horizon Line) หรือเส้น HL นั่นเอง
วัตถุใดที่ปรากฏอยู่เหนือเส้นระดับสายตา วัตถุนั้นจะอยู่สูงต้องเงยหน้ามอง ในทางกลับกันวัตถุใดที่ปรากฏใต้เส้นระดับสายตา วัตถุนั้นจะรู้สึกว่ายู่ต่ำ เราต้องก้มลงมอง

3. จุดรวมสายตา (Vanishing Point) หรือใช้ตัวย่อว่าจุด VP คือ จุดสิ้นสุดของสายตา จุดรวมสายตา มีตำแหน่งทางซ้าย ขวา บน ล่าง ในการสร้างภาพหนึ่ง อาจใช้จุดรวมสายตามากกว่า 1 จุดก็ได้ เส้นขอบของวัตถุต่าง ๆ ที่เรามองเห็น จะพุ่งไปสู่จุดรวมสายตา เป็นเหตุให้การกำหนดวัตถุต่าง ๆ เล็กเล็กร้อย ๆ ยิ่งใกล้จุดรวมสายตาเท่าใด ขนาดของวัตถุจะเล็กลงเท่านั้น

ภาพแสดงจุดรวมสายตา 2 จุดบนเส้นขอบฟ้าเส้นเดียว

วิธีการวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งตามหลักทัศนียภาพวิทยา

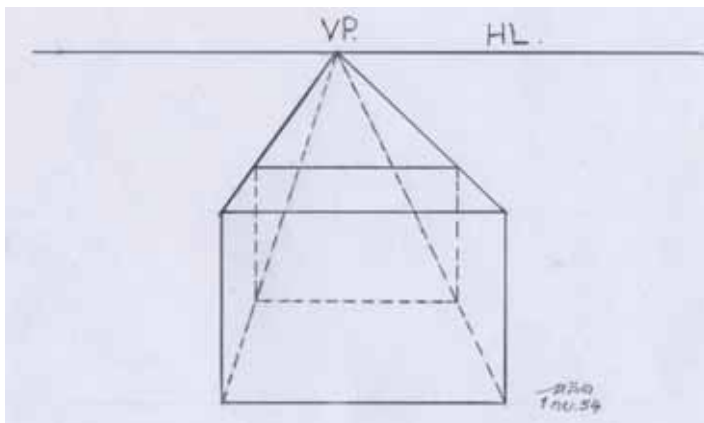
1. การวาดภาพลายเส้นโดยใช้หลักทัศนียภาพวิทยาจุดเดียว (One Point Perspective) ภาพจะวาดจาก

จุดรวมสายตา (VP) 1 จุด ภาพจะมีลักษณะมองลึก คือ มองเห็นรูปทรงที่วาดค่อย ๆ เล็กลงเข้าหา

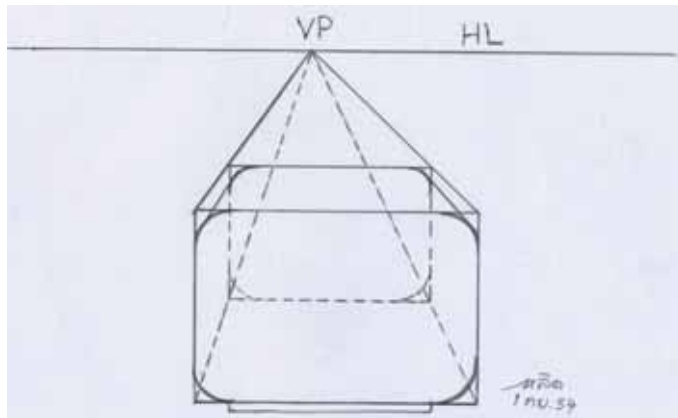
จุดรวมสายตา

ตัวอย่างที่ 1 การวาดภาพของนาฬิกาปลุก มีวิธีการวาดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้กำหนดเส้นขอบฟ้า (HL) จุดรวมสายตา (VP) และร่างเส้นกำหนดปริมาตรของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าดังภาพประกอบด้านล่าง

ขั้นตอนที่ 2 ให้ร่างเส้นโค้งมนบริเวณมุมทั้งสี่ (มุมของนาฬิกาปลูก) ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง และร่างเส้นด้านข้างนาฬิกาปลูก ก็จะได้รูปร่าง รูปทรงของนาฬิกาปลูกตามหลักทัศนียภาพแบบจุดรวมสายตาแบบจุดเดียว (ในขั้นตอนตอนนี้ ถ้าเป็นผู้ที่วาดภาพรูปทรงของหุ่นนั่งจนชำนาญ และเข้าใจหลักทัศนียภาพวิทยาเป็นอย่างดี ก็ไม่จำเป็นต้องร่างภาพให้ละเอียดเท่าวิธีที่แสดงมานี้ก็ย่อมทำได้)

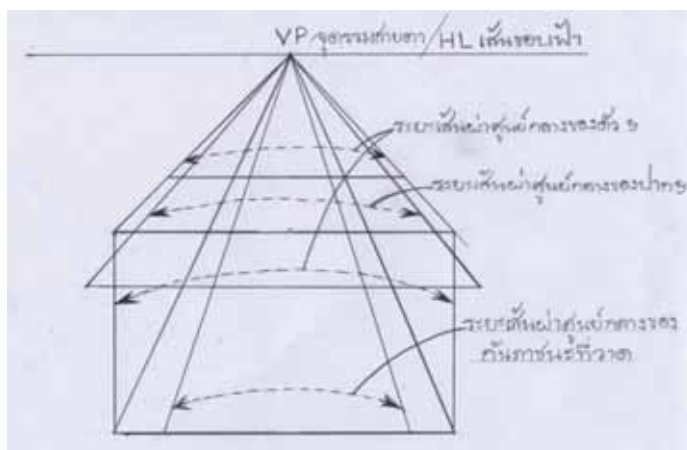

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รูปร่างและรูปทรงของนาฬิกาปลูกแล้ว (ในขั้นตอนที่ 1,2) ก็ให้วาดภาพเก็บรายละเอียดของนาฬิกาปลูกให้ละเอียดตามที่สายตามองเห็น หรือจะเพิ่มน้ำหนักของแสงและเงาลงไปก็วาดได้ตามความพอใจ และลบเส้นที่ไม่ต้องการออกอย่างเบา ๆ

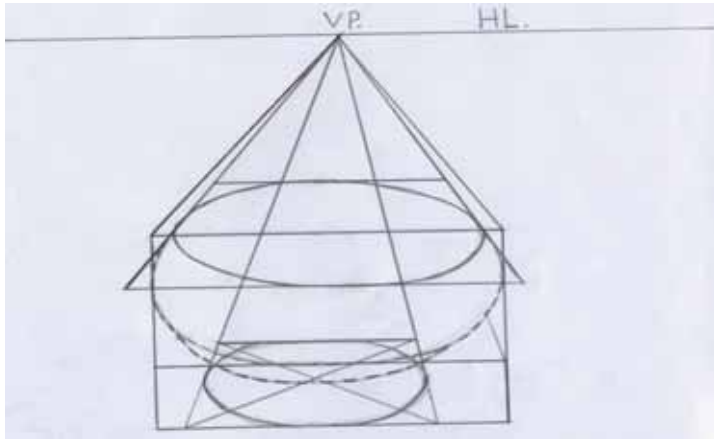
ตัวอย่างที่ 2 การวาดภาพลายเส้นของพานไม้กลิ้ง จะมีวิธีการวาดภาพเช่นเดียวกับการวาดภาพ

ตัวอย่างที่ 1 (นาฬิกาปลูก)

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเส้นขอบฟ้า (HL) จุดรวมสายตา (VP) และร่างเส้นกำหนดปริมาตรของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ขั้นตอนที่ 2 ให้ร่างภาพรูปวงรีในส่วนที่เป็นบริเวณปาก และรูปวงรีในส่วนที่เป็นฐานหรือก้นของพานไม้กลิ้ง และร่างเส้นโค้งมนด้านข้างซ้าย และขวา ก็จะได้รูปทรงของพานไม้กลิ้งตามต้องการและตามหลักทัศนียภาพวิทยา

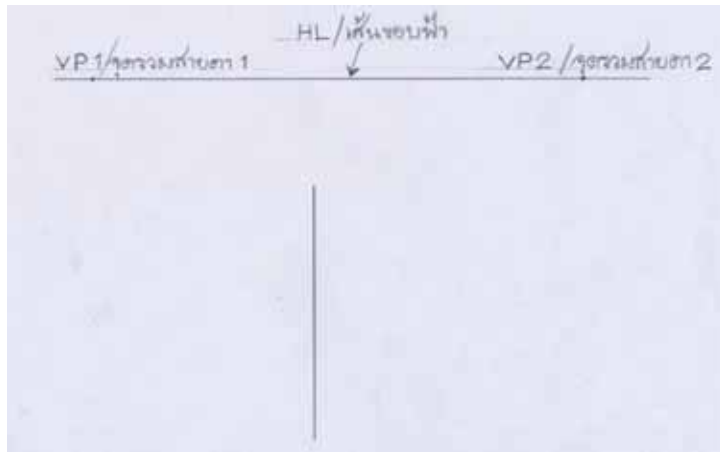
ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รูปร่าง รูปทรงของพานไม้กลึงตามลักษณะการฉายภาพทัศนียภาพแบบจุดเดียว ต่อจากนั้นให้วาดเก็บรายละเอียดของพานไม้กลึง ตามที่สายตามองเห็นในรายละเอียดของแสงและเงา จนภาพเสร็จสมบูรณ์ ตามความต้องการ และความพอใจ

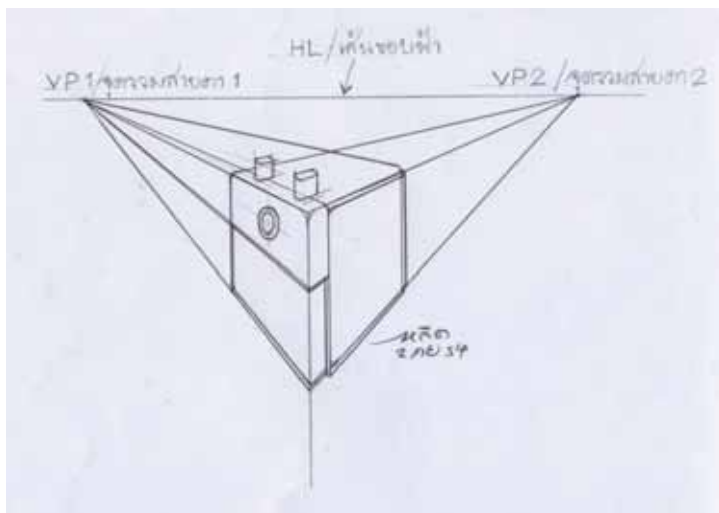
3. การวาดภาพลายเส้นโดยใช้หลักทัศนียภาพวิธาสองจุด (Two Point Perspective)

ภาพจะวาดจากจุดรวมสาย (VP) 2 จุด จะมองเห็นภาพรูปทรงของวัตถุที่วาดด้านหน้าและด้านข้างมีลักษณะเรียวเล็ก ลงเข้าไปหาจุดรวมสายตาทั้ง 2 จุด ยกตัวอย่างในการวาดภาพกบเหลาดินสอ มีวิธีการวาดได้ดังนี้

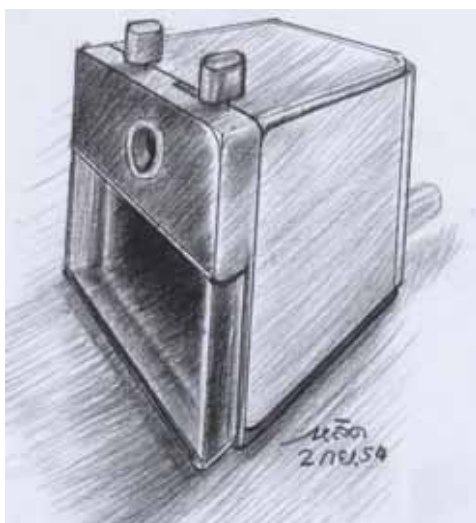
ขั้นตอนที่ 1 ให้กำหนดเส้นขอบฟ้า (HL) จุดรวมสายตาบนเส้นขอบฟ้า 2 จุด และเส้นแกนแนวตั้งของขอบตัวกบเหลาดินสอ (บริเวณใต้เส้นขอบฟ้า) ในการวาดภาพขนาดใหญ่จุดรวมสายตาจะตกไปอยู่นอกกรอบระนาบของพื้นที่จะวาด ผู้วาดต้องกำหนดขึ้นเองตามความเหมาะสม และกำหนดเส้นโยงนำไปสู่จุดรวมสายตาทั้ง 2 ข้าง ด้วยการคำนวณหรือการประมาณการเอา ต่อจากนั้นให้ร่างภาพและเก็บรายละเอียดของภาพต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 โยงเส้นจากด้านเหลี่ยมมุมของตัวกบเหลาดินสอไปหาจุดรวมสายตาทั้ง 2 ข้าง และวาดเส้นแนวตั้งตามขนาดความกว้างของตัวกบเหลาดินสอขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 วาดเส้นเก็บรายละเอียดของรูปทรงกบเหลาดินสอ ตลอดจนการลงน้ำหนักของแสง และเงาตามที่สายตามองเห็นภาพกบเหลาดินสอจนได้ภาพสมบูรณ์

ตำแหน่งในการวางรูปทรงของวัตถุ

การมองเห็นรูปทรงของวัตถุหนึ่งทรงกลม เช่น แก้วน้ำ ถ้วยกาแฟ กาน้ำ ขวดน้ำ กระป๋องต่าง ๆ ฯลฯ ถ้ารูปทรงอยู่ต่ำกว่าเส้นขอบฟ้า (HL) ในระดับต่าง ๆ ผู้วาดภาพจะมองเห็นด้านในของรูปทรงกลมนั้นมากขึ้นตามลำดับ เส้นส่วนกันของรูปทรงจะมีระดับการมองเห็นเป็นคู่ขนานกับเส้นส่วนปากของรูปทรงกลม ทรงกระบอก ในทางตรงกันข้าม ถ้าวัตถุอยู่สูงกว่าเส้นขอบฟ้า ผู้วาดจะเห็นส่วนกันของรูปทรงวัตถุในระดับต่าง ๆ ดังนี้

สรุปสาระสำคัญ

การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งที่ใช้หลักทัศนียภาพ ช่วยทำให้มองเห็นภาพที่วาดมีระยะใกล้ ไกล ช่วยถ่ายทอดวัตถุต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพ 3 มิติ (ภาพลวงตา) ได้ดีและถูกต้องขึ้น

หลักทัศนียภาพวิทยา คือ การถ่ายทอดระยะใกล้ – ไกลของวัตถุต่าง ๆ มีหลักการสำคัญ คือ

วัตถุนานเท่ากันวางในจุดหรือระยะต่างกันทำให้มองเห็นวัตถุมีขนาดใหญ่กว่า มีความคมชัดของแสงและเงาว่าในจุดระยะหน้า และมองเห็นวัตถุเล็กกว่าในจุดระยะหลังมีแสงและเงาไม่ชัดเจน กฎสำคัญของ

หลักทัศนียภาพวิทยา คือ 1. จุดมอง 2. เส้นระดับสายตา 3. จุดรวมสายตา วิธีการวาดภาพหุ่นนิ่งตามหลัก

ทัศนียภาพวิทยา คือ การใช้หลักทัศนียภาพวิทยา, จุดรวมสายตาแบบจุดเดียวและการใช้หลักทัศนียภาพวิทยา จุดรวมสายตาแบบสองจุด

จุดที่ตั้งในการวางรูปทรงของวัตถุแก้วน้ำ ถ้าวางอยู่ต่ำกว่าเส้นระดับสายตาในระดับต่าง ๆ ผู้วาดจะมองเห็นด้านในของรูปทรงแก้วน้ำนั้นมากขึ้นตามลำดับและเส้นส่วนกันจะเป็นเส้นคู่ขนานกับเส้นส่วนปากของแก้วน้ำเสมอ ในทางตรงกันข้ามถ้าวัตถุอยู่สูงกว่าเส้นระดับสายตา ผู้วาดจะเห็นส่วนกันของรูปทรงแก้วน้ำในระดับต่าง ๆ กันด้วยเช่นกัน ถ้ารูปทรงแก้วน้ำอยู่ในระดับสายตาส่วนปากแก้ว และส่วนกันของแก้วน้ำจะเป็นเส้นตรง

กิจกรรมที่ 2

จงตอบคำถามต่อไปนี้และวาดภาพประกอบ

1. หลักการสำคัญของหลักทัศนียภาพมีหลักการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักศึกษาวาดภาพแผนภูมิของหลักการทัศนียภาพลงในกรอบด้านล่าง พร้อมทั้งเขียนระบุองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักทัศนียภาพประกอบแผนภูมิและให้รายละเอียดของจุดมอง, เส้นระดับสายตา และจุดรวมสายตา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

4. การวาดภาพหุ่นนิ่งโดยใช้หลักทัศนียภาพแบบสองจุด มีขั้นตอนการวาดภาพอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. จงวาดภาพตำแหน่งในการวางรูปทรงของแจกันปากกว้างในตำแหน่งที่อยู่ต่ำกว่าเส้นระดับสายตาในระดับต่าง ๆ มา 4 ระดับ

1.	3.
2.	4.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์

โครงสร้างของหน่วย

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมาย รูปลักษณะ ระยะและค่าน้ำหนักของการวาดภาพทิวทัศน์
2. วาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ตามหลักทัศนียภาพ 3 แบบได้

รายละเอียดขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 ภาพ ทิวทัศน์

เรื่องที่ 1.1 ความหมาย รูปลักษณะ ระยะและค่าน้ำหนักของการวาดภาพทิวทัศน์

เรื่องที่ 1.2 การวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ตามหลักทัศนียภาพ

ตอนที่ 2 ฝึกวาดภาพ ทิวทัศน์บนบก, สิ่งก่อสร้าง, ทะเล

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 18 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดการเรียนรู้ทางไกลรายวิชาเส้น...สร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ รหัสรายวิชา ทช 33023

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารายละเอียดจากชุดการเรียนรู้ทางไกล
2. ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละตอนตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

ประเมินผล

ประเมินผลด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้ทางไกล
แล้วตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

ตอนที่ 1 ภาพทิวทัศน์

เรื่องที่ 1.1 ความหมาย รูปลักษณะ ระยะและค่าน้ำหนักของการวาดภาพทิวทัศน์

ภาพทิวทัศน์ เป็นการวาดภาพลายเส้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้วาด คือสิ่งที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้วาดภาพทิวทัศน์ได้ดี ถูกต้อง และสมบูรณ์ ก็คือ ผู้วาดจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทัศนียภาพ (Perspective)

ภาพทิวทัศน์ (Landscape) หมายถึง ภูมิทัศน์ ซึ่งเป็นภาพภูมิประเทศบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น และหรือเป็นผลงานจิตรกรรม งานวาดเขียน และศิลปะอื่นใดที่แสดง ทัศนียภาพ ภูมิประเทศ เป็นภาพธรรมชาติ เช่น ป่าเขา หมู่บ้าน ฯลฯ แม้จะมีรูปคน สัตว์ สิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่ต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ.

2544,65)

ประเภทของการวาดภาพทิวทัศน์ 3 รูปลักษณะ

1. ภาพทิวทัศน์ทางบก (Landscape)

เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบนบก แสดงเวลา และบรรยากาศเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของภูมิประเทศนั้น ๆ เช่น ป่าเขา ไร่นา น้ำตก ลำธาร ห้วยหนอง คลองบึง ทุ่งหญ้า ฯลฯ โดยเน้น ลักษณะภูมิประเทศ บริเวณส่วนของพื้นดินเป็นสิ่งสำคัญ อาจมีรูป คน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ปรากฏในภาพได้ด้วย

2. ภาพทิวทัศน์ทางทะเล (Seascape)

เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น พื้นน้ำทะเล โขดหิน หาดทราย โดยเน้นการวาดภาพท้องทะเลมากกว่าการที่จะวาดภาพของพื้นดิน ต้นไม้ ท้องฟ้า เรือ ฯลฯ ลักษณะเด่นของการวาดภาพทิวทัศน์ทะเลอยู่ที่การวาดภาพของเกลียวคลื่น คลื่นกระทบโขดหิน คลื่นกระทบหาดทราย หรือชายฝั่ง โดยมีเรือประกอบด้วย

3. ภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง (Architectural Landscape)

เป็นการวาดภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ตึก โบสถ์ วัดวาอาราม ภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้างจะเน้นแสดงออกของภาพ สิ่งก่อสร้างเป็นองค์ประกอบอันสำคัญ และมีองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น คน สัตว์ ต้นไม้ ท้องฟ้า ช่วยประกอบทำให้ภาพมีชีวิตชีวขึ้น

สิ่งสำคัญในการวาดภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง คือ หลักทัศนียภาพวิทยา ผู้วาดจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และถ่ายทอดภาพให้ถูกต้อง จึงจะทำให้ภาพดูสวยงาม

ระยะและค่าน้ำหนักในการวาดภาพทิวทัศน์

ในการวาดภาพทิวทัศน์ ระยะและค่าน้ำหนักของความอ่อนแก่ของแสงและเงา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นอกจากช่วยทำให้ภาพดูมีมิติใกล้เคียงแล้ว ระยะและค่าน้ำหนักของความอ่อนแก่ยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ และแสดงช่วงเวลาของภาพอีกด้วย ระยะและค่าน้ำหนักความอ่อนแก่ของแสงและเงาในการวาดภาพทิวทัศน์แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะหน้าของภาพวาด (Fore Ground)

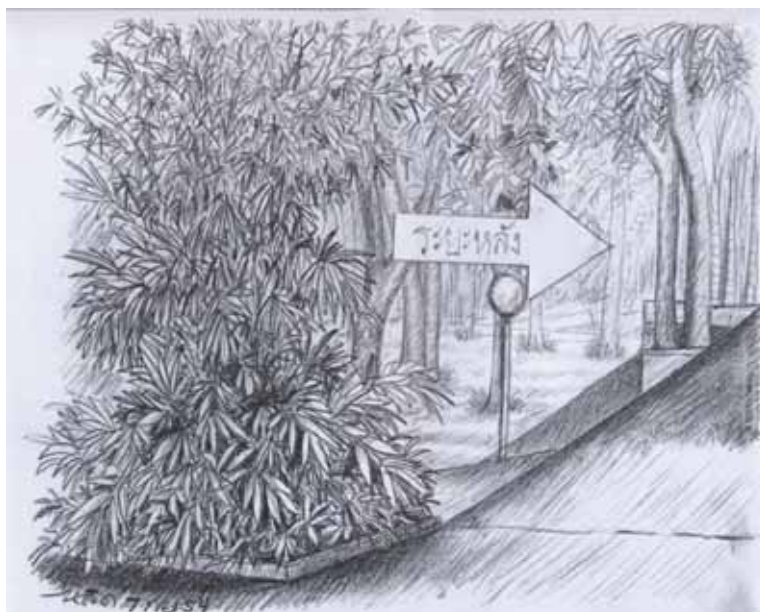
ระยหน้าของภาพ คือ ระยของภาพรูปทรงวัตถุอนหน้าในภาพวาด หรือเป็นบริเวณพื้นที่ในภูมิประเทศที่อยู่ใกล้ผู้วาดภาพ ระยหน้าของภาพวาดเป็นจุดที่ผู้วาดควรระยระดับแรกให้เป็นจุดเด่นของภาพ ดังนั้นการให้ค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพจะแสดงออกอย่างชัดเจน

2. ระยกลางของภาพวาด (Middle Ground)

ระยกลางของภาพ คือ ระยที่แสดงมิตีความลึกซึ่งอยู่ถัดไปจากระยหน้า ระยกลางของภาพช่วยสร้างมิตีในทางลึกของภาพ ผู้วาดภาพอาจจะใช้พื้นที่ในระยกลางของภาพแสดงจุดเด่นในรูปทรงของวัตถุในภาพ โดยการจัดค่าน้ำหนักของแสงและเงาให้มีความเด่นชัดขึ้นกว่าภาพในระยหน้า ระยหน้าเป็นเพียงจุดนำสายตาไประยกลางและระยหลังต่อไปได้ ระยกลางถ้าไม่ได้ตั้งใจให้เป็นที่ตั้งของจุดเด่นในภาพแล้ว การแสดงค่าน้ำหนักของแสงและเงาก็จะไม่ชัดเจนเท่ากับระยหน้า

3. ระยหลังของภาพวาด (Back Ground)

ระยะหลังของภาพวาด คือ ระยะที่มองเห็นภาพในระยะไกลสุดในภาพ เป็นระยะลึกที่ไกลไปจนสุดสายตาในภาพที่มองเห็น เช่น ถ้าเป็นภาพเกี่ยวกับทะเลระยะหลังของภาพอาจเป็นภาพเส้นระดับสายตาแบ่งท้องฟ้ากับท้องน้ำทะเล มีก้อนเมฆลอยอยู่บนท้องฟ้าในระยะไกล มีเกาะแก่ง หรือมีเรือวิ่งอยู่ในระยะเส้นแบ่งขอบฟ้ากับขอบน้ำเป็นต้น คำนำน้หนักของแสงและเงาในระยะหลังของภาพ จะไม่คมชัด ดูบาง ๆ เบา ๆ กลืนหายไปกับท้องฟ้า และพื้นน้ำเป็นต้น

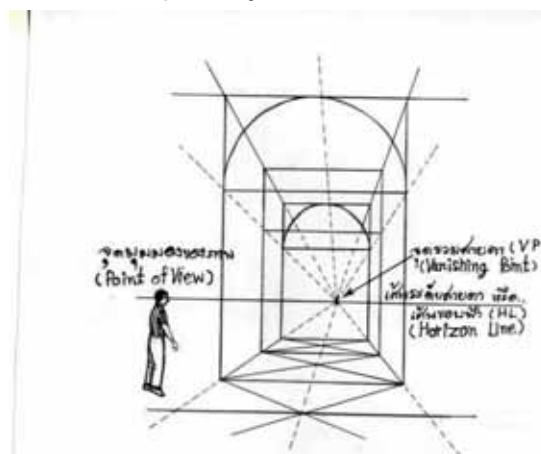
สรุปสาระสำคัญ

ภาพทิวทัศน์ หมายถึง ภูมิทัศน์ซึ่งเป็นภาพภูมิประเทศบริเวณใดบริเวณหนึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นและหรือเป็นผลงานจิตรกรรม ภาพวาดเขียน และศิลปะอื่นใดที่แสดงทัศนียภาพ ภูมิประเทศเป็นภาพธรรมชาติ เช่น ป่าเขา หมู่บ้าน ฯลฯ แม้จะมีรูปคน สัตว์ สิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่ต้องเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น ภาพทิวทัศน์แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ภาพทิวทัศน์ทางบก, ทางทะเลและสิ่งก่อสร้าง การวาดภาพทิวทัศน์แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะหน้า ระยะกลาง และระยะหลัง จุดเด่นของภาพควรอยู่ในระยะหน้าของภาพ ซึ่งต้องวาดให้มีความชัดเจนในแสงและเงา บางครั้งอาจใช้ระยะกลางของภาพ แสดงจุดเด่นของภาพ ระยะหน้าเป็นเพียงจุดนำสายตาไปสู่ระยะกลางและระยะหลังก็ได้

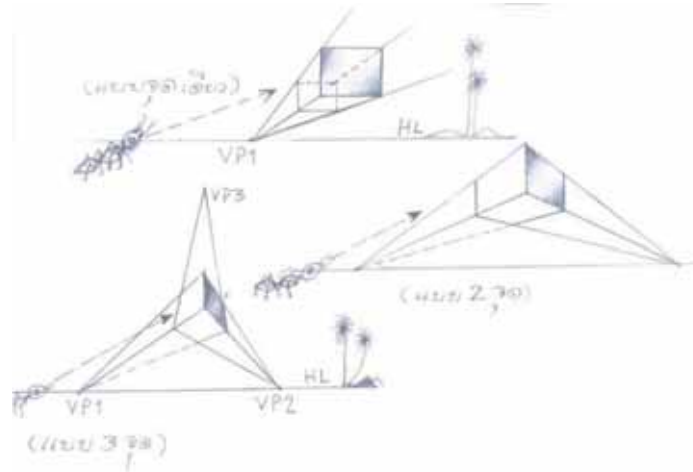
เรื่องที่ 1.2 การวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ตามหลักทัศนียภาพ

การวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ให้ดูสวยงาม ถ่ายทอดแบบที่ถูกต้องตามหลักทัศนียภาพนั้นในเชิงศิลปะ ผู้วาดที่มีความเข้าใจและชำนาญในหลักการทางทัศนียภาพแล้ว จะใช้หลักการทางทัศนียภาพวิทยาตามความเหมาะสม การวาดภาพไม่ได้ยึดหลักการทัศนียภาพอย่างเคร่งครัดมากนัก เวลาจะวาดผู้วาดจะร่างภาพ และวาดภาพทิวทัศน์ด้วยการร่างภาพด้วยดินสอและมือเปล่าอย่างอิสระ โดยไม่ใช้ไม้บรรทัด หรือไม้วัดฉากมุมมองแต่อย่างใด แต่ผู้วาดภาพต้องเข้าใจหลักทัศนียภาพที่ประกอบด้วยปัจจัยหลักสำคัญดังนี้

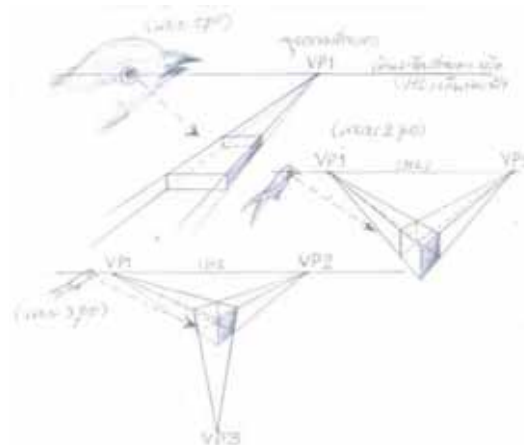
1. จุดมองของผู้วาดภาพ (View Point) คือ จุดยืนที่ผู้วาดภาพใช้ยืนในการมองภาพที่จะวาด

จุดมองของผู้วาดภาพ คือ จุดยืนที่ผู้วาดภาพ ยืนมองไปยังวัตถุต่าง ๆ จุดยืนจะเป็นจุดกำหนดเส้นระดับสายตา หรือเส้นขอบฟ้า และจุดรวมสายตาจะเป็นจุดที่เกิดขึ้นบนเส้นขอบฟ้านี้ จากจุดรวมสายตาบนเส้นขอบฟ้านี้ ถ้าวัตถุที่วาดออกมาอยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าเส้นขอบฟ้า ก็จะเรียกภาพที่ถ่ายทอด หรือวาดออกมาว่า “ภาพแบบตามดมอง”(Ant’s eye View)

ภาพแสดงมุมมองแบบตามดมอง

ภาพแสดงมุมมองแบบตานกมอง

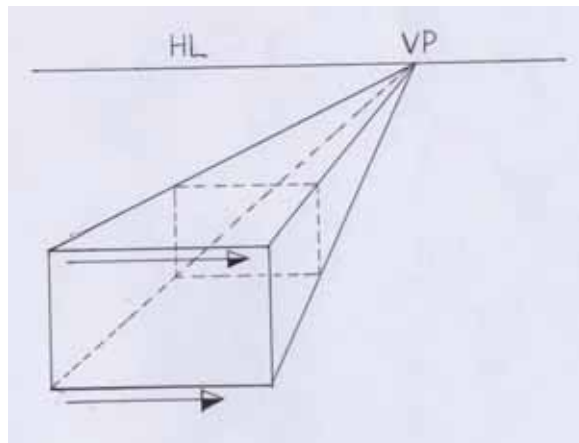
จากจุดรวมสายตาบนเส้นขอบฟ้านี้ ถ้าวัตถุที่วาดออกมาอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่าเส้นขอบฟ้าก็จะเรียกภาพที่ถ่ายทอด หรือวาดออกมาว่า “ภาพแบบตานกมอง”(Bird’s Eye View)

2. เส้นระดับสายตา (Eye Level) หรือเรียกว่าเส้นขอบฟ้า (Horizon on Line) เป็นเส้นแนวนอน ระดับสายตาของผู้มองวัตถุต่าง ๆ ไม่ว่าจะมองสูงกว่า หรือมองต่ำกว่าเส้นระดับสายตาก็ย่อมมองเห็นได้ 2 แบบ

3. จุดรวมสายตา (Vanishing Point) เป็นจุดสิ้นสุดของสายตาที่เส้นระดับสายตา หรือเส้นขอบฟ้าเป็นจุดที่เส้น 2 เส้นหรือมากกว่า 2 เส้นเบนไปบรรจบกันที่เส้นขอบฟ้า จุดรวมสายตามีตำแหน่งข้างซ้าย ขวา บน ล่าง ในการวาดภาพหนึ่ง อาจจะใช้จุดรวมสายตามากกว่า 1 จุดก็ได้ เส้นขอบวัตถุจะพุ่งไปสู่จุดรวมสายตา

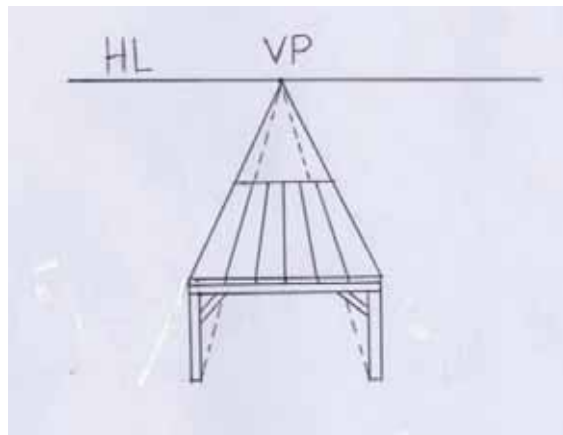
เป็นเหตุให้การกำหนดวัตถุต่าง ๆ เล็กเล็กรว้าง ๆ ยิ่งอยู่ใกล้ตำแหน่งจุดรวมสายตาเท่าไร ขนาดของวัตถุจะเล็กลงเท่านั้น

4. ทศนิยมภาพเชิงเส้นขนาน (Parallel Perspective) ในการวาดภาพปริมาตรของสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือสี่เหลี่ยมจัตุรัส จะกำหนดให้ด้านหน้าตั้งขนานกับพื้นระนาบของภาพ เมื่อลากเส้นไปสู่จุดรวมสายตาบนเส้นขอบฟ้าแล้ว แผ่นภาพด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏจะมีระยะถดถอยลงไปสู่จุดสายตาด้วย

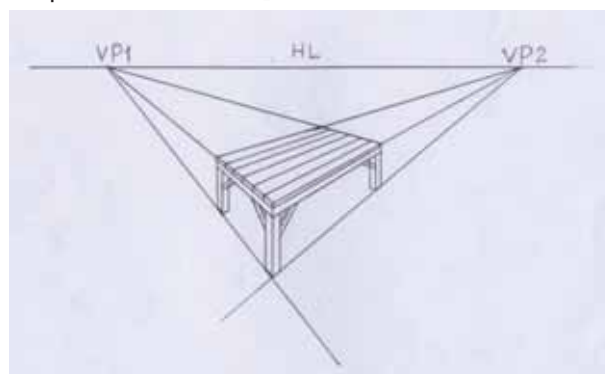

การวาดภาพทัศนียภาพ 3 แบบ

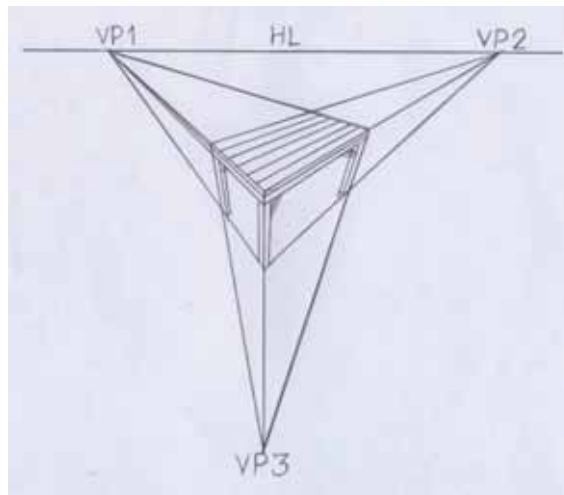
1. วาดภาพแบบทัศนียภาพจุดเดียว (One Point Perspective)

2. วาดภาพแบบทัศนียภาพ 2 จุด (Two Point Perspective)

3. วาดภาพแบบทัศนียภาพ 3 จุด (Three Point Perspective)

สรุปสาระสำคัญ

การวาดภาพทิวทัศน์ตามหลักทัศนียภาพ จะทำให้ภาพดูสวยงามถ่ายทอดแบบที่ถูกต้อง ผู้วาดภาพต้องเข้าใจหลักทัศนียภาพที่ประกอบด้วยจุดมองของผู้วาดภาพ เส้นระดับสายตา จุดรวมสายตา และทัศนียภาพแบบจุดเดียว แบบ 2 จุด และแบบ 3 จุด (จุดรวมสายตา)

กิจกรรมที่ 1

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ภาพทิวทัศน์ มีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ภาพทิวทัศน์แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ระยะและค่านำหนักในการวาดภาพทิวทัศน์ มีความสำคัญอย่างไรและประกอบด้วยระยะอะไรบ้าง

This image shows a full page of a worksheet designed for handwriting practice. It consists of approximately 20 horizontal rows. Each row is defined by two parallel dotted lines, creating a series of uniform gaps for writing. The entire page is otherwise blank, with no text or other markings.

กิจกรรมที่ 2

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในการวาดภาพทิวทัศน์ เพราะอะไร ผู้วาดภาพควรมีความรู้ ความเข้าใจหลักทัศนียภาพด้วย และมีวิธีการร่างภาพตามหลักดังกล่าวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

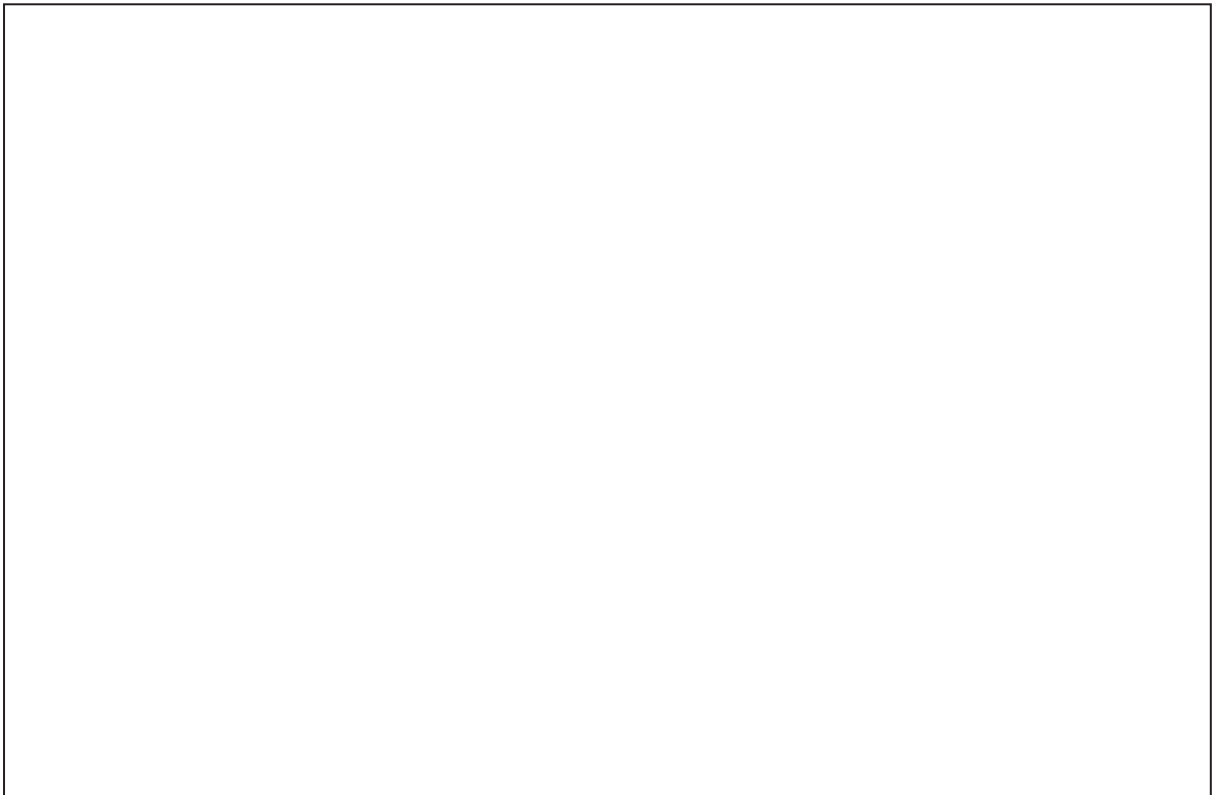
.....

.....

.....

.....

2. ให้นักศึกษาวาดภาพแผนภูมิหลักทัศนียภาพในการมองโดยการวาดภาพลงในกรอบสี่เหลี่ยมด้านล่างนี้ มาพอเข้าใจ

3. จงอธิบายมาพอเข้าใจ

3.1 จุดมองของผู้วาดภาพ (View Point or Station Point)

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 เส้นระดับสายตา (Eye Level)

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 จุดรวมสายตา (Vanishing Point)

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 ทศนิยมวิสัยเชิงเส้นขนาน (Parallel Perspective)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ฝึกวาดภาพทิวทัศน์แบบนก, สิ่งก่อสร้าง, ทะเล

1. ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์แบบนก

ขั้นที่ 1 มองหาความประทับใจในธรรมชาติ ก่อนจะตัดสินใจเลือกมุมวาดภาพ ต้องลองเดินมองหา มุมที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม ที่ผู้วาดชอบก่อน เพราะเมื่อผู้วาดชอบแล้วจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ สร้างสรรค์งานวาดภาพได้สวยงาม ประณีตกว่าภาพที่ไม่ชอบ

ขั้นที่ 2 นั่งคิดวิเคราะห์มุมในธรรมชาติที่ชอบที่มองเห็นว่า สวยงามก่อนตัดสินใจเลือกเป็นมุมวาด ภาพ เมื่อได้มุมที่ชอบแล้วให้ลองใช้สายตามองและคิดวิเคราะห์รายละเอียดว่า ในมุมที่ผู้วาดภาพชอบนั้น มี ภาพอะไรจะเป็นจุดเด่น จุดรอง จุดเด่นมีรูปร่าง รูปทรงเช่นไร มีขนาดสัดส่วน มีแสงและเงาอย่างไรใน ช่วงเวลานั้น มีลักษณะบรรยากาศเช่นไร ภาพที่จะวาดควรมีรายละเอียดที่ชัดเจน

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกมุมวาดภาพและจัดภาพ ขั้นตอนนี้สำคัญมาก วิธีการหามุมที่ดีในการสร้าง กรอบสี่เหลี่ยม ที่เรียกว่า “กรอบสนามภาพ” โดยการใช้กระดาษแข็งตัดเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าตรงกลาง ขนาดกว้าง $3" \times 5"$ เพื่อนำมาแทนกล้องถ่ายรูป ผู้วาดภาพใช้กรอบสนามภาพโดยถือและยื่นออกไปให้สุด แขน และส่องไปยังจุดหรือมุมที่ตัดสินใจจะวาดภาพ โดยให้ภายในกรอบสนามภาพ ควรมีสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1 มีจุดสนใจ หรือจุดเด่นของภาพ ซึ่งควรมีเพียงจุดเดียว สะดุดตา ไม่ควรวางจุดเด่นไว้กลางภาพ เพราะจะทำให้ดูน่าเบื่อ

3.2 จัดภาพให้เป็นเอกภาพ คือ จัดภาพให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กลมกลืนกัน สัมพันธ์กัน

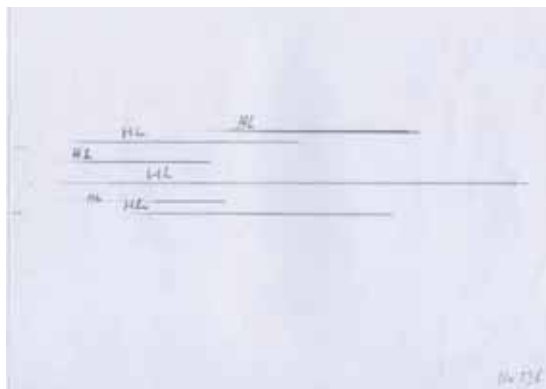
3.3 จัดภาพให้มีดุลยภาพ คือ การจัดภาพให้ถ่วงดุลกันพอดี จัดภาพซ้าย – ขวาไม่เหมือนกัน แต่
มองดูแล้วเท่ากัน จะดูน่าสนใจ

3.4 ร่างภาพด้วยวิธีการทางทัศนียภาพ (Perspective)

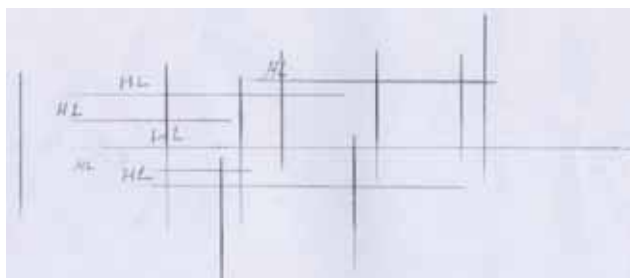
2. ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์อาคารสิ่งก่อสร้าง (Architectural Landscape) ตามหลักทัศนียภาพมีขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นที่ 1 การใช้หลักการทัศนียภาพ (Perspective) ควบคู่กับหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์
(Composition Art) โดยมีวิธีการดังนี้

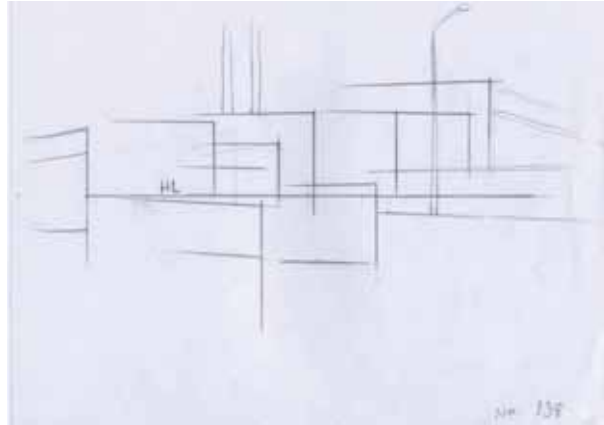
- 1.1 การคัดเลือกหามุมของอาคาร สิ่งก่อสร้างที่จะวาดก่อน การหามุมวาดภาพทิวทัศน์อาคาร
สิ่งก่อสร้าง เมื่อหามุมวาดภาพได้แล้วให้คิดวิเคราะห์ว่า มุมมองนั้นมีสาระอะไรที่น่าสนใจบ้าง
ที่ดูแล้วสวยงาม แปลกตาบ้าง
- 1.2 เมื่อตัดสินใจเลือกมุมที่จะวาดภาพแล้ว เริ่มต้นด้วยการขีดเส้นแนวนอนระดับสายตาหรือเส้นขอบ
ฟ้า (HL) บนหน้ากระดาษที่จะวาดภาพ แล้วกำหนดจุดรวมสายตา (VP) ที่จุดก็ได้ขึ้นอยู่กับภาพที่
ต้องการวาดว่ามีอาคาร สิ่งก่อสร้างกี่จุด ก็หลังทับซ้อนกันหน้า หลังอย่างไร ตามที่ต้องการวาด
การฉายภาพแบบเปอร์สเปกทิฟ แบบรวมสายตาจุดเดียว หรือ 2 จุดขึ้นไปก็ได้แล้วแต่ความ
เหมาะสมของภาพที่จะวาดและดูว่าเมืองค์ประกอบที่สวยงามด้วย

- 1.3 ขีดเส้นตรงแนวตั้งฉากเพื่อการจัดภาพ และรักษาความสมดุลในการจัดภาพตามหลักการจัด
องค์ประกอบศิลป์ ให้มีความสมดุลกับการจัดภาพลงในหน้ากระดาษที่จะวาดภาพ

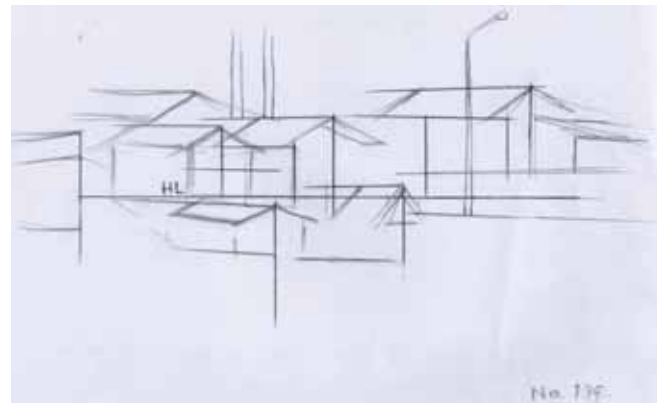

ขั้นที่ 2 เริ่มลงมือร่างเส้นตรงตามแนวสเปิร์สเป็คทีฟ โดยมีเส้นที่พุ่งเข้าหาจุดรวมสายตา ตามลักษณะเส้นวิ้งของมุมต่าง ๆ ของอาคารสิ่งก่อสร้างที่วิ่งเข้าสู่จุดรวมสายตา

การร่างเส้นตรงตามแนวเปอร์สเป็คทีฟดังกล่าวช่วยให้ผู้วาดภาพเห็นเค้าโครงสร้างของภาพรวม ตัวอาคารสิ่งก่อสร้างที่จะวาดภาพ และให้ผู้วาดภาพดำเนินการดังนี้

- 2.1 สังเกตภาพอาคารสิ่งก่อสร้างของจริงว่า มีขนาด สัดส่วนในแต่ละหลังที่จะวาดคร่าว ๆ โดยสามารถวัดจากอาคารที่มองเห็นได้ชัดเจน คือ อาคารที่มีความสูงที่สุด กับอาคารสิ่งก่อสร้างที่ต่ำที่สุดก่อน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกัน
- 2.2 ต่อจากนั้นค่อยจัดขนาด สัดส่วนของอาคารสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มีความสูงในระดับกลาง ส่วนในด้านความกว้างของอาคารก็ใช้วิธีเดียวกัน

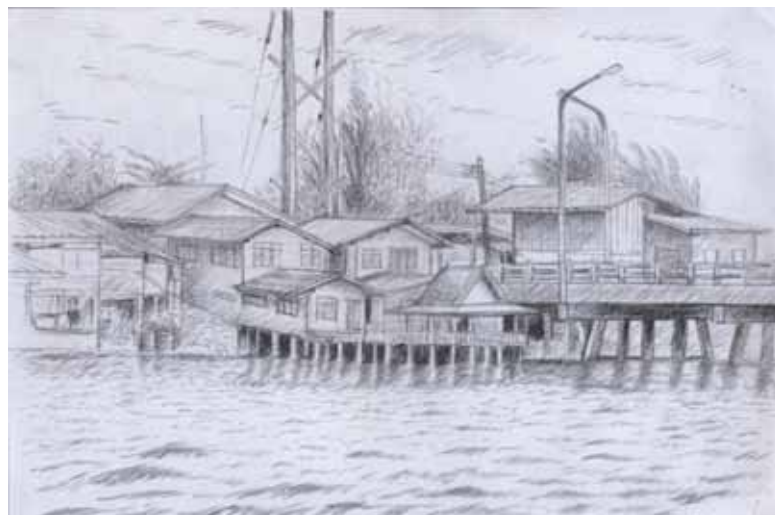
ขั้นที่ 3 เมื่อได้ขนาดความสูง ความกว้างของอาคารสิ่งก่อสร้างที่จะวาดทั้งหมดแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ

- 3.1 การวาดลายเส้นขึ้นเค้าโครงของอาคารให้เป็นรูปร่าง กล้องรูปทรงเรขาคณิต (รูปทรงสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ ทรงกระบอก ทรงกลมหรือทรงรี) ทั้งหมดก่อน
- 3.2 ให้วาดภาพรายละเอียดลงในสิ่งที่ต้องการเน้นในเรื่อง รูปร่างของอาคาร สิ่งก่อสร้าง สัดส่วน อาคาร วัสดุ วัสดุ สภาพแวดล้อมรอบข้างอาคาร เช่น คน ต้นไม้ รถยนต์ เกวียน กองฟาง คอก วัวควาย ฯลฯ

ขั้นที่ 4 การลงเส้น แสดงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบ หรือเกิดบนตัวอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ โดยรวม เพื่อให้เกิดมิติ ความลึก ซึ่งมีผลทำให้ภาพอาคารสิ่งก่อสร้างดูน่าสนใจ มีสำรณามองในที่สุด

ขั้นที่ 5 ลงเส้นตกแต่งระยะหลังของภาพ ตลอดจนพื้นท้องฟ้าให้มีน้ำหนักอ่อนแก่ของก้อนเมฆที่มีมิติ ระยะหน้า ระยะกลาง และระยะไกลของท้องฟ้าด้วย

3. ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์ทะเล (Seascape)

การวาดภาพทิวทัศน์ทะเล เป็นภาพที่แสดงความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นทะเล ซึ่งเป็นส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น หาดทราย โขดหิน เกลียวคลื่น ท้องทะเล ท้องฟ้า เรือ ชาวประมง ฯลฯ มีวิธีการวาดภาพตามหลักทัศนียภาพ ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 การใช้หลักทัศนียภาพควบคุมไปกับการจัดองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 การมองหา หรือสร้างความประทับใจในธรรมชาติ บริเวณริมชายทะเลก่อน ว่า ผู้วาดภาพชอบหรือประทับใจในมุมใดบ้างของบริเวณชายทะเล

1.2 คิดวิเคราะห์ดูว่า ในมุมที่ผู้วาดภาพชอบและประทับใจในความสวยงามของทิวทัศน์ทะเลที่เรา ตั้งใจจะวาดภาพแล้วนั้น มีภาพอะไรตามหัวข้อต่อไปนี้ เช่น

1.2.1 จุดเด่น หรือจุดสนใจในภาพ คือจุดที่จะแสดงจุดเด่นในภาพในระยะหน้าของภาพ อาจจะเป็นภาพของเกลียวคลื่นกระทบชายฝั่งจนเกิดฟองน้ำแตกกระเซ็น ภาพเกลียวคลื่นกระทบโขดหินจนเกิดฟองน้ำแตกกระจายไปเหนือโขดหิน ภาพเรือประมงจอดหลบคลื่นลมบริเวณชายหาด และหมู่บ้านชาวประมง ฯลฯ

1.2.2 จูกรองของจุดเด่น คือ จุดใดในภาพ

1.2.3 มีแสงและเงา มีบรรยากาศที่จะวาดเป็นเวลาใด เช่น ยามเช้าพระอาทิตย์ขึ้นจากขอบฟ้า เวลากลางวันมีฟ้าสดใส ยามพระอาทิตย์ตกดิน ตกน้ำทะเล ยามกลางคืน ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ตัดสินใจคัดเลือกมุมวาดภาพและการจัดภาพโดยใช้ “กรอบสนามภาพ” ที่ทำจากการเจาะกระดาษแข็งเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่องหามุมที่ชอบ หรืออาจจะใช้นิ้วมือทั้งซ้ายและขวาทำกรอบสนามภาพเพื่อส่องหามุมที่ชอบก็ย่อมทำได้

2.1 ตัดสินใจให้สิ่งใดเป็นจุดสนใจ หรือจุดเด่นในระยะหน้าของภาพ หรือระยะกลางของภาพ เพียงจุดเดียว ด้านมุมซ้าย หรือมุมขวาของภาพ

2.2 จัดภาพให้เป็นเอกภาพและดุลยภาพ

ขั้นที่ 3 เริ่มขีดเส้นแนวนอนแบ่งเส้นขอบฟ้า (เส้นระดับสายตา)

3.1 เส้นขอบฟ้าควรอยู่ในระดับ 1 ใน 3 ของหน้ากระดาษ อาจอยู่ในแนวขีดขอบกระดาษด้านบน เพราะต้องการวาดภาพที่เน้นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความงามของวัตถุรูปทรงต่าง ๆ เช่น เรือ ชายหาด เกลียวคลื่น โขดหิน กิจกรรมอาชีพของชาวประมง ฯลฯ

3.2 เส้นขอบฟ้าอาจจะอยู่ในระดับขีดขอบแนวกระดาษด้านล่าง ในสัดส่วน 1 ใน 3 ของหน้ากระดาษ เพื่อต้องการวาดภาพเน้นความงามเกี่ยวกับพื้นน้ำทะเล เรือ ท้องฟ้า ฯลฯ

ขั้นที่ 4 เริ่มลงมือร่างภาพทิวทัศน์ทะเล ให้คำนึงถึงหลักทัศนียภาพ ระยะใกล้ – ไกลด้วย

4.1 ร่างภาพรวมทั้งหมดของภาพ

4.2 ลงน้ำหนักรวมของภาพทั้งหมด

4.3 เพิ่มน้ำหนักส่วนที่เข้ม ระยะของภาพ รายละเอียดทั้งหมดของภาพรวม

4.4 เน้นน้ำหนักเงาเข้ม และรายละเอียด จุดสนใจในภาพให้มีแสงและเงาชัดเจนในระยะหน้าของภาพ

4.5 ตรวจสอบระยะของภาพทั้งหมดของภาพให้ทั่ว ให้ได้บรรยากาศภาพรวมทั้งหมดในภาพ

สรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์บนบก

ขั้นที่ 1 มองหาความประทับใจในความงามของธรรมชาติบนบก

ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์มุมที่ขอบมุมที่เห็นว่าสวย ว่า มีจุดเด่น จุดรอง เนื้อหาสาระอย่างไร

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกมุมวาดภาพ ควบคุมจุดสนใจ การจัดภาพเป็นเอกภาพและสมดุล ลงมือร่างภาพตามหลักการทัศนียภาพและเก็บรายละเอียดน้ำหนักของแสงและเงา ตลอดจนบรรยากาศตามกาลเวลาในภาพ

ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์อาคารสิ่งก่อสร้าง ตามหลักทัศนียภาพ

ขั้นที่ 1 การใช้หลักทัศนียภาพควบคู่กับหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ โดยการคัดเลือกมุมที่จะวาดภาพก่อน
ขีดเส้นแนวนอนระดับสายตา กำหนดจุดรวมสายตา และขีดเส้นตรงแนวตั้งฉากเพื่อการจัดภาพและรักษาความสมดุลในการจัดภาพ

ขั้นที่ 2 เริ่มลงมือร่างเส้นตรงตามแนวเปอร์สเปคทีฟ เพื่อให้เห็นเค้าโครงของภาพรวมตัวอาคารสิ่งก่อสร้างที่จะวาดว่า สูงสุดและต่ำสุดเพื่อเปรียบเทียบและวัดขนาด สัดส่วนของอาคาร ความกว้างของอาคารแต่ละหลัง

ขั้นที่ 3 วาดเส้นขึ้นเค้าโครงของอาคารให้เป็นรูปร่างเรขาคณิตและวาดใส่รายละเอียดของอาคาร

ขั้นที่ 4 การลงเส้นแสดงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาบนตัวอาคารสิ่งก่อสร้าง

ขั้นที่ 5 ลงเส้นตกแต่งระยะหลังให้สมบูรณ์

ขั้นตอนการวาดภาพทิวทัศน์ทะเล

ขั้นที่ 1 การมองหามุมที่ชอบที่เห็นว่าสวยงาม การคิดวิเคราะห์มุมที่ชอบว่า มีจุดเด่น จุดรอง มีแสง เงา บรรยากาศอย่างไร

ขั้นที่ 2 ตัดสินใจคัดเลือกมุมที่ชอบ

ขั้นที่ 3 เริ่มขีดเส้นแนวนอนระดับสายตา แบ่งเขตน้ำทะเลกับท้องฟ้า

ขั้นที่ 4 เริ่มลงมือร่างภาพทิวทัศน์ทะเลตามหลักทัศนียภาพระยะใกล้ไกล และลงน้ำหนักของแสงและเงาตามระยะของภาพ 3 ระยะ (ระยะหน้า, ระยะกลางและระยะหลัง) ควบคุมความสมบูรณ์ของภาพ

กิจกรรมที่ 3

การฝึกปฏิบัติวาดภาพทิวทัศน์บนบก, สิ่งก่อสร้าง, ทะเล

1. ฝึกปฏิบัติวาดภาพทิวทัศน์บนบกตามขั้นตอน

ขั้นที่ 1 มองหาความประทับใจในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ (มุมแบบใด เพราะอะไรจึงชอบ)

.....

.....

.....

ขั้นที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์มุมที่ชอบที่เห็นว่าสวยอย่างไร

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกมุมวาดภาพ (มุมนี้เพราะอะไรในเรื่องจุดสนใจ จุดรอง การจัดภาพ)

.....

.....

.....

ขั้นที่ 4 การร่างภาพทิวทัศน์ (ใช้หลักทัศนียภาพแบบใด)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้นักศึกษาวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์ทางบกลงในกรอบสี่เหลี่ยมด้านล่างนี้

ผลการปฏิบัติการวาดภาพทิวทัศน์ทางบก

วาดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ ชื่อภาพ _____

ประเมินด้วยตนเอง

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุงส่วนใด

2. ฝึกปฏิบัติวาดภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้างตามขั้นตอน

ขั้นที่ 1 มองหามุมของอาคารสิ่งก่อสร้างที่ประทับใจ ที่ชอบ ที่เห็นว่าสวยงาม ให้ระบายละเอียด

.....

.....

.....

ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์มุมที่ชอบ ที่เห็นว่าสวยงามนำวาดภาพ (ว่ามีเนื้อหาสาระ, มีความแปลกตาอะไร)

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกมุมวาดภาพ (ระบุจุดสนใจ, การจัดภาพ ฯลฯ) เพราะเหตุใดจึงเลือกมุมนี้

วาดภาพ

.....

.....

.....

ขั้นที่ 4 การร่างภาพตามหลักทัศนียภาพแบบใด

.....

.....

.....

ขั้นที่ 5 การลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาอย่างไร

.....

.....

.....

ขั้นที่ 6 การตกแต่งระยะกลาง ระยะหลัง และท้องฟ้าอย่างไร

.....

.....

.....

ให้นักศึกษาวาดภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้างลงในกรอบสี่เหลี่ยมด้านล่างนี้

ผลการปฏิบัติการวาดภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง

วาดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ ชื่อภาพ _____

ประเมินตนเอง

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุงส่วนใด

3. ฝึกปฏิบัติวาดภาพทิวทัศน์ทะเลตามขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การใช้หลักทัศนียภาพคู่กับการจัดองค์ประกอบศิลป์ การมองหา หรือสร้างความประทับใจ
ในธรรมชาติบริเวณริมชายหาดได้มองหาพบอะไรที่ประทับใจบ้าง(อาจจะวาดภาพแม่น้ำ ลำคลองใกล้บ้านก็
ย่อมได้)

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 2 ขั้นการคิดวิเคราะห์มุมที่ชอบ ที่ประทับใจในความงาม ความสวยของธรรมชาติทะเล
มีหรือไม่อย่างไร (จุดเด่น, จุดรอง มีแสงเงา บรรยากาศอย่างไร)

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 3 ขั้นตัดสินใจคัดเลือกมุมวาดภาพ ใช้วิธีการคัดเลือกมุมวาดภาพอย่างไร (มีจุดสนใจ, จุดรอง
ระยะของภาพ การจัดภาพแบบเอกภาพ, สมดุล)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นที่ 4 เริ่มใช้หลักการทางทัศนียภาพร่างภาพ สร้างภาพอย่างไร (การร่างภาพ, ระยะของภาพ
การให้แสงเงา การเก็บรายละเอียดของภาพ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้นักศึกษาวาดภาพทิวทัศน์ทะเลลงในกรอบสี่เหลี่ยมด้านล่างนี้ (อาจจะวาดภาพแม่น้ำ ลำคลอง ใกล้บ้าน แทนภาพทะเลได้)

ผลการปฏิบัติการวาดภาพทิวทัศน์ทะเล (หรือแม่น้ำ ลำคลอง)

วาดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ ชื่อภาพ _____

ประเมินด้วยตนเอง

☐ พอใจมาก

☐ พอใจ

☐ ปรับปรุงส่วนใด

บรรณานุกรม

- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. ทฤษฎีวาดเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทเฟื่องฟ้าพรินต์ติ้ง จำกัด, 2544.
- ธานี สังข์เอี้ยว. วาดเส้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิก จำกัด, 2553.
- บรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง. กล้าวาด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด, 2545.
- พิษณุ ประเสริฐผล. วาดเส้นด้วยดินสอ พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟิร์ท ออฟเซท, 2549.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัทเพื่อนพิมพ์ จำกัด. 2530
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2538.
- ลาก อำไพรัตน์. การวาดเส้นคนเหมือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มายด์ พลัสบริสซิง, 2547.
- สมโภชน์ อุปอินทร์. วาดเส้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2527.
- อนันต์ ใจงามและคณะ. เอกสารประกอบการศึกษาคณะศิลปกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม. นครปฐม : วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม, 2528. อัดสำเนา
- อารี สุทธิพันธุ์. แบบเรียนศิลปศึกษา ส012 การวาดเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2519.

www.kroobannok.com/14297

แบบทดสอบหลังเรียน

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การวาดภาพมีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ภาพเขียนสีฝาผนังในโบสถ์ของวัดวาอารามต่าง ๆ
- ข. ภาพที่เกิดจากการลาก ชูด ชีด ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียน
- ค. ภาพระบายสี บนพื้นระนาบต่าง ๆ
- ง. ภาพที่เกิดจากการใช้เครื่องมือใด ๆ ละเลงสีให้เกิดภาพที่สวยงาม

2. วิธีการฝึกฝนวิธีใดที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาวิชาศิลปะที่นิยมใช้เป็นหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน

- ก. ฝึกการผสมสี การใช้พู่กัน การระบายสีเทคนิคต่าง ๆ
- ข. ฝึกการประยุกต์วัสดุในธรรมชาติมาใช้เป็นวัสดุ อุปกรณ์ฝึกวาดภาพ
- ค. ฝึกฝนจิตใจผู้เรียนจะเรียนวาดภาพให้หนึ่งและมีสมาธิ
- ง. ฝึกการวาดภาพลายเส้นเทคนิคต่าง ๆ

3. ข้อใดเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างภาพลวงตา 3 มิติ ให้เกิดขึ้นบนพื้นระนาบแบน ๆ ที่เป็น 2 มิติ
ในการวาดภาพลายเส้น

- ก. เส้นที่ทำให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ ของแสงและเงา
- ข. เส้นที่ทำให้เกิดความเบา ความหนักในการวาดภาพลายเส้น
- ค. เส้นที่ทำให้เกิดรูปร่าง ท่าทางของรูปทรงในการวาดภาพ
- ง. เส้นที่ทำให้เกิดพื้นผิวต่าง ๆ กันในงานวาดภาพลายเส้น

4. การฝึกฝนเบื้องต้นเพื่อเพิ่มทักษะในการควบคุมการใช้มือและสายตาให้สัมพันธ์กันในการ
ถ่ายทอดรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ที่มองเห็น จะใช้วิธีการฝึกแบบใด

- ก. การเขียนภาพระบายสี
- ข. การถ่ายภาพอัดล้างภาพถ่าย
- ค. การวาดภาพ
- ง. การปั้น แกะสลัก

5. การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปร่าง รูปทรง ขนาด สัดส่วน แสงและเงา ตามที่ตามองเห็น
ธรรมชาติและวัตถุต่าง ๆ เป็นการวาดภาพแบบใด
- ก. การวาดภาพแบบไอเดียลิสซึม
 - ข. การวาดภาพแบบเรียลิสติก
 - ค. การวาดภาพแบบเอ็ปสแตรก
 - ง. การวาดภาพแบบเชมิ แอ็ปสแตรก
6. ข้อใดไม่เข้ากลุ่มกับการจัดภาพให้เป็นเอกภาพ
- ก. การจัดภาพแบบซ้าย – ขวาเหมือนกัน
 - ข. การจัดภาพให้รูปทรงทับซ้อนกัน
 - ค. การจัดภาพโดยใช้เส้นเชื่อมระหว่างรูปทรงในภาพเข้าด้วยกัน
 - ง. การจัดภาพแบบใช้เส้นรอบนอกล้อมภาพให้เป็นกลุ่มเดียวกัน
7. เทคนิคในการเน้นจุดสนใจในภาพให้เด่นชัดขึ้น ควรใช้วิธีการใด
- ก. การใช้พื้นผิวและเส้นในรูปทรงเน้น
 - ข. การใช้จุดและช่องว่างเน้น
 - ค. การใช้ขนาดของรูปทรงและแสง เงา เน้น
 - ง. การใช้ระยะและสัดส่วนเน้น
8. จะวาดภาพที่แสดงน้ำหนักร่อนแก่ของแสงและเงาที่นุ่มนวลและสามารถเก็บรายละเอียดของภาพได้ดี
ควรใช้กระดาษที่มีลักษณะพื้นผิวเช่นไรในการวาดภาพ
- ก. กระดาษที่มีพื้นผิวหยาบมาก ๆ
 - ข. กระดาษที่มีพื้นผิวหยาบ
 - ค. กระดาษที่มีพื้นเรียบปานกลาง
 - ง. กระดาษที่มีพื้นผิวเรียบ
9. การฝึกฝนวาดภาพลายเส้นมุมมองในระดับใดที่นิยมใช้ในการฝึกวาดภาพขั้นพื้นฐานก่อนการฝึกวาด
มุมมองระดับอื่น ๆ
- ก. มุมมองระดับตามมอง
 - ข. มุมมองระดับตาคนมอง
 - ค. มุมมองระดับตานกมอง
 - ง. มุมมองระดับศิลปินมอง

10. วิธีใดที่นิยมใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกมุมที่ชอบที่เห็นว่า สวยงามในการวาดภาพที่มีความประหยัดและง่ายในการหามุมวาดภาพ
- ก. การขอคำแนะนำในการคัดเลือกมุมที่สวยงามจากครูศิลปะหรือศิลปินด้านจิตรกรรม
 - ข. การใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้ส่องหามุมต่าง ๆ ในธรรมชาติที่สวยงาม
 - ค. การใช้กล้องถ่ายรูป ถ่ายภาพมุมที่สวยงามมาใช้คัดเลือกมุมวาดภาพ
 - ง. การเดินเล่นหามุมต่าง ๆ ที่สวยงามในธรรมชาติจนพบ
11. ข้อใดเป็นหลักการสำคัญยิ่งที่ทำให้การวาดภาพลายเส้นแบบเหมือนจริงประสบความสำเร็จ
- ก. โครงสร้างของภาพที่ถูกสัดส่วน
 - ข. น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่ถูกต้อง
 - ค. วิธีการร่างภาพแบบเบา ๆ นุ่มนวลในระยะเริ่มต้นวาดภาพ
 - ง. เครื่องมือวาดภาพและวัสดุที่ใช้มีคุณภาพสูง
12. การวัดสัดส่วนของภาพที่ถูกต้องก่อนลงมือร่างภาพวาดลายเส้นที่นิยมใช้ในการฝึกฝนผู้สนใจศึกษางานศิลปะคือวิธีใด
- ก. การประมาณโดยการวัดระยะ ขนาดของรูปทรงจริงที่จะวาด
 - ข. การประมาณด้วยสายตาโดยใช้ดินสอวาดภาพช่วยวัด
 - ค. การคำนวณด้วยเครื่องวัดขนาด สัดส่วนของภาพ
 - ง. การใช้ทักษะ ความชำนาญเฉพาะตัวของผู้วาดภาพ
13. ข้อใดไม่ใช่วิธีการวัดสัดส่วนของรูปทรงโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนในภาพที่มองเห็น
- ก. การวัดสัดส่วนหาตำแหน่งกลางภาพตามความสูงของรูปทรงที่จะวาดภาพ
 - ข. การวัดสัดส่วนโดยใช้เส้นตั้งฉากและเส้นแนวนอนเปรียบเทียบหาสัดส่วนของภาพ
 - ค. การวัดสัดส่วนโดยใช้เครื่องมือวัดขนาด สัดส่วนของภาพตามที่สายตามองเห็นวัตถุ
 - ง. การวัดสัดส่วนโดยการเปรียบเทียบส่วนใดส่วนหนึ่งในภาพกับส่วนอื่น ๆ ในภาพ
14. การวาดภาพให้มีมิติใกล้ – ไกล มีความถูกต้องในการมองเห็นระยะ ควรใช้หลักการใดสร้างสรรค์ภาพวาด
- ก. ทศนิยมภาพวิทยา
 - ข. ทศนวิสัยในการแสดงออก
 - ค. การคำนวณระยะของภาพด้วยสายตา
 - ง. สายตาที่คมชัดของผู้มองภาพรับรู้ด้วยตนเอง

15. จุจรวมสายตาแบบจุดเดียวบนเส้นระดับสายตา เมื่อก่อให้เกิดภาพในแนวเส้นเปอร์เปกทิฟแล้ว จะทำให้ภาพรูปทรงวัตถุที่มีขนาดเท่ากันที่มองเห็นต่างระยะกันเป็นเช่นไร
- ก. ระยะหน้าจะมีขนาดรูปทรงใหญ่ ระยะถัดไปของรูปทรงจะค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นเข้าหาจุดรวมสายตา
 - ข. ระยะหน้าจะมีขนาดรูปทรงใหญ่ ระยะถัดไปของรูปทรงจะค่อย ๆ เล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตา
 - ค. ระยะหน้าของรูปทรงมีขนาดเล็ก ระยะถัดไปของรูปทรงจะค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นเข้าหาจุดรวมสายตา
 - ง. ระยะหน้าของรูปทรงจะมีขนาดเล็ก ระยะถัดไปของรูปทรงจะค่อย ๆ เล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตา
16. การฝึกปฏิบัติการใช้เส้นแบบต่าง ๆ ในการศึกษาการวาดภาพลายเส้นโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยในการฝึก นอกจากมือและอุปกรณ์การวาดภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสิ่งใด
- ก. เพื่อให้เกิดมาตรฐานกันและความประหยัดในการวาดภาพ
 - ข. เพื่อให้เกิดความมั่นใจของผู้ฝึกฝนในการวาดภาพ
 - ค. เพื่อให้เกิดความเคยชิน ความสนใจในการใช้เส้นแบบต่าง ๆ
 - ง. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของมือ สายตา และสมองของผู้ฝึกวาดภาพ
17. คุณค่า (Value) ในงานศิลปะมีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. ความเข้มข้นในการเลือกใช้ทัศนธาตุ
 - ข. ความอ่อนแก่ของแสงและเงาบนรูปทรงวัตถุ
 - ค. ความสวย ความดีในงานศิลปะ
 - ง. ความมีคุณค่าทางมูลค่าของผลงานศิลปะ
18. ระยะตื้นลึกในภาพวาดลายเส้น ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกแก่ผู้ชมงาน ความรู้สึกดังกล่าวเกิดจากภาพเช่นไรในการวาดภาพ
- ก. ภาพลวงตา
 - ข. ภาพล่องใจ
 - ค. ภาพลวงจิต
 - ง. ภาพได้จิตสำนึก
19. ในการวาดภาพใช้แสงชนิดใดกระทบรูปทรงของวัตถุที่เป็นแบบในการวาดภาพได้เหมาะสมและนิยมใช้ในการศึกษาและสร้างสรรค์งานของศิลปินอาชีพ
- ก. แสงจากโคมไฟตะเกียง
 - ข. แสงจากหลอดไฟฟ้า
 - ค. แสงจากดวงอาทิตย์
 - ง. แสงจากดวงจันทร์

20. ระยะความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบบนรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ที่สายตามนุษย์มองเห็นและสามารถแยกแยะได้จำนวนกี่ระดับ
- ก. 10 ระดับ
ข. 9 ระดับ
ค. 8 ระดับ
ง. 7 ระดับ
21. วิธีการจัดทิศทางของแสงเข้ากระทบบนรูปทรงของวัตถุที่เป็นแบบในการวาดภาพ นิยมจัดให้แสงเข้าทิศทางใดที่ดีที่สุดในการวาดภาพ
- ก. เข้าทางด้านหน้าตรงของรูปทรงวัตถุ
ข. เข้าทางด้านหน้าเฉียง 45 องศาของรูปทรงวัตถุ
ค. เข้าทางด้านบนลงล่างของรูปทรงวัตถุ
ง. เข้าทางด้านหลังของรูปทรงวัตถุ
22. ข้อใดคือเหตุผลสำคัญในการใช้ฝึกฝนผู้ที่สนใจฝึกวาดภาพในเรื่องแสงและเงาที่ปรากฏบนรูปทรงวัตถุทรงกลมผิวเรียบมัน
- ก. เพราะแสงเงาบนวัตถุทรงกลมผิวเรียบ มัน มีความเหมือนกับแสงเงาบนวัตถุต่าง ๆ ในธรรมชาติ
ข. เพราะน้ำหนักร่องอ่อนแก่ของแสง และเงาที่จะเกิดบนวัตถุทรงกลมเท่านั้น สามารถเป็นสื่อเรียนรู้และฝึกทักษะได้
ค. เพราะแสงเงาบนวัตถุทรงกลมผิวเรียบมัน ก่อให้เกิดน้ำหนักร่องอ่อนแก่ของแสงและเงาทุกระดับที่ชัดเจนต่อการเรียนรู้และฝึกทักษะ
ง. เพราะรูปทรงอื่น ๆ นอกจากวัตถุทรงกลมแล้วจะไม่เกิดน้ำหนักร่องอ่อนแก่ของแสงและเงาที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะ
23. ค่าความอ่อนแก่ของเงาบนรูปทรงของวัตถุเทียบกับระดับใดของแสงเงาที่สายตาคณเราสามารถแยกแยะได้ด้วยตาเปล่า
- ก. ระดับ 8 – 9
ข. ระดับ 4 – 7
ค. ระดับ 1 – 3
ง. ระดับ 0

24. เหตุใดผู้ที่ฝึกวาดภาพลายเส้นต้องวิเคราะห์น้ำหนักร่องแสงและเงาที่กระทบรูปทรงของวัตถุให้เป็นพื้นระนาบแบนราบก่อนลงมือวาดภาพ
- ก. เพราะทำให้มองเห็นคุณค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาบนวัตถุได้ชัดเจน
 - ข. เพราะเป็นขั้นตอนของการวาดภาพที่นิยมใช้ก่อนการวาดภาพ
 - ค. เพราะพื้นระนาบที่แบนราบก่อให้เกิดแสงและเงาที่กลมกลืนกัน
 - ง. เพราะพื้นระนาบบนรูปทรงของวัตถุก่อให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่
25. เพราะเหตุใดผู้ที่ฝึกวาดภาพลายเส้นควรฝึกวาดภาพหุ่นนิ่งให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการถ่ายทอดรูปทรง 3 มิติลงบนพื้นระนาบ 2 มิติ
- ก. เป็นการลงทุนน้อย ผลที่ได้มากคุณค่าในทางศิลปะ
 - ข. เป็นภาพที่วาดได้ง่าย วาดได้รวดเร็ว และสวย
 - ค. เป็นภาพไม่เคลื่อนไหว สะดวกในการจัดหาแบบวาดและการฝึกวาด
 - ง. เป็นภาพที่ไม่ต้องใช้การสังเกตมากในการถ่ายทอดรูปและพื้น แสงและเงา
26. การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่งมีหลักสำคัญอยู่ที่ข้อใด
- ก. จุด เส้น สี แสง เงา
 - ข. แบบแผนของรูปทรงและค่าน้ำหนักของแสงและเงา
 - ค. รูปร่าง และขนาดสัดส่วนของวัตถุ
 - ง. แบบแผนของการจัดวางหุ่นและการกำหนดทิศทางของแสง
27. ในการมองรูปทรงของหุ่นนิ่ง สิ่งแรกที่จะช่วยกำหนดขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรงของวัตถุได้ง่าย คือการมองรูปทรงของวัตถุอย่างไร
- ก. การมองให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต
 - ข. การมองให้เหมือนธรรมชาติมากที่สุด
 - ค. การมองให้เป็นพื้นระนาบที่แบนราบ
 - ง. การมองให้เห็นเป็นโครงสร้างภายในของรูปทรงวัตถุที่วาด
28. การวาดภาพหุ่นนิ่ง ควรวาดให้เกิดระยะใกล้ – ไกลกี่ระยะ
- ก. 2 ระยะ
 - ข. 3 ระยะ
 - ค. 4 ระยะ
 - ง. 5 ระยะ

29. การจัดวางภาพของหุ่นนิ่งที่ดีและเหมาะสมมากที่สุดคือข้อใด

- ก. การจัดวางรูปทรงแบบเท่ากันทั้งสองด้าน
- ข. การจัดวางรูปทรงแบบกระจายเต็มพื้นที่วาดภาพ
- ค. การจัดวางรูปทรงให้มีจุดเด่นทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพ
- ง. การจัดวางรูปทรงที่เป็นจุดเด่นตรงกลางของภาพพอดี

30. ขั้นตอนแรกของการวาดภาพหุ่นนิ่งที่จัดวางหุ่นแบบซับซ้อนมาก คือข้อใด

- ก. การสังเกตรูปแบบของรูปทรงโดยรวมในการกินพื้นที่บนพื้นระนาบที่จะวาดภาพ
- ข. การร่างเส้นรูปร่างของวัตถุแบบรวม ๆ อย่างคร่าว ๆ
- ค. การเริ่มต้นลงมือวาดภาพจุดเด่นให้เป็นตำแหน่งที่หนึ่งในภาพ
- ง. การคิดวิเคราะห์การลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงาในภาพ

31. “วัตถุขนาดเท่ากันมีหลายชิ้น แต่วางในจุดต่างกัน ทำให้มองเห็นวัตถุมีขนาดใหญ่กว่าในจุดระยะหน้า และมองเห็นวัตถุเล็กกว่าในจุดที่อยู่ระยะหลัง” จากข้อความดังกล่าวเป็นเรื่องของหลักการใด

- ก. หลักทัศนศึกษาในจุดจัดวาง
- ข. หลักทัศนียภาพวิทยา
- ค. หลักทัศนวิสัยในการมองเห็น
- ง. หลักทัศนศึกษาในการรับรู้

32. แก้วใส่น้ำอยู่ต่ำกว่าเส้นระดับสายตามากเท่าไร จะมีผลต่อการมองเห็นภาพแก้วน้ำเป็นเช่นภาพใด

33. “ภูมิประเทศบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น”จากข้อความดังกล่าวเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับข้อใด

ก. จุลทัศน์

ข. ทศนวิสัย

ค. ทิวทัศน์

ง. โลกทัศน์

34. การวาดภาพธรรมชาติ และสิ่งที่คนเราสร้างขึ้นจะดูสวยงาม มีความถูกต้องในการมองเห็นต้องยึดหลักการใดในการวาดภาพ

ก. หลักการมองความจริง

ข. หลักทัศนียภาพวิทยา

ค. หลักสังขธรรม

ง. หลักการรับรู้

35. ภาพเกี่ยวข้องกับภูมิประเทศ พื้นดิน อาจมีคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ คือข้อใด

ก. Seascape

ข. Architectural Landscape

ค. Skyscape

ง. Landscape

36. การให้ความสำคัญกับหลักทัศนียภาพในการวาดภาพทิวทัศน์ประเภทใดมากที่สุด

ก. สิ่งก่อสร้าง

ข. ท้องฟ้า

ค. ทะเล

ง. ปก

37. สิ่งใดช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์คล้ายตามให้เกิดขึ้นแก่ผู้ชมภาพทิวทัศน์มากกว่าสิ่งอื่น

ก. ทิศทาง มุมวาดภาพ

ข. เส้น รูปร่าง รูปทรง

ค. แสงและเงาในภาพ

ง. เนื้อหาสาระในการวาดภาพ

38. จุดสนใจในภาพทิวทัศน์ ควรมีแสงและเงาเด่นชัด จึงจะเป็นการเน้นให้น่าสนใจ ควรจัดวางไว้ในระยะใดของภาพ
- ก. ระยะหน้า
 - ข. ระยะหลัง
 - ค. ระยะใกล้จุดรวมสายตา
 - ง. ระยะใดก็ได้
39. ตั้งใจวาดให้จุดเด่นของภาพอยู่ในระยะกลางของภาพแล้วระยะหน้าของภาพจะวาดอย่างไร
- ก. วาดให้มีความอ่อนแก่ของแสงและเงาเด่นชัด
 - ข. วาดให้เน้นเนื้อหาสาระของภาพเป็นเอกภาพ
 - ค. วาดให้มีการเน้นเส้น แสงและเงา พื้นผิว
 - ง. วาดให้เป็นจุดนำสายตาไปสู่ระยะอื่น ๆ ในภาพ
40. เพราะเหตุใด ในขณะที่ศิลปินวาดภาพทิวทัศน์จะไม่พิถีพิถันในการใช้อุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยวัดและขีดในการสร้างภาพตามหลักทัศนียภาพทั้ง ๆ ที่ต้องยึดหลักทัศนียภาพอย่างเคร่งครัด
- ก. เพราะตั้งใจให้หลักทัศนียภาพผิดเพี้ยนไปเล็กน้อย
 - ข. เพราะต้องการเน้นภาพให้งามเป็นสำคัญ แต่ก็แสดงออกให้ถูกหลักทัศนียภาพด้วย
 - ค. เพราะขาดความรู้ ความชำนาญในหลักการทางทัศนียภาพ จึงไม่เคร่งครัดในการวาดภาพ
 - ง. เพราะการใช้อุปกรณ์ช่วยวัด ช่วยขีดเส้นในภาพ จะทำให้ภาพดูถูกต้อง อ่อนช้อยมากขึ้น

เฉลยแบบทดสอบและกิจกรรม

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ค 9. ค 17. ง 25. ข 33. ค
2. ข 10. ง 18. ข 26. ค 34. ข
3. ข 11. ข 19. ง 27. ง 35. ก
4. ก 12. ก 20. ค 28. ค 36. ค
5. ก 13. ง 21. ก 29. ง 37. ก
6. ข 14. ง 22. ข 30. ข 38. ข
7. ง 15. ก 23. ค 31. ง 39. ค
8. ก 16. ค 24. ง 32. ง 40. ก

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1. ข 9. ข 17. ข 25. ค 33. ค
2. ง 10. ข 18. ก 26. ข 34. ก
3. ก 11. ข 19. ค 27. ก 35. ง
4. ค 12. ข 20. ข 28. ข 36. ก
5. ข 13. ค 21. ข 29. ค 37. ค
6. ก 14. ก 22. ค 30. ก 38. ก
7. ค 15. ข 23. ข 31. ข 39. ง
8. ง 16. ง 24. ก 32. ก 40. ข

เจดยกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น

กิจกรรมที่ 1

1. การวาดภาพลายเส้นหรือการวาดเขียน หมายถึง การวาดเขียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ลงบนระนาบ เพื่อให้เห็นเป็นรูปร่าง รูปทรงตามที่ต้องการ สามารถสร้างความเข้าใจ ความรู้สึกในความงามขึ้นชมในคุณค่าด้านต่าง ๆ ของภาพ

2. การวาดภาพลายเส้นมีความสำคัญ คือ เป็นวิชาพื้นฐานสำหรับผู้เรียนศิลปะและการออกแบบ เป็นการฝึกทักษะในด้านการควบคุมการใช้มือและสายตาให้สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะการร่างภาพให้ถูกต้องในรูปร่าง ขนาด สัดส่วน การให้น้ำหนักของแสงและเงาในภาพได้ถูกต้องตามความจริง ตามที่สายตามองเห็นวัตถุต่าง ๆ ได้

กิจกรรมที่ 2

1. การวาดภาพลายเส้น แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบมีแนวทางในการวาดภาพลายเส้นดังนี้

1. การวาดภาพลายเส้นที่มีรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปแบบ รูปลักษณะตามที่ปรากฏจริงในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นภาพ คน สัตว์ สิ่งของหรือวัตถุต่าง ๆ ผู้วาดต้องถ่ายทอดรูปแบบให้มีขนาด สัดส่วน แสง และเงาให้คล้ายของจริงตามที่สายตามองเห็นสิ่งดังกล่าวให้มากที่สุด

2. การวาดภาพลายเส้นที่มีรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi – Abstract) คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติ วัตถุ สิ่งของให้มีรูปลักษณะที่ผิดเพี้ยนไปจากของจริง โดยการตัดทอน หรือเพิ่มเติม แต่ยังสามารถบอกได้ว่ามาจากภาพอะไร ในธรรมชาติหรือวัตถุต่าง ๆ ที่มีจริงในธรรมชาติ

3. การวาดภาพลายเส้นที่มีรูปแบบนามธรรม (Abstract) คือ การวาดภาพลายเส้นที่ถ่ายทอดความงามในรูปแบบขึ้นอยู่กับโครงสร้าง รูปร่าง รูปทรง จังหวะของเส้น สี น้ำหนัก ฯลฯ ของวัตถุ หรือส่วนย่อยบางส่วนของธรรมชาติและวัตถุมายทอด โดยไม่สนใจความเป็นจริงที่ปรากฏทั้งหมด ผู้ชมและศิลปินผู้สร้างงานจะซาบซึ้ง และรับรู้ในความงามในงานศิลปะแบบนี้ได้ตามแต่ละบุคคลจะคิดจินตนาการเอาเองจากภาพที่เขาเห็นสร้างสรรค์ขึ้นมา

กิจกรรมที่ 3

1. เพราะต้องการให้ภาพลายเส้นที่วาดออกมาดูให้เหมาะสมกับหน้ากระดาษ คือ ภาพที่วาดไม่เล็ก ไม่ใหญ่ไม่เอียงข้างใดข้างหนึ่งของหน้ากระดาษ ดูแล้วสวยงาม จึงต้องอาศัยหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์มาช่วยในการจัดวางภาพลงบนพื้นระนาบของแผ่นกระดาษหรือพื้นระนาบอื่น ๆ ที่วาด

2. การจัดภาพแบบเอกภาพ (Unity) คือ การวาดภาพให้มีการรวมสิ่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปเข้าด้วยกัน หรือรวมเป็นหน่วยในการวาดภาพ รวมเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งจุดเด่น จุดรองในภาพ โดยมีวิธีการจัดภาพให้เป็นเอกภาพ 3 วิธี ดังนี้

2.1 วิธีจัดภาพแบบทับซ้อนกันให้รวมกันเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งจุดเด่นและจุดรอง

2.2 วิธีใช้เส้นรอบนอกของภาพกำหนดองค์ประกอบของภาพรวมให้เป็นกลุ่มเดียวกัน ทั้ง

จุดเด่น และจุดรองในภาพ

2.3 วิธีการใช้เส้นเชื่อมมวลสิ่ง 2 – 3 มวลเข้าด้วยกัน ทั้งจุดเด่นและจุดรองในภาพถูกเส้นเชื่อมโยงเข้าเป็นกลุ่มเป็นก้อนเดียวกัน

3. การจัดภาพแบบสมดุล (Balance) คือ การวาดภาพให้มีรูปร่างรูปทรงของภาพที่วาดที่ปรากฏในภาพโดยส่วนรวมทั้งด้านซ้ายและขวามีประมาณว่าเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน การวาดภาพแบบสมดุลมี 2 วิธี คือ

3.1 จัดภาพให้มีความสมดุลในภาพซ้าย – ขวาเท่ากัน

3.2 จัดภาพให้มีความสมดุลด้วยความรู้สึกที่มองเห็นภาพวาดด้วยตา คือ การวางรูปร่าง รูปทรงในภาพซ้าย – ขวาไม่เท่ากัน แต่ใช้น้ำหนักของเส้น เรืองราว รูปทรง ฯลฯ ให้เกิดในภาพและสามารถถ่วงกันได้ด้วยความรู้สึกว่าเป็นภาพมีความสมดุลขึ้นทั้งด้านซ้ายและด้านขวาในภาพนั้น

4. การจัดภาพแบบจุดเด่นและการเน้น (Dominance & Emphasis) คือ การวาดภาพให้เกิดจุดหรือส่วนที่สำคัญของภาพ ซึ่งจะมีความชัดเจนของแสงและเงา ความชัดเจนในรายละเอียดของภาพ สะดุดตา เมื่อเห็นภาพครั้งแรก มีวิธีสร้างจุดเด่นในภาพวาดได้ 4 วิธี คือ

4.1 สร้างจุดเด่นด้วยรูปทรง (Form) คือ วาดภาพให้มีรูปทรงขนาดใหญ่กว่ารูปทรงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จุดเด่นของภาพในรูปเดียวกัน

4.2 สร้างจุดเด่นโดยการวางรูปทรงจุดเด่นไว้ตรงกลางภาพ จัดให้เป็นประธานกลางภาพ รูปทรงอื่น ๆ จัดวางไว้ด้านซ้ายหรือขวาเป็นส่วนรองของภาพ

4.3 สร้างจุดเด่นโดยการใช้เส้นนำสายตาไปหาจุดเด่นของภาพ

4.4 สร้างจุดเด่นโดยการใช้คุณค่าของแสงและเงาเกิดกับรูปทรงที่ตั้งใจให้เป็นจุดเด่น โดยให้มีแสงและเงาที่ชัดเจน ส่วนอื่น ๆ ที่เป็นรูปทรงรองให้มีแสงและเงาไม่ชัดเจน

กิจกรรมที่ 4

1. ดินสอคำมี 2 ชนิด คือ

1.1 ดินสอคำชนิดไส้อ่อน คือ มีไส้ดินสออ่อนนุ่ม มีเกรดหรือมีน้ำหนักความดำน้อยไปหาระดับความดำมาก เริ่มตั้งแต่เกรด B ไปน้ำหนักเข้มขึ้นเรื่อย ๆ ไปจนถึง 6B และเพิ่มขึ้นเป็นเกรด EB และเกรด EE ซึ่งมีความดำมากที่สุด ดินสอชนิดไส้อ่อนเหมาะสำหรับวาดภาพลายเส้นให้มีน้ำหนักอ่อน แก่ของแสงและเงาในภาพได้อย่างดี

1.2 ดินสอดำชนิดใส่แข็ง คือ มีใส่ดินสอดำแข็ง มีเกรดหรือมีน้ำหนักความดำเริ่มจากระดับเกรด H ไปหาระดับ 9H เหมาะสำหรับการวาดเส้นรอบนอกของรูปทรง หรือรูปร่างของภาพมากกว่าการลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาที่เกิดบนรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ในภาพวาด

2. วิธีจับดินสอในการวาดภาพโดยทั่วไป มี 2 วิธี คือ

2.1 วิธีจับดินสอแบบปกติ เหมือนกับจับดินสอเขียนหนังสือทั่วไป คือ จับดินสอให้อยู่ระหว่างปลายนิ้วกลาง นิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มือ ใช้นิ้วก้อยวางบนกระดาษที่วาด

2.2 วิธีจับดินสอแบบคว่ำมือ มีวิธีการจับดินสอ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง คว้าจับดินสอ ส่วนนิ้วนางและนิ้วก้อย ช่วยทำหน้าที่ประคองดินสอให้มั่นคงเวลาลงมือวาดเส้น การจับดินสอแบบคว่ำมือนี้นี้ เหมาะสำหรับการร่างภาพลายเส้นแบบคร่าว ๆ เท่านั้น

3. การเลือกใช้กระดาษในการวาดภาพลายเส้นที่เหมาะสมกับการวาดภาพลายเส้น มี 3 ลักษณะ คือ

3.1 กระดาษผิวเรียบ เหมาะกับการใช้วาดภาพลายเส้นด้วยดินสอดำและดินสอสีที่ต้องการแสดงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในรูปทรงที่วาดภาพและต้องการเก็บรายละเอียดของภาพให้ได้ รายละเอียดดีและมีความนุ่มนวล ประณีตในการวาดภาพ เช่น กระดาษบุรุษ, กระดาษปอนด์

3.2 กระดาษผิวเรียบปานกลาง เหมาะกับการใช้วาดภาพลายเส้นด้วยดินสอสี, แท่งถ่านชาโคล, ปากกาและหมึก

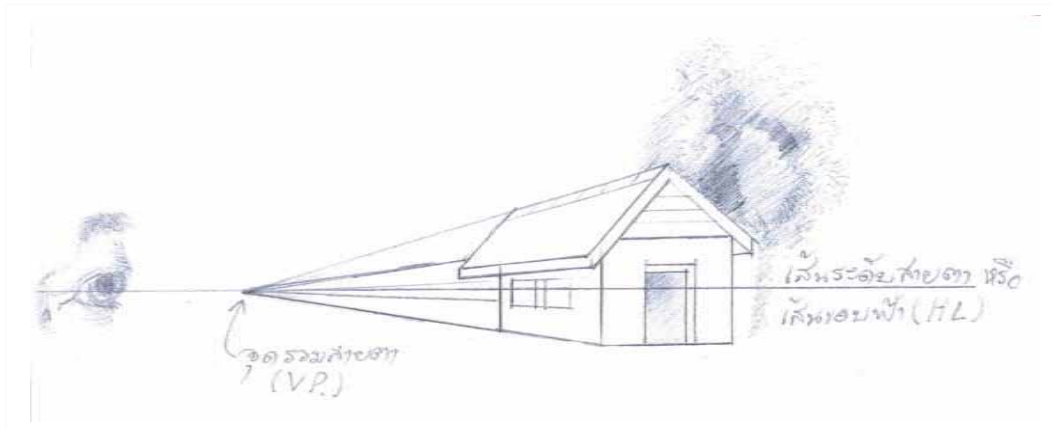
3.3 กระดาษผิวหยาบ เหมาะกับการใช้วาดภาพลายเส้นด้วยแท่งถ่านชาโคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น

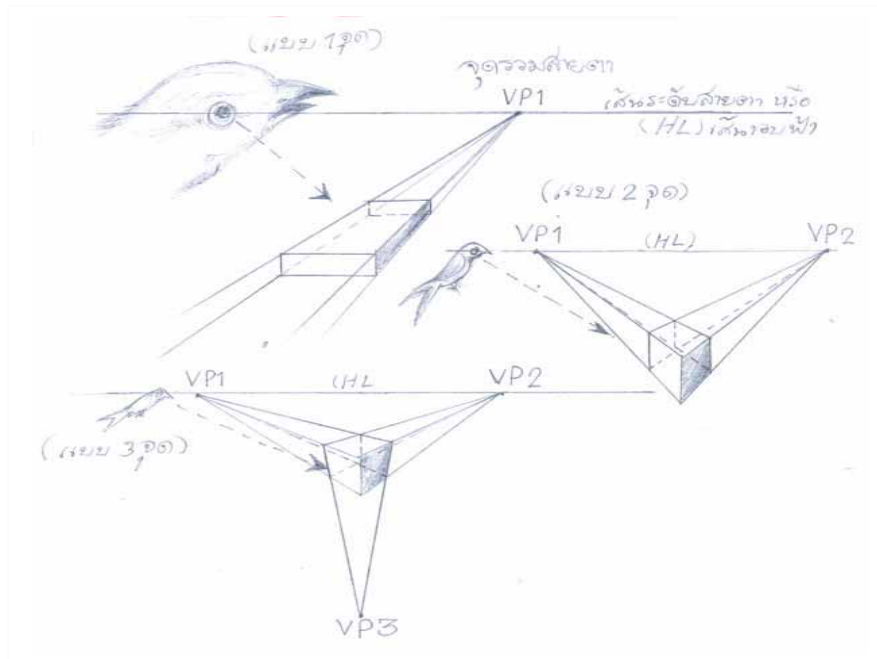
กิจกรรมที่ 1

1. มุมมองในการมองภาพ 3 ระดับ ประกอบด้วย

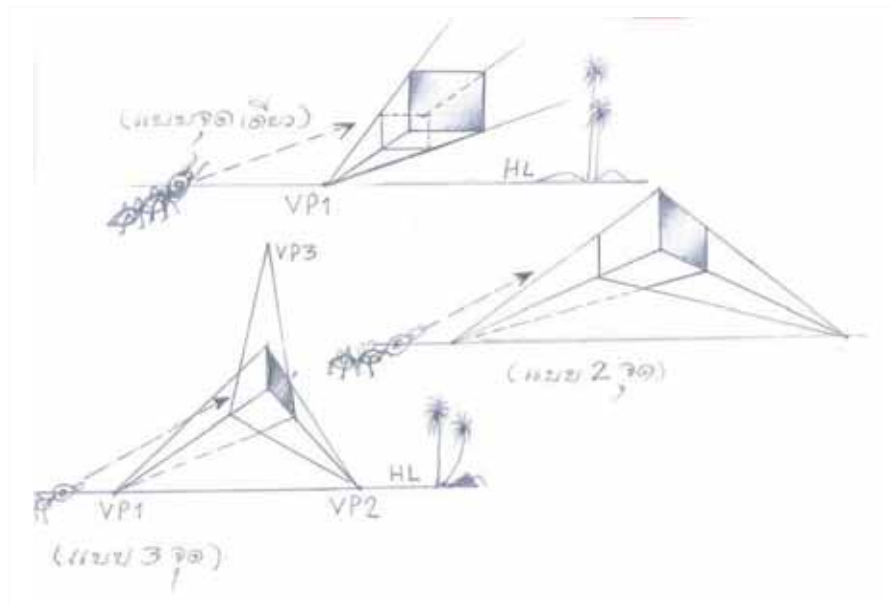
1.1 มุมมองแบบตาคนมอง (Man's Eye View) มีหลักการมองเห็นภาพ ดังนี้ คือ การมองเห็นภาพต่าง ๆ ในระดับสายตาของคนมองปกติในแนวราบกับพื้นดินหรือในระดับเส้นระดับสายตา โดยมีหลักทัศนียภาพในการมองเห็นเสนอเป็นแผนภูมิ ดังนี้

1.2 มุมมองแบบตานกมอง (Bird's Eye View) มีหลักในการมองเห็นภาพ ดังนี้ คือ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ จากที่สูงลงสู่ที่ต่ำกว่า โดยมีหลักทัศนียภาพในการมองเห็น เสนอเป็นแผนภูมิดังนี้

1.3 มุมมองแบบตามคมอง (Ant's Eye View) มีหลักในการมองเห็นภาพดังนี้ คือ การมองในระดับต่ำมองขึ้นไปสู่ที่สูงกว่า โดยมีหลักทัศนียภาพในการมองเห็นเสนอเป็นแผนภูมิดังนี้

2. การคัดเลือกมุมโดยใช้กระดาษแข็งเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 3×5 นิ้วจากแผ่นกระดาษขนาด $5'' \times 7''$ มีวิธีใช้โดยการจับแผ่นกระดาษบริเวณมุมล่างด้านใดด้านหนึ่ง ยื่นแขนออกไปให้สุดแขน เพื่อส่องหามุมต่าง ๆ ในภาพทัศนียภาพตามธรรมชาติข้างหน้าผู้วาด ให้ผู้วาดภาพมองลอดช่องสี่เหลี่ยมที่เจาะไว้ในแผ่นกระดาษโดยหันตาอีกข้างหนึ่ง และใช้ตาอีกข้างหนึ่งมองลอดช่องสี่เหลี่ยมที่เจาะการถือแผ่นกระดาษดังกล่าวสามารถเลื่อนแผ่นกระดาษเข้าออกเพื่อค้นหามุมวาดภาพที่ผู้วาดภาพคิดว่าสวยงาม เหมาะสมแก่การวาดภาพมากที่สุดในบริเวณนั้น

3. การร่างภาพลายเส้นด้วยวิธีการวัดสัดส่วนของภาพ โดยการประมาณด้วยสายตาเป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนของภาพวัตถุที่วาดด้วยการใช้ดินสอที่วาดภาพวัดระยะโดยผู้วาดภาพจะต้องจับดินสอในลักษณะตั้งตรงแนวนอนหรือตั้งนอนแนวราบไปกับพื้น และยื่นมือออกไปจนสุดปลายแขนให้ขนานกับพื้นดิน พร้อมทั้งหันตาข้างหนึ่งให้ตาอีกข้างหนึ่งมองผ่านดินสอไปยังวัตถุหรือหุ่นที่วาดมองเห็นทั้งดินสอและวัตถุที่จะวาดภาพไปพร้อม ๆ กัน กำหนดระยะของส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุเป็นเกณฑ์สำหรับวัดเปรียบเทียบกับระยะอื่น ๆ ในภาพวัตถุชิ้นนั้นต่อไป

กิจกรรมที่ 2

1. ทัศนียภาพมีความสำคัญต่อการแสดงออกในงานวาดภาพลายเส้น เพราะเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ภาพวาดดูมีชีวิต ละเอียด ใกล้เคียงในภาพให้เกิดขึ้นโดยมีหลักการ คือ สิ่งที่อยู่ใกล้ตาจะมีขนาดใหญ่ สิ่งที่อยู่ไกลตาจะมีขนาดเล็ก

2. ทัศนียภาพแบบจุดเดียว มีหลักการวาดภาพ คือ ภาพจะเกิดจากเส้นระดับสายตา 1 เส้น กำหนดให้มีจุดรวมสายตา 1 จุด ลงบนเส้นระดับสายตา ภาพจะเกิดในระดับเส้นระดับสายตาหรือเกิดเหนือเส้นระดับสายตา หรือเกิดใต้ระดับสายตาก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะจุดมองภาพว่าจะมองภาพระดับใด คือ

มองภาพระดับสายตา (ระดับตาคนมอง) มองภาพระดับเหนือเส้นระดับสายตา (ระดับตามมอง) มองภาพระดับต่ำกว่า เส้นระดับสายตา (ระดับตานกมอง) ภาพจะเกิดโดยลากเส้นจากจุดตัดของเส้นตั้งฉากกับเส้นแนวนอนไปยังจุดรวมสายตา ก็จะเกิดรูปทรงของภาพที่จะวาดขึ้น

3. ทศนิยมภาพแบบ 2 จุด เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา 2 จุดในภาพ ภาพจะเกิดในระดับเส้นระดับสายตา หรือเกิดเหนือเส้นระดับสายตา หรือเกิดใต้เส้นระดับสายตาที่ย่อมเกิดได้ทุกกรณีขึ้นอยู่กับ การมองของผู้มองภาพว่าจะมองภาพระดับใด การเกิดภาพโดยลากเส้นจากจุดตัดของเส้นตั้งฉากกับเส้นแนวนอน ไปยังจุดรวมสายตาแต่ละข้างทั้ง 2 จุด ก็จะเกิดรูปทรงของภาพขึ้น มองเห็นภาพได้ 2 ข้าง คือ ด้านหน้า และด้านข้างรูปทรงโดยสามารถมองเห็นภาพในลักษณะเรียวยาวเล็กลงเข้าหาจุดรวมสายตา

4. ทศนิยมภาพแบบ 3 จุด เป็นการวาดภาพที่มีจุดรวมสายตา 3 จุด ภาพจะเกิดในระดับเช่นเดียวกับ ทศนิยมภาพแบบ 2 จุด คือ ในระดับเส้นระดับสายตา เหนือเส้นระดับสายตา หรือเกิดใต้เส้นระดับสายตาที่ย่อมเกิดได้ มองเห็นภาพที่วาด 3 ด้าน คือ ด้านข้างซ้าย ด้านข้างขวาและด้านบนหรือด้านล่างของภาพก็ได้ ขึ้นอยู่กับการมองภาพระดับใด

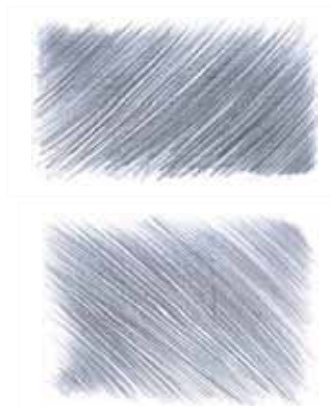
กิจกรรมที่ 3

1. เส้นชนิดต่าง ๆ ในการวาดภาพ มี 9 ชนิด ประกอบด้วย

1. เส้นทแยง 45 องศา (ซ้าย – ขวา)
2. เส้นแนวนอน
3. เส้นสานไขว้
4. เส้นสานตั้ง
5. เส้นขัดกัน
6. เส้นเกิดจากการถู
7. เส้นตั้ง
8. เส้นไม่ต่อเนื่อง
9. เส้นวงกลม

2. ฝึกปฏิบัติวาดเส้นชนิดต่าง ๆ ชนิดละ $\frac{1}{2}$ หน้ากระดาษด้วยดินสอคำเกรด EE

2.1 เส้นทแยงซ้าย 45 องศา

2.2 เส้นทแยงขวา 45 องศา

2.3 เส้นแนวนอน

2.4 เส้นสานไขว้

2.5 เส้นขัดกัน

2.6 เส้นเกิดจากการถู

2.7 เส้นตั้ง

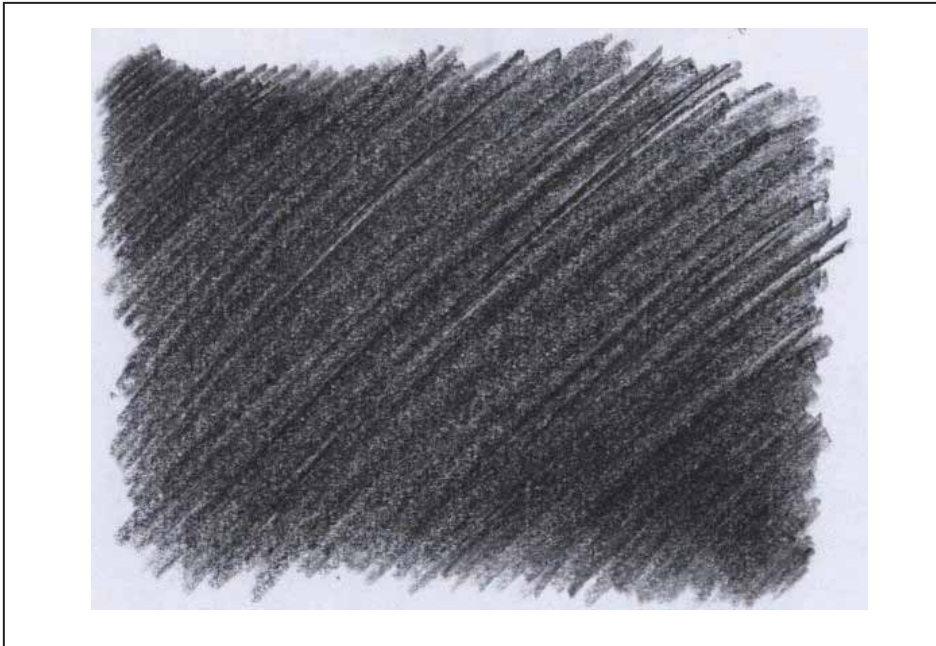

2.8 เส้นไม่ต่อเนื่อง

2.9 เส้นวงกลม

3. ปฏิบัติการฝึกฝนการลงเส้นในบริเวณที่เป็นเงาเข้ม (โดยไม่ลงเส้นซ้ำ ๆ จนทำให้กระดาษชำรุด)

ผลการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวาดเส้นขึ้นกับผู้ปฏิบัติประเมินตนเอง

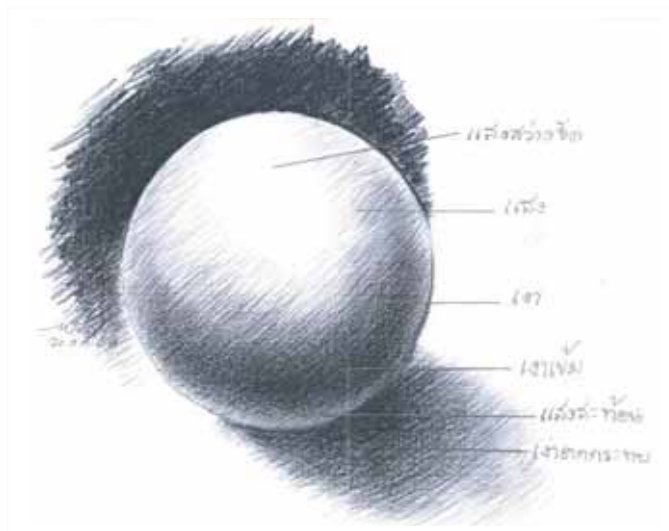
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น

กิจกรรมที่ 1

1. คุณค่า (Value) หมายถึง ค่าของความอ่อนแก่ของสีขาวยที่ไล่กันขึ้นไปจนถึงสีดำ
2. คุณค่า (Value) ในงานทัศนศิลป์ หมายถึง ค่าของความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่กระทบรูปทรงของวัตถุ
3. แสง (Light) หมายถึง บริเวณที่สว่างบนวัตถุที่แสงตกกระทบ
4. เงา (Shadow) หมายถึง บริเวณที่ไม่ถูกแสงตกกระทบ

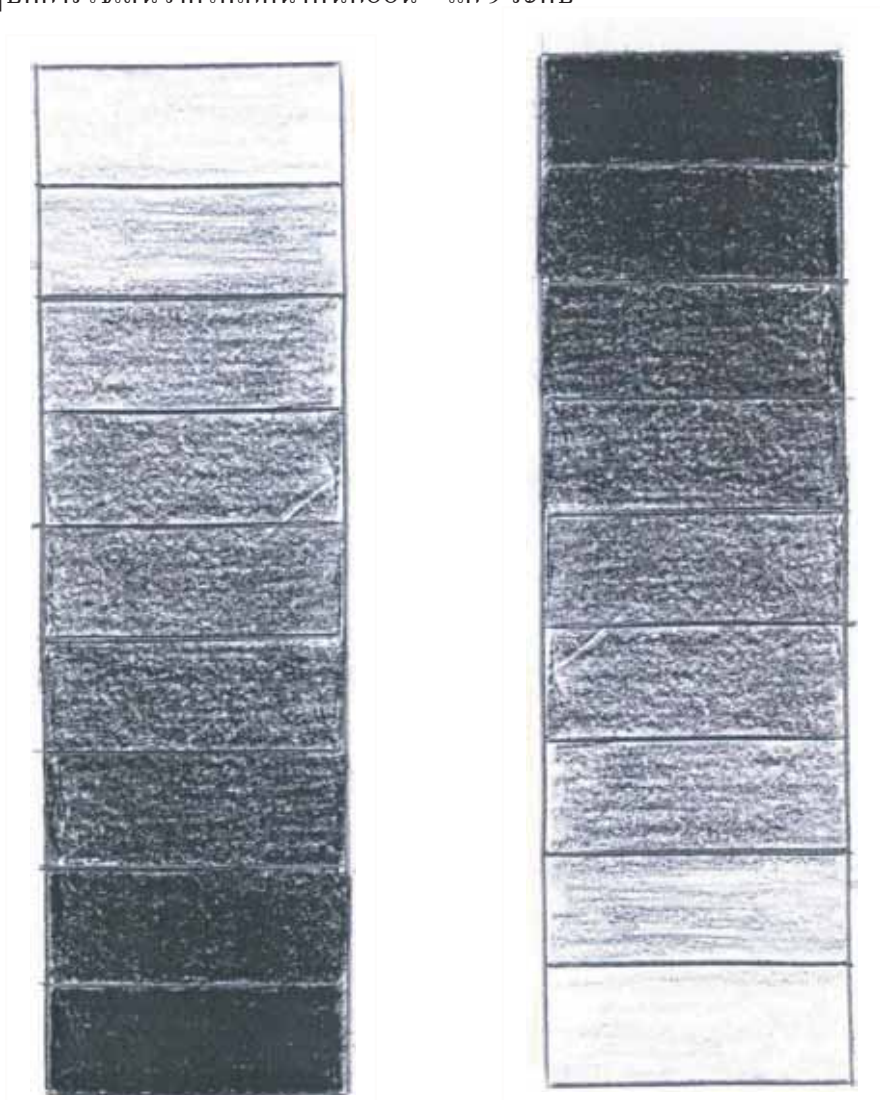
กิจกรรมที่ 2

1. นำหน้าก่อนอ่อนแก่ของแสงและเงามากระทบรูปทรงของวัตถุทรงกลม ทำให้เกิดในส่วนที่เป็นแสง และเงาดังนี้ คือ ส่วนที่เป็นแสงสว่างชัด (High Light) ส่วนที่เป็นแสง (Light) ส่วนที่เป็นเงา (Shadow) ส่วนที่เป็นเงาเข้ม (Core of Shadow) ส่วนที่เป็นเงาตกกระทบ (Cast Shadow) และส่วนที่เป็นแสงสะท้อนในรูปทรง (Reflected Light) เกิดขึ้นบนรูปทรงของวัตถุที่วาดควมมีมิติ 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความลึกในการมองภาพวัตถุ

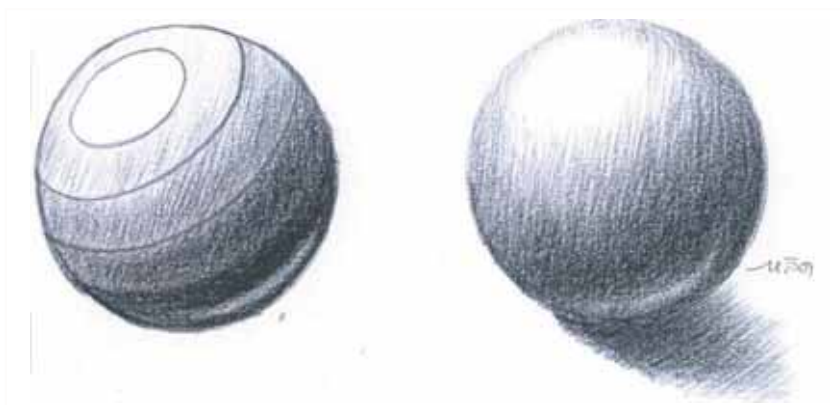

ผลการประเมินตนเอง ขึ้นอยู่กับนักศึกษาประเมินผลตนเอง

3. ฝึกปฏิบัติการใช้เส้นวาดให้เกิดน้ำหนักอ่อน – แก่ 9 ระดับ

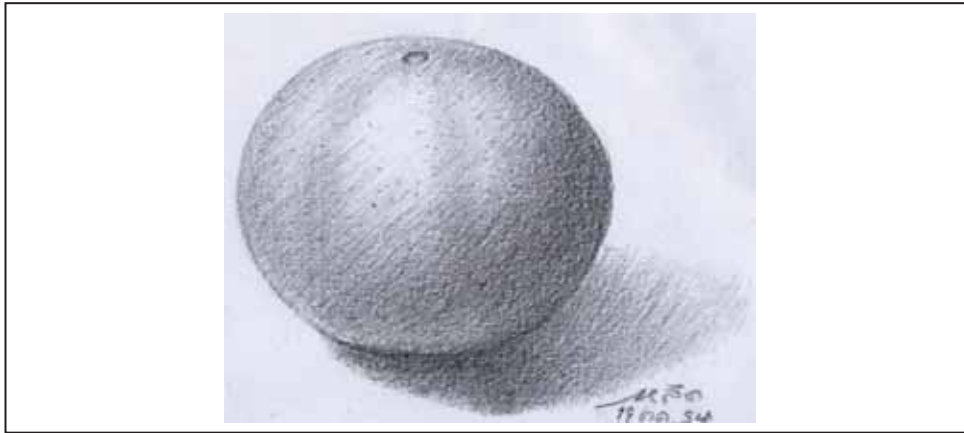

3. ภาพวาดลายเส้นวิเคราะห์ความอ่อนแก่ของแสงและเงาที่เกิดบนรูปทรงวัตถุทรงกลมให้เป็นพื้นระนาบ (Plan)

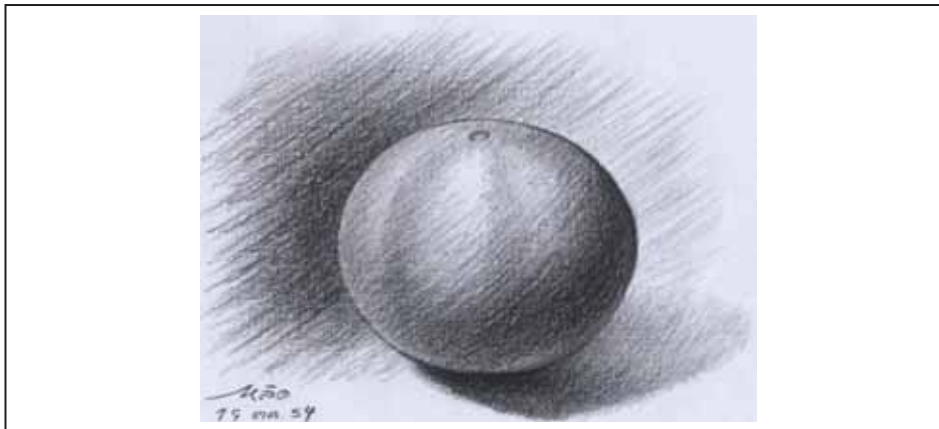

4. วาดภาพผลส้มเขียวหวาน 1 ผล

4.1 วาดภาพผลส้มให้แสงเงาเกิดความรู้สึกว่า ภาพอ่อนนุ่ม อ่อนโยน

4.2 วาดภาพผลส้มให้แสงเงาเกิดความรู้สึกว่า ภาพเข้มแข็ง มุ่งมั่น จริงจัง

4.3 วาดภาพผลส้มให้แสงเงาเกิดความรู้สึกว่า ภาพผลส้มดูแล้วรู้สึกลึกลับ ซ่อนเร้น น่ากลัว

5. ฝึกปฏิบัติการฝึกวาดภาพวัตถุใด ๆ ตามขั้นตอนการวาดภาพ ก – ง (ก. ร่างภาพรวม, ข. ลงน้ำหนักเส้นเบา ๆ กำหนดแสงเงา ค. เพิ่มน้ำหนักเงาเข้ม, ง. ลงน้ำหนักพื้นหลังของภาพ)

ประเมินภาพวาดด้วยตนเอง

6. ลำดับความสำคัญในการวาดภาพลายเส้น
 1. การเตรียมใจให้รักให้ชอบในการวาดภาพ
 2. การเตรียมความพร้อมในเรื่องเวลา สมาธิ
 3. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพ
 4. การเลือกมุมวาดภาพ การเลือกต้นแบบที่เหมาะสม
 5. เริ่มจากการร่างภาพให้ถูกต้องตามโครงสร้าง รูปทรงที่ถูกต้อง
 6. ให้น้ำหนักแสงและเงาที่ถูกต้อง
 7. มีลูกเล่นหรือเทคนิควิธีการเฉพาะตัวที่ผู้วาดภาพ ชอบ และถนัดแสดงออกเฉพาะตัว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง

กิจกรรมที่ 1

1. ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) หมายถึง ภาพวาดลายเส้นหรือภาพระบายสีที่ถ่ายทอดภาพของการจัดวาง กลุ่มวัตถุสิ่งของที่ไม่เคลื่อนไหว เน้นให้เกิดความงามเพื่อสนองสุนทรียรส กลุ่มวัตถุที่จัดวางนี้อาจน้อย ธรรมดาหรือมีคุณค่าขึ้นหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น แก้วน้ำ แจกัน ฯลฯ เข้าร่วมประกอบเสมอ

2. ข้อดีของการวาดภาพหุ่นนิ่ง คือ ผู้วาดภาพสามารถจัดหาแบบวาดในห้องใดห้องหนึ่งได้ ทำให้มีความสะดวกและง่ายในการจัดหาวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ รอบตัวมาใช้เป็นแบบ ผู้ฝึกวาดสามารถฝึกวาดได้ทุก เวลาที่ต้องการฝึกวาดภาพ การวาดภาพหุ่นนิ่งช่วยสร้างสมาธิ สามารถคิดแก้ปัญหาในการวาดภาพได้ดี เหมาะสำหรับผู้ฝึกวาดภาพในระยะเริ่มต้นฝึก เพราะแบบของภาพไม่เคลื่อนไหว ทำให้มีเวลาในการสังเกต ภาพวาดว่า มีรูปลักษณะ ขนาด สัดส่วน แสงเงา พื้นผิว สีเป็นเช่นไรได้

3. คำนำหน้าของรูปทรงของหุ่นนิ่งเกี่ยวข้องกับแสงและเงาในระดับที่เป็นแสงสว่างจัด แสง เงา เงาเข้ม แสงสะท้อนและส่วนที่เป็นเงาตกกระทบลงพื้น

4. หลักการในการศึกษารูปทรงของหุ่นนิ่ง ควรเรียนรู้รูปทรงของหุ่นนิ่ง 2 ด้าน คือ

1. การศึกษาคำนำหน้าก่อนแก่ของแสงและเงาในภาพหุ่นนิ่งที่ให้ความสำคัญกับ

แสงเงาทุกระดับ คือ แสงสว่างจัด แสง เงา เงาเข้ม แสงสะท้อนในรูปทรงและเงาตกกระทบลงพื้น

2. การศึกษาแบบแผนของรูปทรง คือ การเรียนรู้ ความทึบตันของวัตถุ 3 มิติ เมื่อมองเห็น วัตถุต่าง ๆ ผู้วาดจะถ่ายทอดวัตถุที่มองเห็นให้เป็นเส้น รูปทรง และมีแสงเงา เพื่อวาดลงพื้นระนาบ 2 มิติ สิ่งแรก คือ การมองรูปทรงของวัตถุต่าง ๆ ที่จะวาดให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต เพื่อช่วยกำหนดขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ โดยการคำนวณด้วยสายตาและเปรียบเทียบกับส่วนต่าง ๆ ของแบบที่วาด เพื่อให้ได้สัดส่วนที่ถูกต้องและวาดภาพให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติได้

5. การสร้างระยะหรือมิติของภาพหุ่นนิ่งมีหลักการ คือ การวาดภาพให้เกิดระยะใกล้ – ไกลในภาพ ทำให้ภาพดูมีอากาศ ดูไม่ทึบตัน ระยะในการวาดภาพหุ่นนิ่งนิยม 3 ระยะ คือ ระยะหน้า ระยะกลาง และ ระยะไกล มีหลักการในการวาดภาพ คือ รูปทรงของวัตถุที่อยู่ใกล้ตา จะมีความคมชัด มีรายละเอียดของภาพ ที่ชัดเจนกว่าวัตถุที่อยู่ไกลตา เพราะวัตถุที่อยู่ไกลออกไปมากเท่าไร จะถูกบดบังโดยชั้นบรรยากาศมากขึ้น ทำให้ความคมชัดและรายละเอียดของรูปทรงวัตถุ จะลดลงตามลำดับ

6. ขั้นตอนในการวาดภาพหุ่นนิ่งที่จัดวางแบบซับซ้อน มีหลักในการร่างภาพดังนี้

1. ก่อนร่างภาพให้สังเกตกลุ่มแบบหุ่นนิ่งที่วางแบบซับซ้อนว่า รูปทรงรวมทั้งกลุ่มกิน พื้นที่ไปทางแนวตั้งหรือแนวนอนของภาพที่จะวาด

2. ร่างภาพรูปร่างของวัตถุโดยรวมแบบคร่าว ๆ เพื่อจัดวางตำแหน่งของภาพให้มีความ สมดุลและมีความเป็นเอกภาพตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

3. เริ่มร่างภาพโครงสร้างของวัตถุที่วาดในตำแหน่งที่ 1 คือ จุดเด่นของภาพให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม หรือรูปทรงเหลี่ยม ฯลฯ
4. ต่อด้วยการร่างภาพโครงสร้างข้างเคียงเป็นลำดับไป ถึงแม้รูปทรงหุ่นนิ่งจะทับกัน ซ้อนกัน เวลาร่างภาพให้ร่างภาพโครงสร้างของรูปทรงแต่ละภาพให้ได้รูปแบบก่อนโดยวาดแบบเบา ๆ เมื่อ
5. เมื่อร่างภาพโครงสร้างครบแล้ว จากนั้นให้เน้นโครงสร้างน้ำหนักเส้นให้ชัดเจนตามการมองเห็นภาพแบบหุ่นนิ่งที่ซับซ้อน (เว้นในเส้นที่ทับซ้อนกันหรือบังกัน)
6. เริ่มเก็บรายละเอียดของภาพโดยการลงน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาของภาพ ตลอดจนการลงน้ำหนักระยะกลาง ระยะหลัง (ไกล) ของภาพต่อไปด้วย

กิจกรรมที่ 2

1. หลักสำคัญของหลักทัศนียภาพ เป็นการกล่าวถึงหลักการถ่ายทอดระยะใกล้ – ไกลของวัตถุต่าง ๆ โดยมีหลักสำคัญ คือ วัตถุขนาดเท่ากัน มีหลายชิ้นแต่วางในจุด หรือระยะที่ต่างกันทำให้มองเห็นวัตถุมีขนาดใหญ่กว่าในจุดที่วางระยะหน้า ตลอดจนมีน้ำหนักของแสงและเงาคมชัดกว่าวัตถุที่อยู่ไกลออกไป และมองเห็นวัตถุเล็กกว่าในจุดที่วางอยู่ระยะหลังของภาพ ซึ่งมีน้ำหนักของแสงและเงาจางลง ไม่คมชัดเหมือนระยะหน้า
2. วาดภาพแผนภูมิหลักการทัศนียภาพ
 - 2.1 จุดมองภาพของผู้วาดภาพ (Station Point) คือ จุดยืนที่ผู้วาดภาพมองไปยังวัตถุ และจุดนี้เป็นจุดที่กำหนดเส้นระดับสายตา
 - 2.2 เส้นระดับสายตา (Eye Level) คือ เส้นแนวนอนราบ เป็นเส้นแนวนระดับสายตาของผู้วาดภาพ ไม่ก้ม ไม่เงย เมื่อหมุนหน้า กวาดสายตาไปทางซ้ายหรือขวาจะมองผ่านวัตถุต่าง ๆ ไปเป็นเส้นตรงแนวนอน เส้นตรงนี้สมมติขึ้นเรียกว่า เส้นระดับสายตาหรือเส้นขอบฟ้านั่นเอง
 - 2.3 จุดรวมสายตา (Vanishing Point) จุด VP คือ จุดสิ้นสุดของสายตา จุดรวมสายตามีตำแหน่งทางซ้าย – ขวา บน – ล่าง ในการสร้างภาพอาจจะใช้จุดรวมสายตามากกว่า 1 จุด เส้นระดับสายตาของวัตถุต่าง ๆ ที่เรามองเห็น จะพุ่งไปสู่จุดรวมสายตา เป็นเหตุให้การกำหนดวัตถุต่าง ๆ เล็กใหญ่ เรื่อย ๆ ยิ่งใกล้จุดรวมสายตาเท่าไร ขนาดของภาพวัตถุจะเล็กลงเท่านั้น
3. ขั้นตอนการวาดภาพหุ่นนิ่งโดยใช้หลักทัศนียภาพแบบจุดเดียว
 - ขั้นที่ 1 กำหนดเส้นระดับสายตา 1 เส้น กำหนดจุดรวมสายตา (VP) บนเส้นระดับสายตา 1 จุด ใต้เส้นหรือเหนือเส้นระดับสายตา ให้ร่างเส้นตั้งฉากและเส้นแนวนอนให้เกิดจุดตัดกัน ตรงมุมทั้งสี่มุมของจุดตัดดังกล่าวให้ลากเส้นทั้งสี่มุมเข้าไปหาจุดรวมสายตา ร่างเส้นแนวตั้งและแนวนอนตามความหนาบางของลักษณะหุ่นที่จะวาดก็จะได้รูปทรงสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นลักษณะปริมาตรของหุ่นที่จะวาดแบบทัศนียภาพจุดเดียว

ขั้นที่ 2 ร่างเส้นโค้งมนเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ตามลักษณะของภาพที่มองเห็นลงใน
ปริมาตรสี่เหลี่ยมในขั้นที่ 1 ที่ทำขึ้นก็จะได้ภาพที่สมบูรณ์ขึ้น

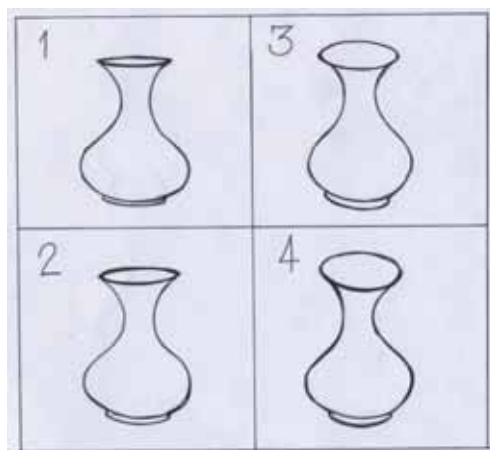
ขั้นที่ 3 วาดเก็บรายละเอียดของภาพตามที่สายตามองเห็นวัตถุที่วาดจริง ลงน้ำหนักอ่อน
แก่ของแสงและเงาลงไปในภาพให้สมบูรณ์ก็จะได้ภาพหุ่นนิ่งแบบจุดเดียว

4. ขั้นตอนการวาดภาพหุ่นนิ่ง โดยใช้หลักทัศนียภาพแบบสองจุด จะมองเห็นภาพที่วาด 3 ด้าน คือ
ด้านหน้า ด้านข้าง ด้านบนหรือด้านล่างภาพ

ขั้นที่ 1 กำหนดเส้นระดับสายตา 1 เส้น ให้มีจุดรวมสายตา 2 จุด ด้านซ้ายและด้านขวา
บนเส้นระดับสายตา ภาพที่จะวาดจะอยู่ใต้เส้นหรือเหนือเส้นระดับสายตาก็ได้ ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้วาดว่า
จะก้มมอง เงยหน้ามอง หรือมองในระดับสายตา ให้ร่างเส้นตั้งฉากขึ้นจำนวน 1 เส้นก่อนอาจจะอยู่ใต้
เส้นระดับสายตาก็ได้ จากเส้นตั้งฉากเส้นแรก กำหนดระยะความสูงของรูปทรงวัตถุที่จะวาดลงบนเส้นตั้งฉาก
เส้นแรก และกำหนดเส้นตั้งฉากเส้นที่ 2 ด้านซ้ายมือของเส้นตั้งฉากเส้นแรก กำหนดเส้นตั้งฉากเส้นที่ 3 ด้าน
ขวามือของเส้นตั้งฉากเส้นแรก ระยะห่างของเส้นตั้งฉากเส้นที่ 1 กับเส้นที่ 2 และระยะห่างจากเส้นตั้งฉาก
เส้นที่ 1 กับเส้นที่ 3 ขึ้นอยู่กับการประมาณระยะความยาวของรูปทรงที่วาด ว่า มีลักษณะความยาวเท่าใด
ต่อไปจากจุดระยะความสูงของรูปทรงที่จะวาดที่ได้ประมาณไว้บนเส้นตั้งฉากเส้นแรก ให้ลากเส้นทั้งจุดบน
และจุดล่างไปหาจุดรวมสายตาทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของเส้นตั้งฉากเส้นแรก โดยลากให้ตัดกับเส้นตั้งฉาก
เส้นที่ 2 และเส้นที่ 3 และลากเส้นจากจุดตัดของเส้นตั้งฉากเส้นที่ 2 และเส้นที่ 3 กับเส้นที่วิ่งที่หาจุดรวม
สายตาทั้ง 2 ด้าน ไปยังจุดรวมสายตาที่อยู่ด้านตรงกันข้ามสองของจุดตัดเช่นกันก็จะเกิดภาพ รูปทรง
จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านหน้า ด้านข้าง และด้านบนของรูปทรงที่จะวาด

ขั้นที่ 2 วาดเส้นเก็บรายละเอียดของรูปทรงวัตถุที่วาด ซึ่งเกิดจากขั้นที่ 1 ตลอดจนการให้
น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพที่วาดก็จะได้ภาพหุ่นนิ่งที่เกิดจากการใช้หลักการสร้างภาพแบบ
ทัศนียภาพแบบสองจุด

5. วาดภาพตำแหน่งในการวางรูปทรงของแจกันปากกว้างในตำแหน่งที่อยู่ต่ำกว่า เส้นระดับสายตา
ในระดับต่าง ๆ 4 ระดับ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์

กิจกรรมที่ 1

1. ภาพทิวทัศน์ หมายถึง ภูมิทัศน์ เป็นภาพภูมิประเทศบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นและหรือเป็นผลงานจิตรกรรม งานวาดเขียน และศิลปะอื่นใดที่แสดงทัศนียภาพ ภูมิประเทศ เป็นภาพธรรมชาติ เช่น ป่าเขา หมู่บ้าน แม้จะมีรูปคน สัตว์ สิ่งของ ที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมอยู่ด้วย แต่ต้องแสดงให้เห็นว่า เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น

2. ภาพทิวทัศน์ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

2.1 ภาพทิวทัศน์ทางบก (Landscape) เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบก แสดงเวลา และบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของภูมิประเทศนั้น ๆ เช่น ป่าเขา ไร่นา ฯลฯ โดยเน้นลักษณะภูมิประเทศบริเวณพื้นดินเป็นสำคัญ อาจมีรูปคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ อยู่ในภาพด้วยก็ได้

2.2 ภาพทิวทัศน์ทางทะเล (Seascape) เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น น้ำทะเล โขดหิน ชายหาด ฯลฯ โดยเน้นวาดภาพทะเลมากกว่าภาพของพื้นดิน

2.3 ภาพทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง (Architectural Landscape) เป็นการวาดภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ้านเรือน โบสถ์ วัด ฯลฯ ผู้วาดต้องเข้าใจหลักทัศนียภาพวิทยาจึงจะถ่ายทอดภาพได้ถูกต้องสวยงาม

3. ความสำคัญของระยะและค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงาในการวาดภาพทิวทัศน์ คือ จะช่วยให้ภาพดูมีมิติใกล้ – ไกล ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและแสดงช่วงเวลาของภาพให้น่าดูยิ่งขึ้น ระยะและค่าน้ำหนักของแสงและเงาแบ่งออกได้ 3 ระยะ คือ

1. ระยะหน้าของภาพวาด (Fore Ground) คือ ระยะของรูปทรงวัตถุตอนหน้าในภาพวาด หรือเป็นบริเวณพื้นที่ในภูมิประเทศที่อยู่ใกล้ผู้วาดภาพ เป็นจุดที่ควรวาดอันดับแรกเป็นจุดเด่นของภาพ มีแสงและเงาที่ชัดเจน

2. ระยะกลางของภาพวาด (Middle Ground) คือ ระยะที่อยู่ถัดไปจากระยะหน้า ระยะกลางช่วยสร้างมิติทางลึกของภาพอาจจะใช้ระยะกลางแสดงจุดเด่นของภาพ โดยการเน้นแสงและเงาให้เด่นชัดขึ้นกว่าระยะหน้า ระยะหน้าเป็นเพียงจุดนำสายตาไประยะกลางและระยะหลังต่อไปได้

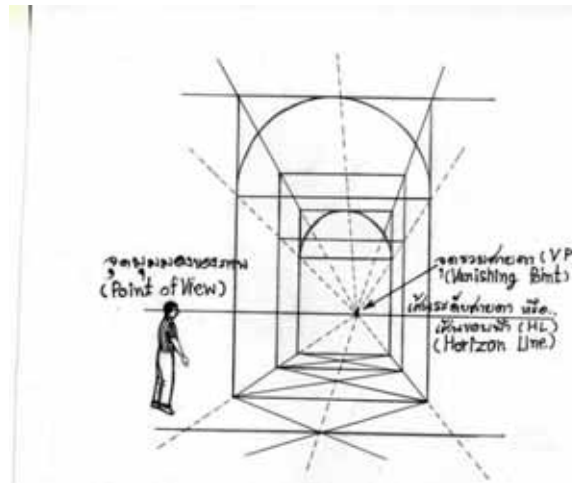
3. ระยะหลังของภาพ (Back Ground) คือ ระยะที่มองเห็นในระยะไกลสุดในภาพ เป็นระยะลึกสุดสายตาในภาพที่มองเห็น แสงและเงาในระยะหลังจะไม่คมชัด ดูเบาบางกลืนหายไปกับท้องฟ้าและพื้นน้ำ

กิจกรรมที่ 2

1. การวาดภาพทิวทัศน์จำเป็นต้องรู้และเข้าใจหลักทัศนียภาพ เพราะจะทำให้ภาพดูสวยงาม ถูกต้องตามหลักความเป็นจริงในการมองเห็น วิธีร่างภาพตามหลักทัศนียภาพในการวาดภาพจะไม่ได้ยึดหลักทัศนียภาพอย่างเคร่งครัดมากนัก เวลาจะวาดภาพ ผู้วาดจะร่างภาพทิวทัศน์ด้วยดินสอและมือเปล่าอย่างอิสระ

โดยไม่ใช้ไม้บรรทัดหรืออุปกรณ์ใด ๆ ช่วยในการวัด แต่ผู้วาดจะเข้าใจหลักทัศนียภาพเป็นหลักฐานสำคัญในการถ่ายทอดภาพ

2. แผนภูมิหลักทัศนียภาพในการมองในการวาดภาพ

3. อธิบายพอเข้าใจ

3.1 จุดมองของผู้วาดภาพ (View Point) คือ จุดยืนที่ผู้วาดภาพยืนมองไปยังวัตถุต่าง ๆ จุดยืนจะเป็นจุดกำหนดเส้นระดับสายตา และจุดรวมสายตาที่จะกำหนดขึ้นบนเส้นระดับสายตา

3.2 เส้นระดับสายตา (Eye Level) หรือเรียกว่า เส้นขอบฟ้า (Horizon Line) เป็นเส้นแนวนอน ระดับสายตาของผู้วาดภาพ

3.3 จุดรวมสายตา (Vanishing Point) คือ จุดสิ้นสุดของสายตาที่เส้นระดับสายตาเป็นจุดที่เส้น 2 เส้น หรือมากกว่า 2 เส้นไปบรรจบกันที่เส้นระดับสายตา จุดรวมสายตาที่มีตำแหน่งทั้งซ้าย ขวา บน ล่าง ในการวาดภาพหนึ่งอาจจะใช้จุดรวมสายตามากกว่า 1 จุดก็ได้ เส้นขอบวัตถุจะพุ่งไปสู่จุดรวมสายตาเป็นเหตุให้การกำหนดวัตถุต่าง ๆ เล็กเล็กร้อย ๆ ยิ่งอยู่ใกล้จุดรวมสายตาเท่าไร ขนาดของวัตถุจะเล็กลงเท่านั้น

3.4 ทัศนียวิสัยเชิงเส้นขนาน (Parallel Perspective) ในการวาดภาพปริมาตรของสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือสี่เหลี่ยมจัตุรัสจะกำหนดให้ด้านหน้าตั้งขนานกับพื้นระนาบของภาพ เมื่อลากเส้นไปสู่จุดรวมสายตาบนเส้นระดับสายตาแล้ว ภาพด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏจะมีระยะถดถอยลงไปสู่จุดรวมสายตาด้วย

กิจกรรมที่ 3

1. ฝึกปฏิบัติวาดภาพทิวทัศน์บนบกตามขั้นตอน

ขั้นที่ 1 มองหาความประทับใจในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ บนบก

ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์มุมที่ชอบ

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกมุม

ขั้นที่ 4 การร่างภาพโดยหลักการทางทัศนียภาพฯ คำตอบทุกขั้นตอนขึ้นอยู่กับเหตุผลที่
นักศึกษาตอบมาแล้วถูกต้องทั้งสิ้น

2. ฝึกปฏิบัติการวาดภาพทัศนียภาพสิ่งก่อสร้างตามขั้นตอน

คำตอบ ทุกขั้นตอนที่ถามขึ้นอยู่กับเหตุผลที่นักศึกษาตอบมาแล้วถูกต้องทุกเหตุผลตาม
หัวข้อต่าง ๆ ที่ถาม

3. ฝึกปฏิบัติการวาดภาพทัศนียภาพทะเลตามขั้นตอน

คำตอบ ทุกขั้นตอนที่ถามขึ้นอยู่กับเหตุผลที่นักศึกษาตอบมาแล้วถูกต้องทุกเหตุผลตาม
หัวข้อต่าง ๆ ที่ถาม

ภาคผนวก

คำสั่งสถาบันการศึกษาทางไกล

ที่ ๐๐ /2554

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาชุดการเรียนทางไกลรายวิชาเส้นสร้างสรรค์ : ทุกคนทำได้ (ทช 33023)
ตามหลักสูตรสถานศึกษาของสถาบันการศึกษาทางไกลตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ด้วยสถาบันการศึกษาทางไกลมีความประสงค์จะพัฒนาชุดการเรียนทางไกลรายวิชาเส้นสร้างสรรค์ : ทุกคน
ทำได้ (ทช 33023) ตามหลักสูตรสถานศึกษาของสถาบันการศึกษาทางไกลตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันการศึกษาทางไกลมีชุดการเรียนทางไกลในรายวิชา
ดังกล่าวสำหรับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตรงตามที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งนักศึกษา
มีชุดการเรียนสำหรับการศึกษด้วยตนเองได้ทันในภาคเรียนที่ 2/2554 จึงแต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการ
พัฒนาชุดการเรียนทางไกล

1. นายบุญส่ง คูวารกุล	สถาบันการศึกษาทางไกล	ที่ปรึกษา
2. นายสฤกษ์ชัย ศิริพร	สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก	ประธานและผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา
3. นางสาววิไล แยมสาขา	สถาบันการศึกษาทางไกล	นักเทคโนโลยี
4. นางสาววาสนา โกสีย์วัฒนา	สถาบันการศึกษาทางไกล	นักวัดผลและเลขานุการ
5. นางสาวศิริลักษณ์ พวงพิมาย	สถาบันการศึกษาทางไกล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการวิเคราะห์โครงสร้างและเขียนชุดการเรียนทางไกล

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. 2554

(นายบุญส่ง คูวารกุล)
ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาทางไกล

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นาย ประเสริฐ บุญเรือง
2. นาย สุรศักดิ์ เพิ่มผล

ผู้ควบคุม

นางสาววิไล แยมสาขา

ผู้รับผิดชอบ

นางสาววาสนา โกสีย์วัฒนา

คณะผู้วิเคราะห์โครงสร้างชุดการเรียนรู้

นายสฤณดิษฐ์ ศิริพร

ประธานงานและจัดทำต้นฉบับ

1. นายวรวิทย์ แถมสุข สถาบันการศึกษาทางไกล
2. นางสาวปิยวดี คะเนสม กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะผู้เขียนและบรรณาธิการ

คณะผู้เขียน

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การวาดภาพลายเส้น

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ร่างภาพก่อนการวาดภาพลายเส้น

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แสงและเงาในการวาดภาพลายเส้น

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

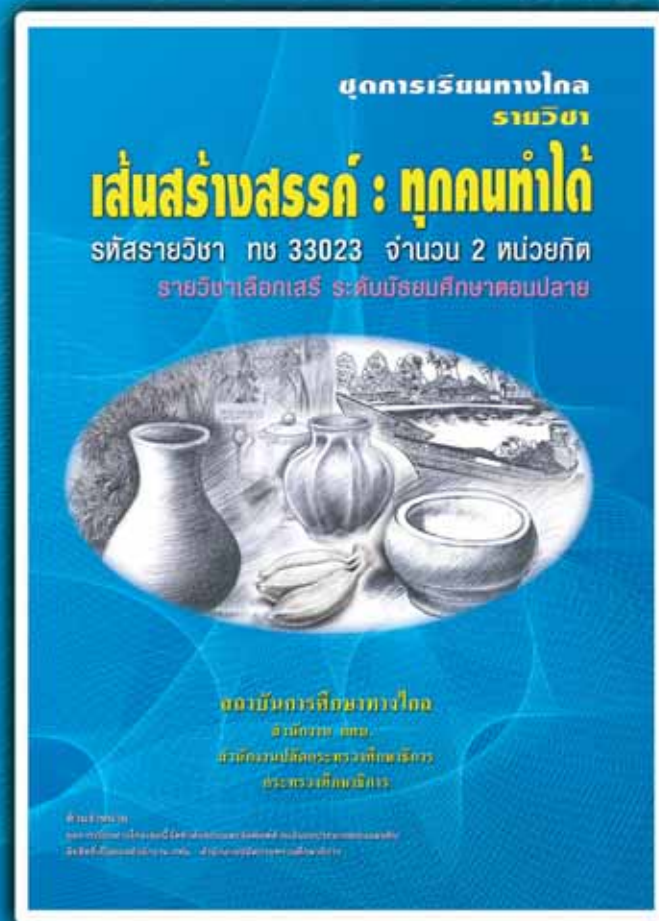
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกวาดภาพลายเส้นทิวทัศน์

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

คณะบรรณาธิการ

นายสฤกษ์ชัย ศิริพร

เปิดโลกการเรียนรู้ สู่สังคมยุคใหม่ เรียนทางไกลกับ สทท.